

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

2023 • XVI. évfolyam • 3. szám

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL
2023 • XVI. évfolyam • 3. szám
2023. október 2.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerző
Vörös-Illés Ivett (szerk.)
voros-illes.ivett@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Rózsa Andrea
rozsa.andrea@aki.gov.hu

Kiadó

1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: +36 1 217 1011
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport – publikacio@aki.gov.hu

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	3
Summary	4
Módszertani megjegyzések	5
Agrár- és vidékfejlesztési támogatások	6
Közvetlen termelői támogatások	9
Vidékfejlesztési és halászati programok	10
Piaci és egyéb támogatások	13
Nemzeti támogatások	14
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	16
Állattenyésztési támogatások	17
Szántóföldi növénytermesztők támogatása	18
Kertészeti ágazat támogatása	19
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban	19
Élelmiszeripar támogatása	20
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	22
Az egyéni gazdaságok hitelállománya a mezőgazdaságban	24
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya	30
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban	37
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel	37
Növekedési Hitelprogram	41
MFB-hitelprogramok	43
EXIM-konstrukciók	44
Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban	45
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	48
Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállománya	50
Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya	50
Kedvezményes finanszírozás az élelmiszeriparban	55
EXIM-konstrukciók	56
Növekedési Hitelprogram	58
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel	59
MFB-hitelprogramok	61
Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban	61
Hitelezési felmérés	63
Jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatai	64

Összefoglaló

- A 2021–2022-es átmeneti évek után 2023. január 1-jén hatályba lépett a 2023–2027-es időszakra szóló Közös Agrárpolitika. Ezzel párhuzamosan tart még a 2014–2020-as ciklus lezárása.
- Agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra 729,5 milliárd forintot fizettek ki június 30-ig. A folyósított támogatási összeg 63,4 százaléka (462,5 milliárd forint) európai uniós forrásból származott, 36,6 százalékát (267,0 milliárd forint) hazai költségvetésből fizették ki.
- A Vidékfejlesztési Program kifizetései domináltak 2023 első fél évében, meghaladták a 435 milliárd forintot. A termelőknek nyújtott közvetlen támogatásokra 207,2, a nemzeti támogatásokra 77,7, a piaci és egyéb támogatásokra együttesen 9,2 milliárd forintot folyósítottak.
- Az egyes ágazatok támogatottságát vizsgálva elmondható, hogy a szántóföldi növénytermesztők kapták a támogatások több mint negyedét, míg az állattenyésztők a támogatások 13,6 százalékát használhatták fel, a kertészet részesedése pedig csupán 4,3 százalék volt.
- A nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2022. évi időjárás okozta rendkívüli mértékű károk kompenzálására 50,6 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a jogosult termelők számára.
- A **mezőgazdaság** hitelállománya 6,7 százalékkal 1036,9 milliárd forintra emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Ezen belül a kedvezményes hitelek aránya 69,7 százalékot, a piaci hitelek részesedése pedig 30,3 százalékot tett ki 2023. június 30-án.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya csökkent, 5,9 százalékkal 381,8 milliárd forintra mérséklődött. A hitelállományon belül a beruházási hitelek voltak továbbra is túlsúlyban, bár állományuk 9,2 százalékkal visszaesett. A hitelek zöme a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta. A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 6,4 milliárd forinttal volt kevesebb az egy évvel korábbi értékénél.
- A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 15,7 százalékkal 655,1 milliárd forintra emelkedett. A növekedés a beruházási és az éven belüli hiteleknél jelentkezett. A hitelállományból legnagyobb mértékben az állattenyésztési ágazat részesedett. A mezőgazdasági társas vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 28,1 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi értékénél.
- A mezőgazdaság garantált hitelállománya dinamikusan nőtt. A lízingcégek szerződés-száma és a tőkeintézmények összege is növekedett.
- Az **élelmiszeripar** hitelállománya a mezőgazdaságétól magasabb ütemben, 10,0 százalékkal bővült, ezáltal 729,1 milliárd forintra emelkedett 2023 második negyedévének végére. Az ágazat hitelállományában a kedvezményes hitelek aránya 58,4 százalékot tett ki.
- Az egyéni vállalkozások hitelállománya 0,8 százalékkal volt kevesebb az előző év azonos időszaki értékénél, ezáltal 6,6 milliárd forintra csökkent, a társas vállalkozásoké 10,2 százalékkal 722,5 milliárd forintra nőtt. A mezőgazdaságban és az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományában is a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel növekedése volt a meghatározó. A szóban forgó szegmens hitelállományának legnagyobb részét (26,8 százalékát) az ún. egyéb élelmiszeripar szakágazatban tevékenykedő vállalkozások adták, 13,7 százalékát az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítással foglalkozók, 8,4 százalékát pedig az olaj gyártása szakágazatban tevékenykedők tudhatták magukénak.

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 35,4 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi értékénél. Az ágazat garantált hitelállománya tovább bővült.

Summary

- After the transition years 2021-2022, the Common Agricultural Policy for the period 2023-2027 entered into force on 1st of January 2023.
- A total of HUF 729.5 billion was paid for agricultural and rural development subsidies by 30 June. 63.4 per cent (HUF 462.5 billion) of the subsidies came from European Union funds, and 36.6 per cent (HUF 267.0 billion) was paid from domestic budget.
- Payments for the Rural Development Program dominated in agricultural and rural development payments in the first half of 2023, exceeded HUF 435 billion. Farmers received HUF 207.2 billion in direct payments, HUF 77.7 billion in national subsidies, and HUF 9.2 billion in market and other subsidies.
- Examining the support of each sector it can be considered that arable crop growers received more than a quarter of the subsidies, while livestock farmers could use 13.6 per cent of the support and the share of horticulture was only 4.3 per cent.
- Under the national agricultural compensation scheme (Pillar I), a significant amount of compensation, HUF 50.6 billion was paid to eligible farmers in 2023 to compensate for the damage caused by the weather in 2022.
- The amount of credit in agriculture increased by 7.0 per cent to HUF 1036.9 billion compared to the same quarter of the previous year. Within this, the rate of subsidised loans was 69.7 per cent while the share of market loans was 30.3 per cent in June 30, 2023.
- The credit amount of the individual farms decreased by 5.9 per cent to HUF 381.8 billion. Investment loans continued to predominate in the loan portfolio, although their stock fell by 9.2 per cent. Most of the credit was used to finance arable crop producers. The value of new loans of individual farms in agriculture was HUF 6.4 billion less than in the previous year.
- The credit amount of the agricultural enterprises increased by 16.2 per cent to HUF 655.1 billion. The increase was recorded in investment and short-term loans. The livestock sector accounted for the largest share of the credit. The amount of new loans taken up by agricultural enterprises was HUF 28.1 billion higher than in the previous year.
- The guaranteed loans of agriculture have grown dynamically. The number of leasing companies' contracts and their capital adequacy in the sector also increased.
- In the food industry, the amount of credit grew at a faster pace than in agriculture, by 10.0 per cent to HUF 729.1 billion by the second quarter of 2023. The share of subsidised loans within the credit amount was 58.4 per cent.
- The credit amount of the individual food companies decreased by 0.8 per cent to HUF 6.6 billion, and the credit amount of corporate enterprises rose by 10.3 per cent to HUF 722.5 billion. In both agriculture and food sector, the increase in investment and long-term working capital loans was decisive. The largest share (26.8 per cent) of loans in the food industry were granted for food corporations operating in so-called other food industry sub-sector, 13.7 per cent were disbursed for processing and preserving other fruits and vegetables, and 8.4 per cent for oil production sub-sector.
- The value of new loans of corporate enterprises in the food industry was HUF 35.4 billion higher than in the previous year. The sector's guaranteed loans continued to expand.

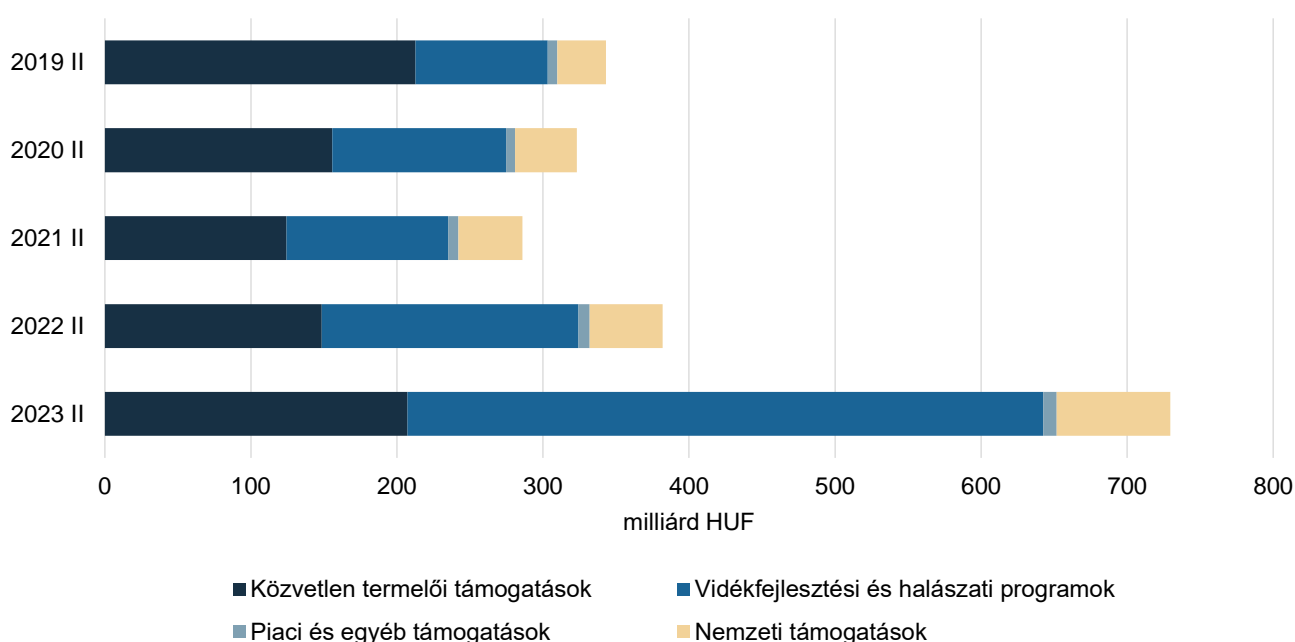
Módszertani megjegyzések

- A Pénzügyi Hírlevél támogatásokat bemutató fejezete pénzforgalmi szemléletben készül, a 2023. január 1. és június 30. között teljesült kifizetéseket tartalmazza. A Vidékfejlesztési Program (VP) előrehaladását szemléltető 10. ábrán a 2017 és 2023 között teljesült kifizetések szerepelnek.
- Az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztását ismertető fejezetnél az intézkedések besorolása e kategóriákba nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást, illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek.
- A társas vállalkozások hitelállományáról a Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban MNB) és az Agrárminisztérium (AM) egyaránt végez adatgyűjtést. Az AM-adatok részletesebb bontásban, hitelcél és szakágazat szerint állnak rendelkezésre, ezáltal a szegmens hitelállományáról készült összeállítás ezen adatokra épül.
- A finanszírozási adatok a 2023. június 30-i (2023 II) állapotot tükrözik.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 2023. évi keretösszege meghaladja az 1300 milliárd forintot, melyből (a 2023. szeptemberig ismertté vált információk alapján) 729,5 milliárd forint került felhasználásra hazai és uniós forrásokból az év első felében (1. ábra).

1. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési kifizetések 2023 első fél évében meghaladták a 700 milliárd forintot**

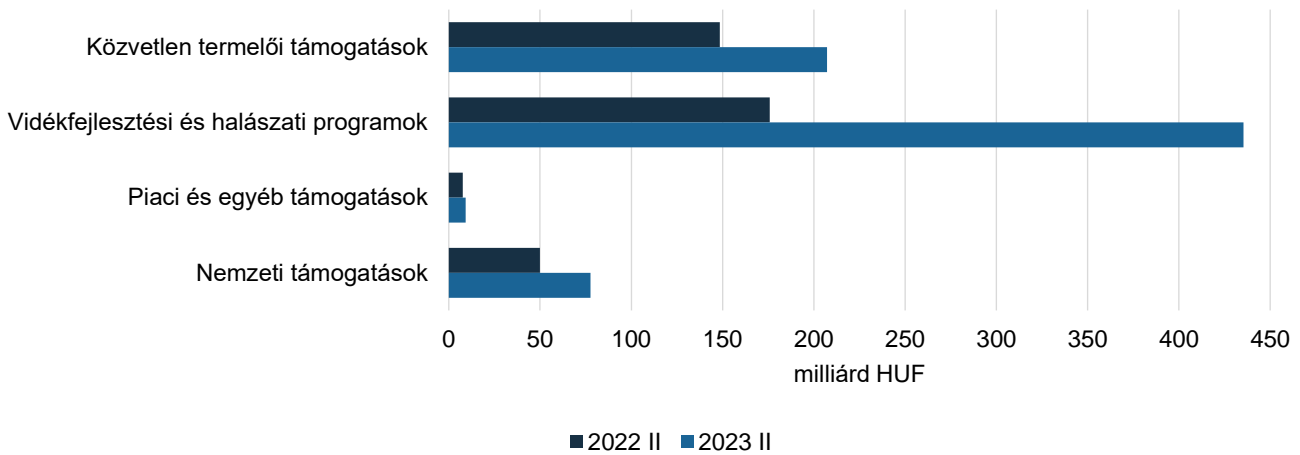

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A 2022. év volt az utolsó kérelembenyújtás a 2014–2020-as agrártámogatási rendszerben, 2023-tól már az új szabályok érvényesek. A korábbi években vállalt és a 2023. évet terhelő, áthúzódó fizetési kötelezettségek teljesítése folyamatban van. A 2023–2027-es ciklusban a legtöbb korábbi támogatás, pályázati felhívás kisebb-nagyobb változtatás mellett megmarad, ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a zöld elvárásoknak való megfelelés, a generációváltás, valamint a kis- és közepes vállalkozások támogatása.
- Tovább emelkedett 2023-ban a vidékfejlesztési és halászati programok beavatkozásaira folyósított összeg, az év első hat hónapjában 435,3 milliárd forintot, az összes agrártámogatás 59,7 százalékát e két program keretében fizették ki a gazdálkodóknak. Ezen belül a Vidékfejlesztési Programból 434,8 milliárd forint kifizetés teljesült a tárgyévben, a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program keretében 565,8 millió forinthez jutottak a gazdálkodók.
- A termelőknek nyújtott közvetlen támogatások a kifizetések 28,4 százalékát képezték, 207,2 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók tárgyév január 1. és június 30. között.

- A hazai költségvetésből finanszírozott nemzeti támogatások keretében 77,7 milliárd forintot használhattak fel a kedvezményezettek, ami az összes agrártámogatás 10,7 százaléka.
- A piac szabályozását célzó intézkedésekre 9,2 milliárd forintot fordítottak, amelynek zöme továbbra is a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokat fedezte.
- Minden intézkedéscsoportnál növekedés mutatkozott az előző év azonos időszakához képest. Különösen a vidékfejlesztési és halászati programok kifizetései emelkedtek, 147,5 százalékkal. A nemzeti támogatások 55,6 százalékkal, a közvetlen termelői támogatások 39,6 százalékkal, a piaci támogatások 21,6 százalékkal bővültek (2. ábra).

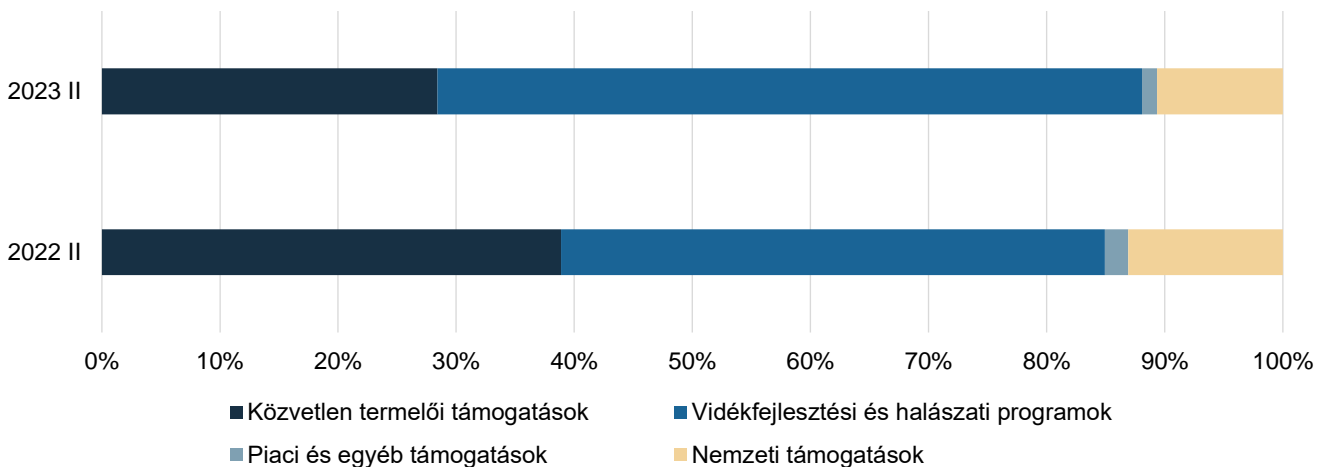
2. ábra: **Minden intézkedéscsoportnál emelkedtek a kifizetések 2023 első fél évében**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az összes agrártámogatáson belül a vidékfejlesztési és halászati programok részaránya 13,6 százalékponttal emelkedett, míg a közvetlen termelői támogatásoké 10,5 százalékponttal, a nemzeti támogatásoké 2,4 százalékponttal, a piaci és egyéb támogatásoké 0,7 százalékponttal csökkent 2023-ban (3. ábra).

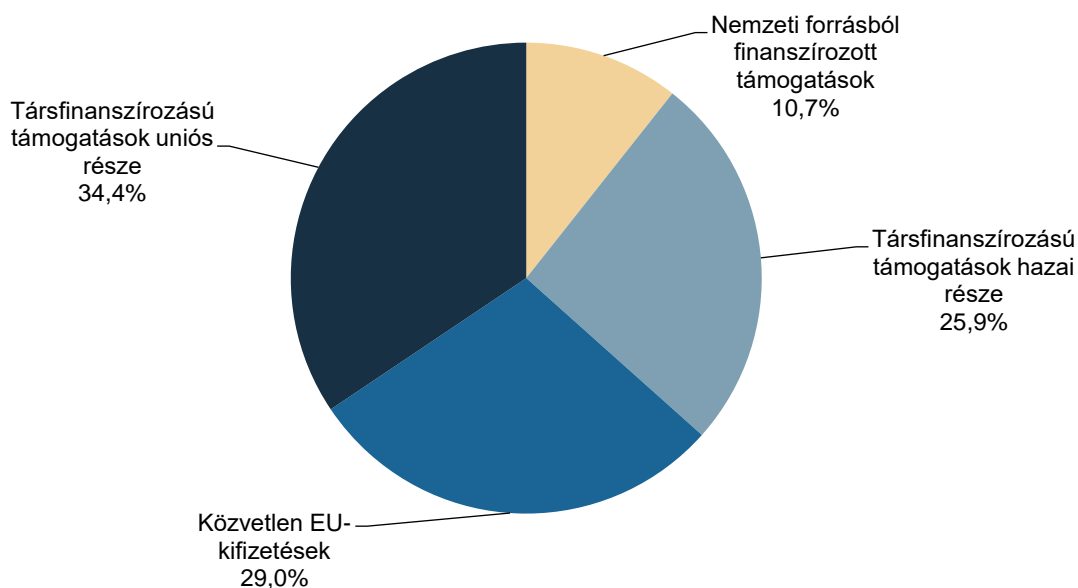
3. ábra: **A vidékfejlesztési és halászati támogatások részaránya növekedett 2023 első fél évében**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

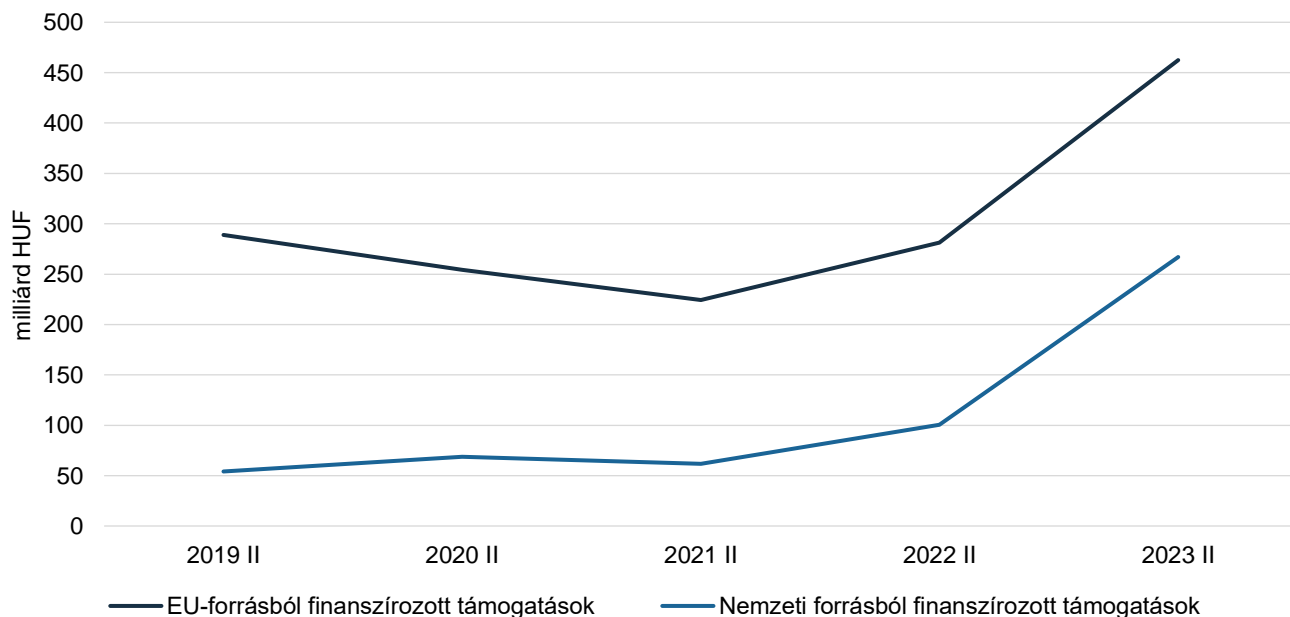
- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében az első hat hónapban folyósított 729,5 milliárd forint támogatási összeg 63,4 százaléka európai uniós forrásból származott, 36,6 százalékát pedig hazai költségvetésből fizették ki (4. ábra). Európai uniós forrásból 462,5 milliárd, hazai forrásból további 267,0 milliárd forint kifizetése valósult meg (5. ábra).

4. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások csaknem kétharmada európai uniós forrásból származott 2023 első fél évében**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

5. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési kifizetések nagy része továbbra is uniós forrásból valósult meg**

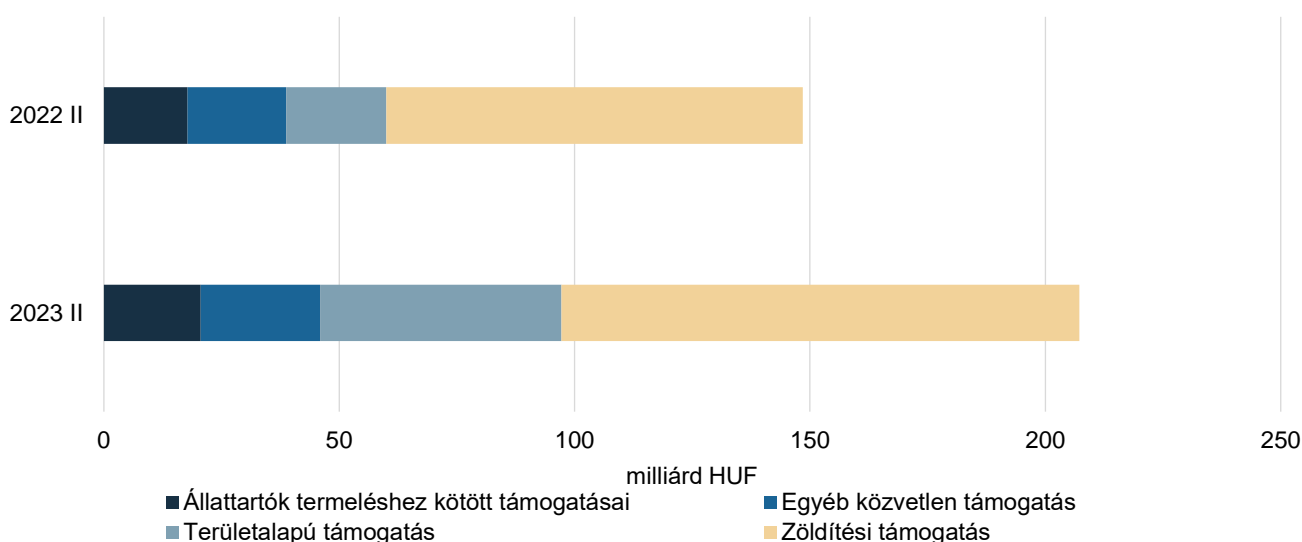
Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az uniós társfinanszírozással megvalósult támogatások esetében az uniós kifizetések aránya 57,0 százalékot tett ki, míg a támogatások további 43,0 százalékát nemzeti költségvetésből folyósították.
- Az uniós finanszírozású kifizetések évenkénti ingadozása főként a területalapú támogatások és egyéb közvetlen támogatások kifizetési rendjének sajátosságából adódik, mivel az egyes években eltérő mértékű előlegfizetés, részfizetés és a következő évre áthúzódó végkifizetés valósul meg, a Pénzügyi Hírlevél viszont pénzforgalmi szemléletben készül, a naptári év kifizetéseit tükrözi.

Közvetlen termelői támogatások

- A KAP stratégiai terv keretében 2023-tól változások lépnek életbe a közvetlen támogatások terén. A jogosultság feltétele az aktív mezőgazdasági termelői státusz. A SAPS és a zöldítés jogcímeit 2023-tól felváltó alaptámogatás lesz a közvetlen támogatási rendszer alapja és kiindulópontja, amelyből már a termelésre nem használt agroökológiai jelentőségű területek is részesülnek majd. Az új, kiegészítő jövedelemtámogatásként működő redisztributív kifizetés célja a kis- és középgazdaságok irányába történő forrásátcsoportosítás elősegítése az üzemek első hektárjainak emelt szintű támogatása révén. Az Agroökológiai Program (AÖP) egy zöldítésszerűen működő, önkéntes vállalatokon alapuló, egyéves támogatás, amely az agrár-környezetgazdálkodási támogatási formához (AKG) hasonlít. A generációváltás előmozdítása kiemelt szerepet kap, kedvezőbb feltételek mellett megemelt összegű forrás áll rendelkezésre aktív gazda státusz, illetve minimális képzettség megléte esetén. A termeléshez kötött támogatásokra a jelenlegivel nagyságrendileg megegyező forrás áll rendelkezésre 2027-ig.
- A közvetlen támogatások jogcímein 2023 első fél évében 207,2 milliárd forint jutott el a termelőkhez, melynek több mint felét a zöldítési komponens tette ki (6. ábra). Az előző év azonos időszakában kifizetett összeghez képest 58,7 milliárd forinttal többet folyósítottak június 30-ig, ami a kifizetési rendből adódik. A tárgyévi teljesítés a 2022. évi jogosultságok rész- és végfizetését, valamint a korábbi évek jogorvoslati ügyeinek rendezését foglalja magában.

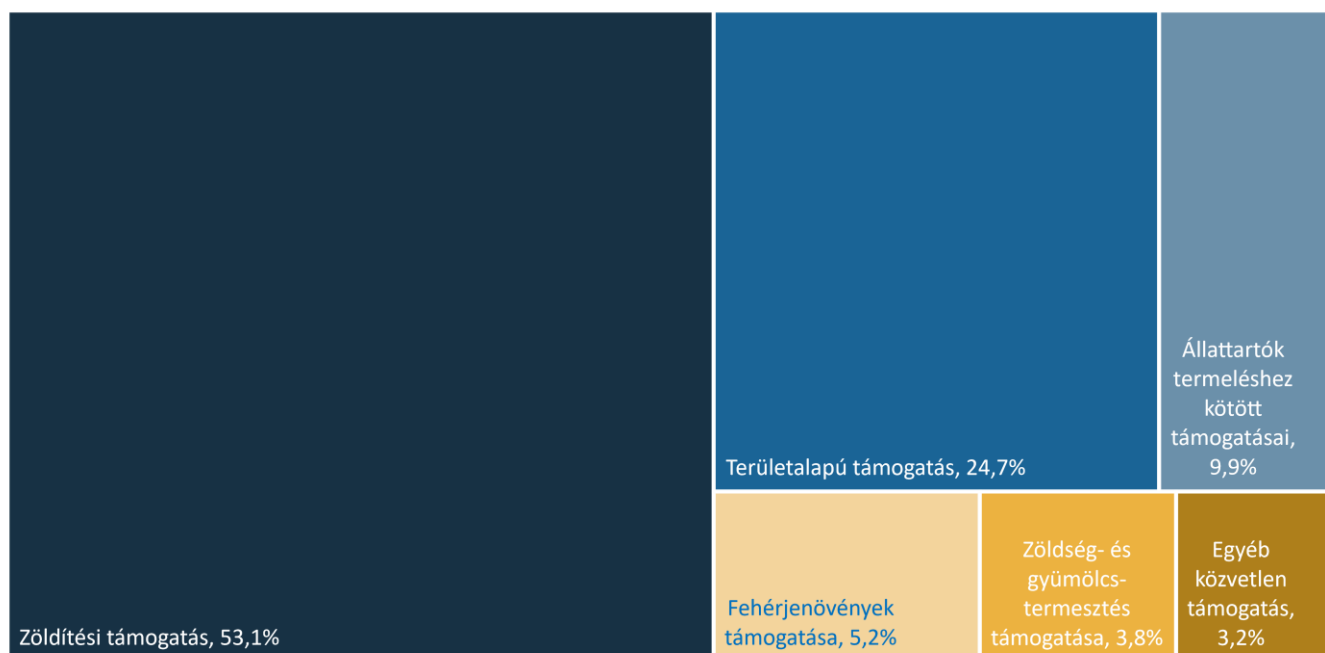
6. ábra: **A közvetlen támogatások jogcímein a 2022. évi jogosultságok rész- és végfizetéseire 207 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A közvetlen támogatásokra folyósított összeg jellemzően a zöldítési komponens keretében (110,0 milliárd forint) jutott el a kedvezményezettekhez (7. ábra). Területalapú támogatásra 51,3 milliárd forintot fizettek ki a termelőknek az év első hat hónapjában, ami az összes kifizetés közel egynegyede.
- A két fő intézkedés mellett a termeléshez kötött állattenyésztési támogatásokra további 20,6 milliárd forintot kaptak a gazdák, amelynek felét (10,4 milliárd forint) az anyatehéntartás támogatására fizettek ki, ezt követte az anyajuhtartás (5,6 milliárd forint), a tejhasznú tehéntartás (3,2 milliárd forint) és a hízottbika-tartás (1,4 milliárd forint) támogatása.
- További számottevő összeg, 10,8 milliárd forint került folyósításra szálás és szemes fehérjenövények támogatására, ami közel azonos arányban oszlott meg a növénykultúrák között.
- Az ipari zöldségnövények termesztésére 4,7 milliárd forintot, a zöldségnövény-termesztés támogatására 2,0 milliárd forintot, gyümölcsstermesztés támogatására (extenzív és intenzív) 1,3 milliárd forintot folyósítottak a kedvezményezetteknek.
- A cukorrépa-termesztők 3,2 milliárd forint támogatásban részesültek.
- A fiatal mezőgazdasági termelők 1,8 milliárd forint támogatást kaptak.

7. ábra: **A közvetlen támogatások több mint háromnegyedét a területalapú és a zöldítési támogatások adták 2023 első fél évében**

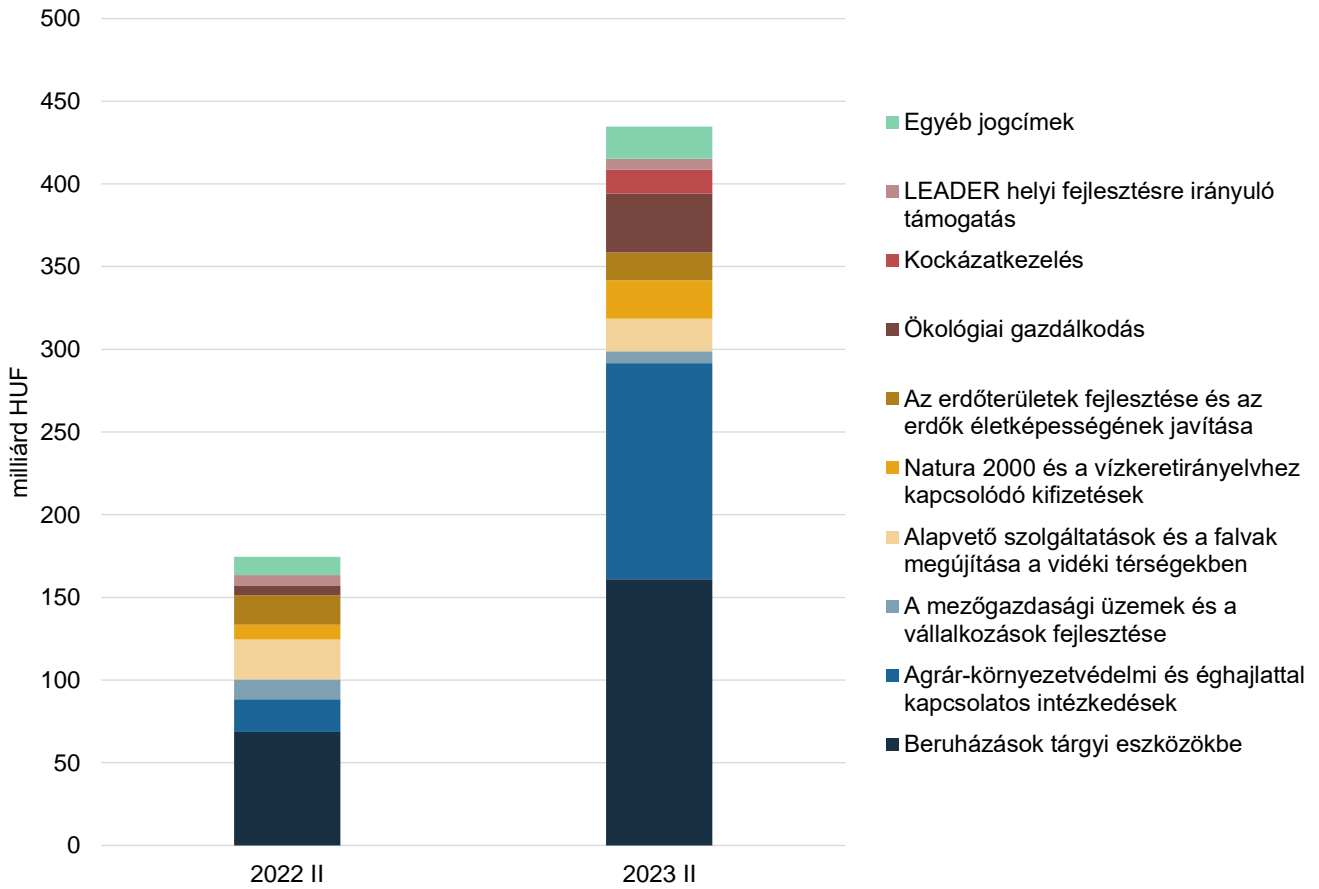

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

- A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire 2023 első fél évében 434,8 milliárd forintot folyósítottak a gazdálkodóknak (8. és 9. ábra). A Magyar Halgazdálkodási Operatív Programból 565,8 millió forint kifizetése valósult meg.
- A VP intézkedései közül a tárgyi eszközökbe történő beruházásokra 160,9 milliárd forintot, az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre 130,7 milliárd forintot fordítottak. Ezek együttesen a kifizetések 67,1 százalékát tették ki.

8. ábra: **A Vidékfejlesztési Program kifizetései jelentős mértékben emelkedtek 2023-ban**

Forrás: PM -adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

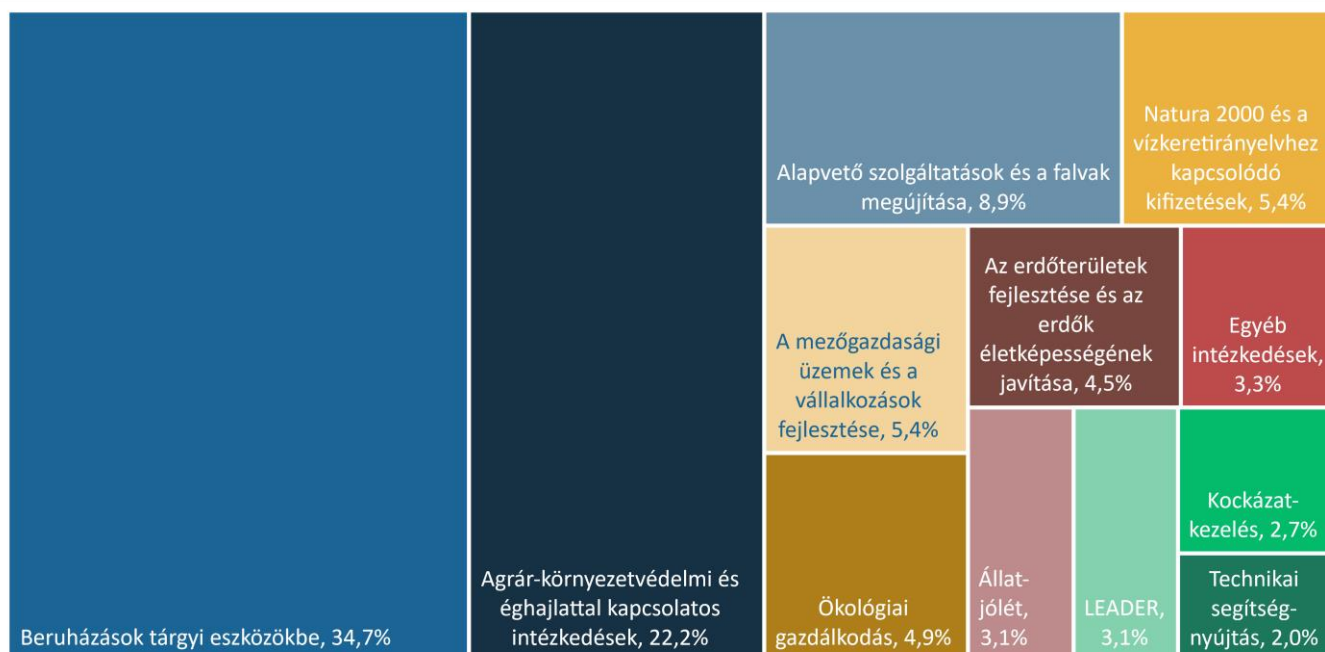
9. ábra: **A Vidékfejlesztési Program kifizetéseinek több mint kétharmadát az agrár-környezetvédelmi intézkedésekre és a tárgyi eszközökre fordított beruházásokra folyósították 2023 első fél évében**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A tárgyi eszközökbe történő beruházások támogatásán belül 43,1 milliárd forint az állattartó telepek fejlesztéséhez és megújításához, további 43,0 milliárd forint a mezőgazdaság digitális átállásához kapcsolódó precíziós fejlesztésekhez járult hozzá.
- Az élelmiszeripar több intézkedés keretében összesen 28,1 milliárd forint támogatásban részesült.
- További 35,6 milliárd forint jutott az ökológiai gazdálkodásoknak, 23,2 milliárd forint a Natura 2000 és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó kifizetésekre, 19,8 milliárd forint az alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására a vidéki térségekben. Az erdőterületek fejlesztésére 16,8 milliárd forintot, a mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztésére 7,2 milliárd forintot, LEADER helyi fejlesztésekre 6,9 milliárd forintot fordítottak.
- A mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásokra a 2022. év vonatkozásában 14,2 milliárd forint támogatást folyósított a Magyar Államkincstár.
- A tárgyévi kifizetéseket összevetve a 2022. év azonos időszakával elmondható, hogy összességében 260,2 milliárd forinttal nőtt a Vidékfejlesztési Program teljesítése. Közel hétszeresére nőtt az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések támogatása, hasonlóképpen emelkedett az ökológiai gazdálkodások támogatása, és több mint duplájára nőtt a tárgyi eszközökre fordított beruházások összege.
- A mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásokra a 2022. év vonatkozásában jóváhagyott kérelmek kifizetését a Magyar Államkincstár 2023. év elején kezdte meg. A tárgyévben összesen 14,2 milliárd forintot juttattak el a biztosított termelőknek.
- A Vidékfejlesztési Program (2014–2020) indulása óta 2023. június 30-ig 1919,2 milliárd forintot fizettek ki a pályázóknak (10. ábra).

10. ábra: **A Vidékfejlesztési Program több mint felét a tárgyi eszközökbe történő beruházások és az agrár-környezetvédelmi intézkedések kifizetései tették ki 2016 és 2023 között**

Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kumulált adatokat vizsgálva elmondható, hogy a tárgyi eszközökbe történő beruházások tették ki a kifizetések több mint egyharmadát, összegük meghaladta a 665 milliárd

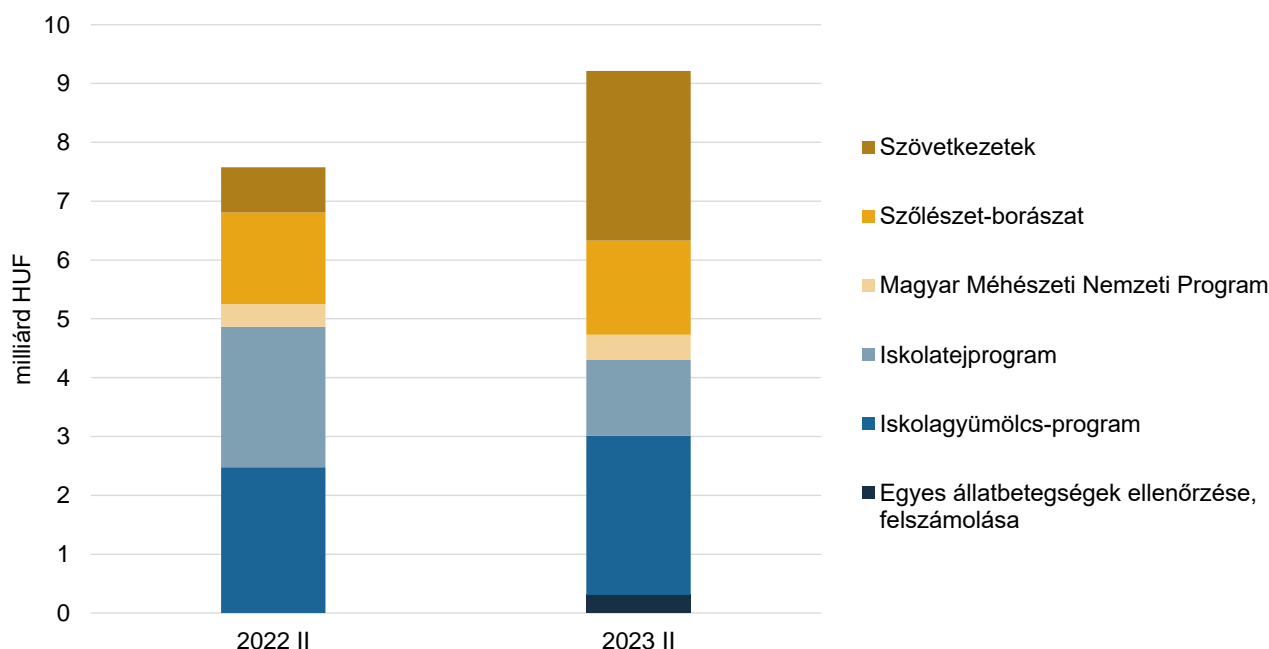
forintot. A támogatások 22,2 százaléka az agrár-környezetvédelmi intézkedésekre fordított (425,9 milliárd forint).

- A kifizetések 8,9 százalékát, 170,4 milliárd forintot alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására folyósították a kedvezményezetteknek, a Natura 2000-hez és a vízkeret-irányelvhez kapcsolódott 103,1 milliárd forint, a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztéséhez 102,7 milliárd forint teljesítés.

Piaci és egyéb támogatások

- A piacsabályozó intézkedésekre uniós és nemzeti forrásból együttesen 9,2 milliárd forintot, az előző évi összegnél 1,6 milliárd forinttal többet folyósítottak 2023-ban (11. ábra).

11. ábra: **A piacsabályozó intézkedésekre több mint 9 milliárd forintot folyósítottak 2023 első fél évében**

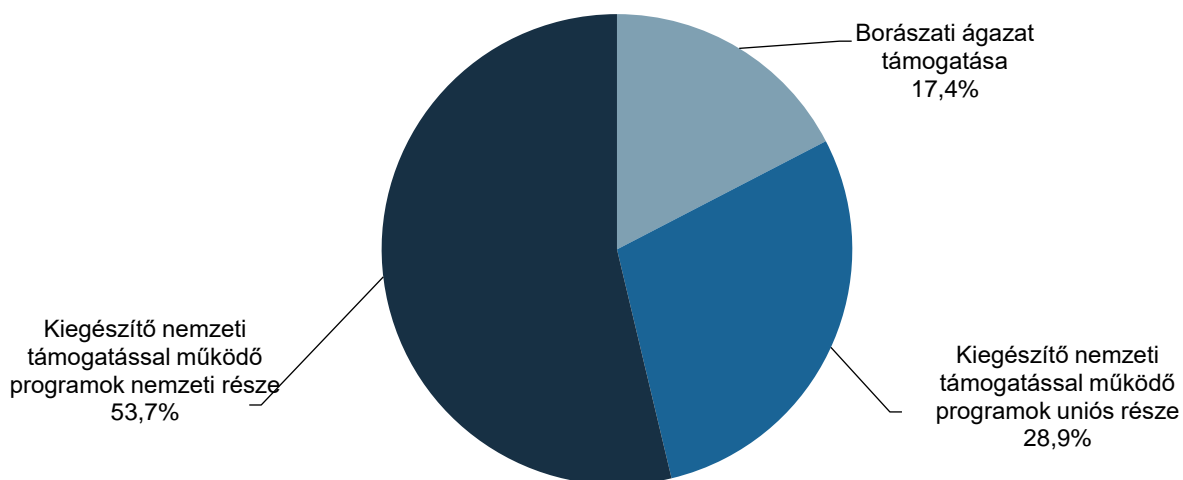

Megjegyzés: A piacsabályozó intézkedésekre kifizetett támogatások összegét ezen felül 2023-ban 704,5 millió forint visszaszedett összeg csökkentette, melyet nem tudunk konkrét intézkedésekhez kapcsolni.

Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A piaci és egyéb támogatásokon belül a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós forrásból 2,7 milliárd forintot fordítottak, amit nemzeti költségvetésből 4,9 milliárd forinttal egészítettek ki.
- A programok közül az iskolagyümölcs-program támogatására összesen 2,7 milliárd forintot, az iskolatejprogram támogatására 1,3 milliárd forintot költöttek. Egyes speciális szövetkezetek támogatására 2,9 milliárd forint, egyes állatbetegségek ellenőrzésére és felszámolására 307,1 millió forint folyósítása történt meg. A Magyar Méhészeti Nemzeti Program keretében 432,2 millió forint kifizetés valósult meg.
- A borászati ágazat további 1,6 milliárd forint uniós támogatásban részesült a belpiaci intézkedések keretében. Az ágazat a piaci és egyéb támogatások egészének 17,4 százalékát használhatta fel (12. ábra).

12. ábra: **A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok meghatározóak voltak a piaci támogatásokon belül 2023 első fél évében**

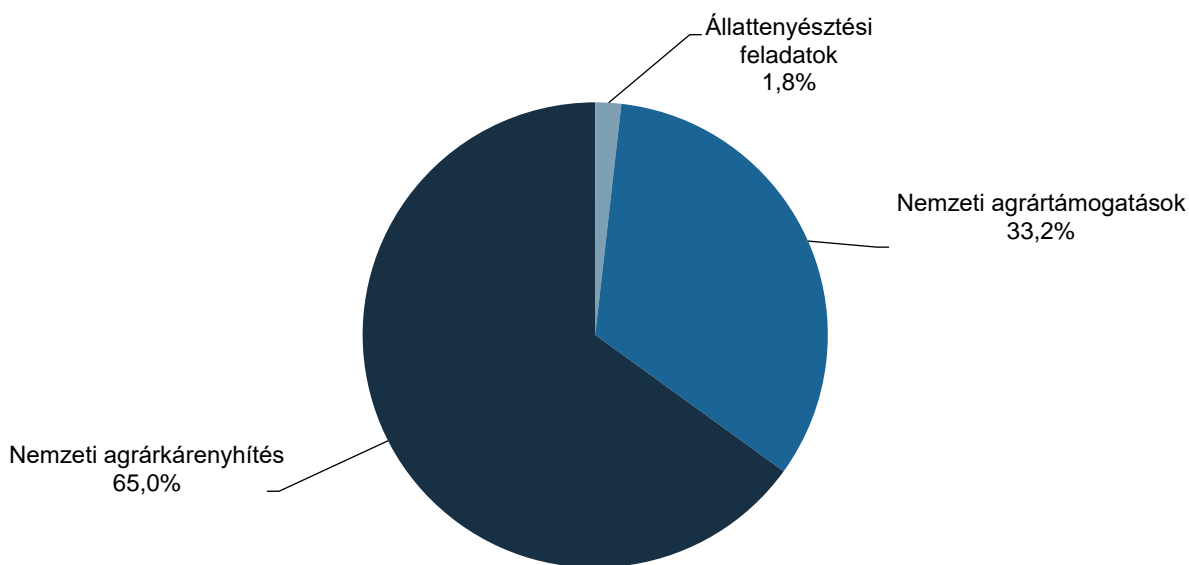

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Nemzeti támogatások

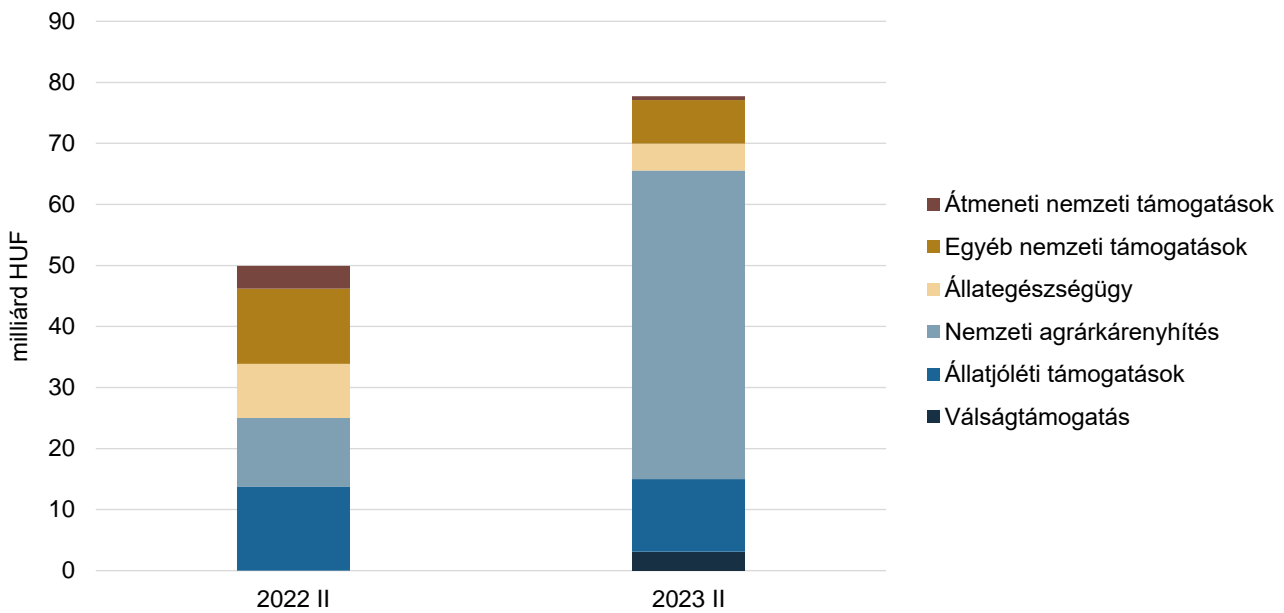
- A nemzeti támogatások jogcímeire 77,7 milliárd forint támogatási összeg került folyósításra 2023. június 30-ig, amelynek csaknem kétharmadát (50,6 milliárd forint) a nemzeti agrárkárenyhítés tette ki (13. és 14. ábra).

13. ábra: **A nemzeti támogatások csaknem kétharmadát nemzeti agrárkárenyhítésre folyósították 2023 első fél évében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

14. ábra: **A nemzeti támogatások kifizetései meghaladták a 77 milliárd forintot 2023 első fél évében**

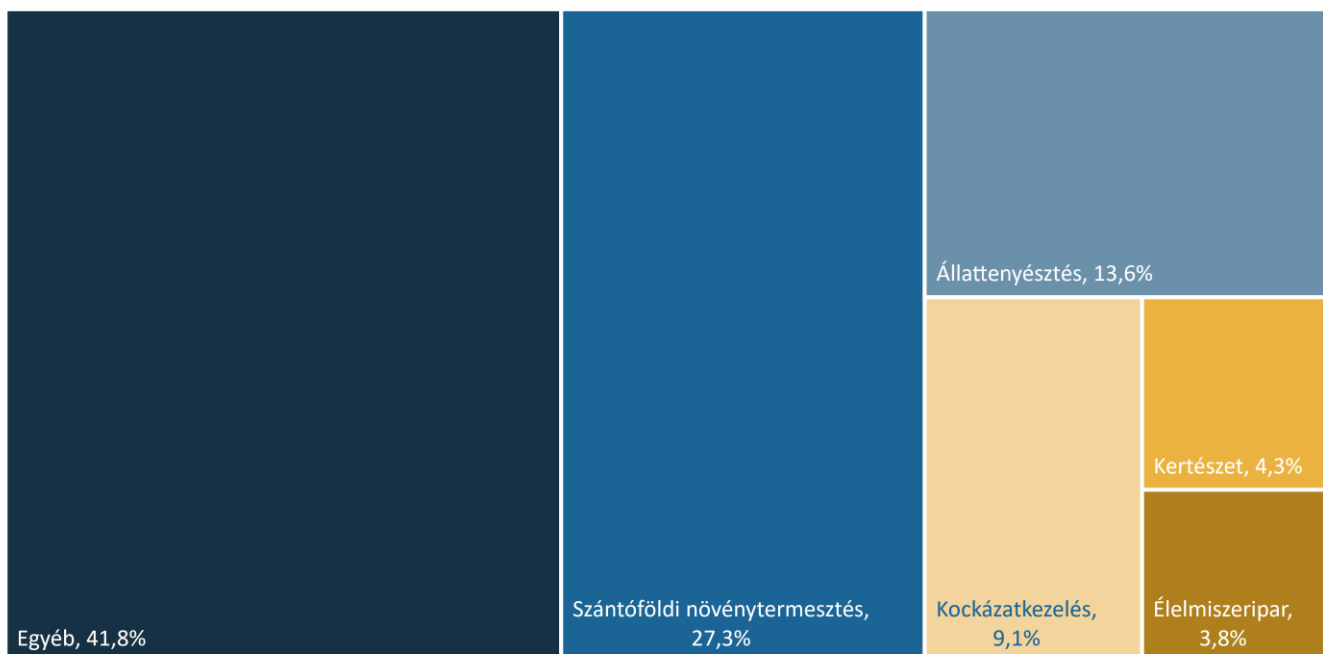
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A termelőket ért agrárkár enyhítése a gazdálkodók befizetéseiből és az azt kiegészítő nemzeti költségvetésből valósul meg. A tárgyévben a 2022. évi súlyos aszálykár miatt rendkívüli állami kiegészítésre volt szükség, az így megemelt forrásból agrárkárnyhításra folyósított összeg meghaladta az 50 milliárd forintot.
- A nemzeti agrártámogatások között kiemelt szerepe van az állatjóléti támogatásoknak, melynek keretében 11,9 milliárd forintot vettek igénybe a sertés- és baromfiágazat vállalkozásai, amihez még további 1,8 milliárd forint állatjóléti átmeneti támogatás kapcsolódott.
- Az egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére 2,8 milliárd forintot, az állati hulla ártalmatlanítására 1,7 milliárd forintot fordítottak.
- A nemzeti forrásból megvalósult kifizetésekből 624,3 millió forint átmeneti nemzeti támogatás (ebből 620,6 millió forint az átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása) jogcímein jutott el a gazdálkodókhöz. A 2023-tól indult új támogatási ciklusban az átmeneti nemzeti támogatások megmaradnak, 2024-től fokozatosan csökkentve, de egészen 2027-ig nyújthatók a tej-, a húsmarha-, a juh- és a dohányágazatnak.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

- A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazonkénti, illetve alágazonkénti felosztása. A kifizetések besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás).
- Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamattámogatás, kezesi díjtámogatás és költségtámogatás szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.
- A szántóföldi növénytermesztés részesedése az agrártámogatásokból 2023 első hat hónapjában meghaladta a 27 százalékot (15. ábra).
- A kockázatkezelő intézkedésekre a 2022. évi rendkívüli időjárás következtében a kifizetések 9,1 százalékát fordították.
- Az állattenyésztők a támogatások 13,6 százalékát használhatták fel.
- A kertészet részesedése mindössze 4,3 százalék volt.

15. ábra: **A szántóföldi növénytermesztés részesült a támogatások több mint egynegyedében 2023 első fél évében**

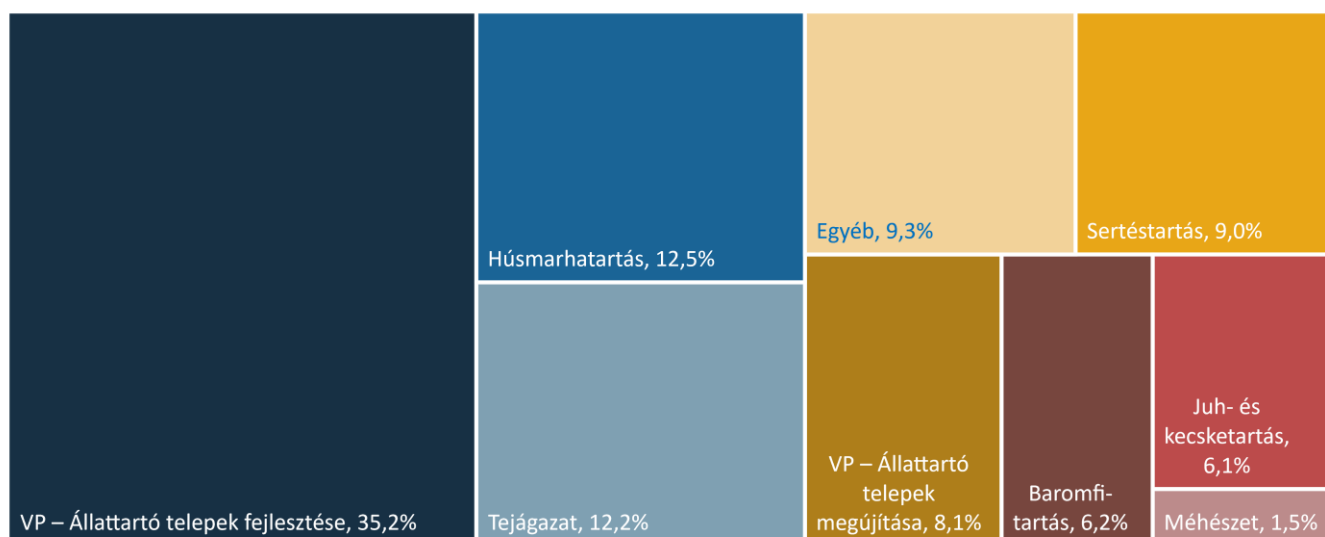

Megjegyzés: Az élelmiszeripari támogatások között csak a VP és a nemzeti agrártámogatások keretében folyósított támogatások szerepelnek.
 Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Állattenyésztési támogatások

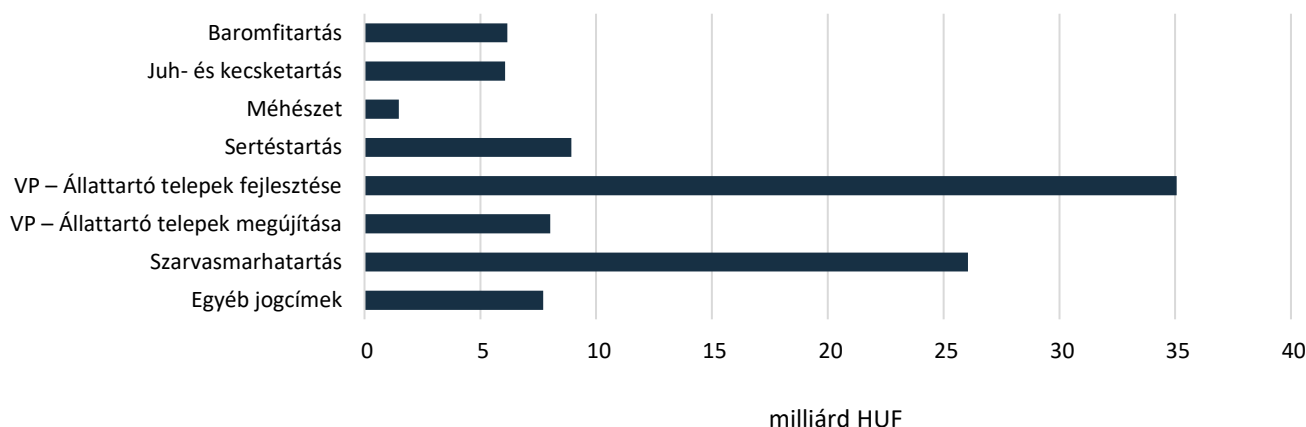
- Az állattenyésztéssel és -tartással foglalkozó termelők összességében 99,5 milliárd forintot vettek igénybe.
- Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összeg 45,2 százaléka nemzeti költségvetésből került kifizetésre. A 45,0 milliárd forint nemzeti forrás 44,0 százalékát az állattartó telepek kapták fejlesztésre, megújításra.
- Az állattenyésztési támogatások 54,8 százalékát uniós forrásból folyósították. Ennek az 54,5 milliárd forintnak több mint harmadát (20,6 milliárd forint) a termeléshez kötött támogatások tették ki.
- Az állattenyésztési támogatások 26,2 százaléka, 26,1 milliárd forint a szarvasmarha-ágazatba érkezett, amelyből a tejágazat és a húsmarhatartás nagyságrendileg hasonló arányban részesedett (16. és 17. ábra).

16. ábra: **A támogatások 43 százalékát állattartó telepek fejlesztésére és megújítására kapták az állattenyésztők 2023 első fél évében**

Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

17. ábra: **Állattartó telepek fejlesztésére és megújítására összesen több mint 43 milliárd forint támogatást kaptak az állattenyésztők 2023 első fél évében**

Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A baromfiágazat 6,2 milliárd forint támogatásban részesült, amelyből 4,9 milliárd forint állatjóléti célokat szolgált. A sertéságazat 8,9 milliárd forint támogatást kapott, aminek túlnyomó része szintén állatjóléti támogatás volt.
- A juh- és kecskeágazat 6,1 milliárd forint támogatásban részesült, amelyből 5,6 milliárd forintot a termeléshez kötött anyajuh-támogatás tett ki.

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

- A szántóföldi növénytermesztő ágazat 199,3 milliárd forint támogatásban részesült 2023 első hat hónapja során, amely csaknem teljes egészében (91,6 százalék) uniós költségvetésből származott.
- A közvetlen támogatások kifizetési rendjéből adódóan ezek a teljesítések a 2022. évi végfizetések.
- Az ágazat részére biztosított szubvenció összegének zöme (80,9 százaléka), 161,2 milliárd forint egységes területalapú támogatás formájában jutott el a gazdálkodókhoz, ezen belül alaptámogatásként 51,3 milliárd forintot, a zöldítési komponens keretében 110,0 milliárd forintot fizettek ki részükre (18. ábra).
- A szemes és a szálás fehérjenövények termesztése együttesen mintegy 10,8 milliárd forint támogatásban részesült.
- A VP keretében 19,0 milliárd forint beruházási támogatást folyósítottak terménytárolók, szárítók és tisztítók fejlesztésére, korszerűsítésére.
- További 3,5 milliárd forint a dohánytermesztés, 3,2 milliárd forint cukorrépa-termesztés, 0,8 milliárd forint a rizstermesztés támogatását szolgálta.

18. ábra: **A szántóföldi növénytermesztők támogatásának négyötödét a területalapú támogatás és a zöldítés adta 2023 első fél évében**

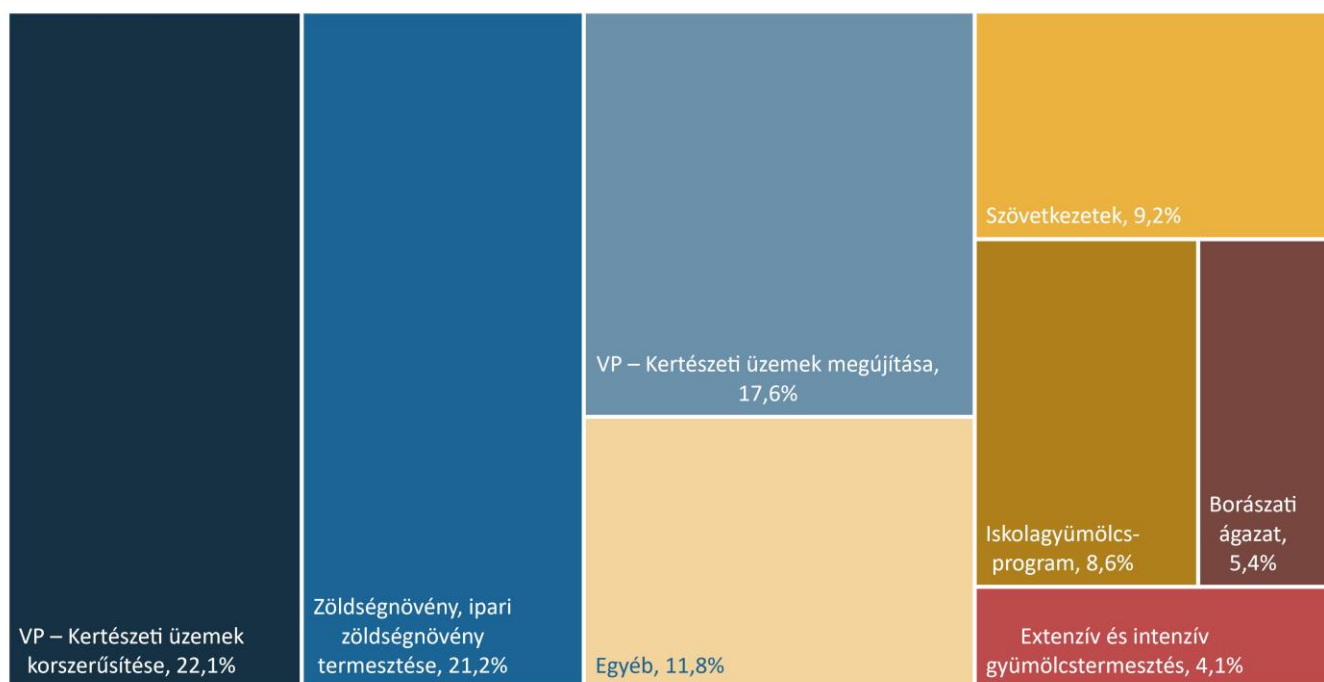
Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

- A kertészeti ágazat 2023. június 30-ig 31,4 milliárd forint támogatásban részesült, amelynek 61,5 százaléka származott uniós, 38,5 százaléka pedig nemzeti forrásból (19. ábra).
- A kifizetések fele (16,0 milliárd forint) a VP keretében valósult meg, melyből kertészeti üzemek korszerűsítésére 7,0 milliárd forintot, kertészeti üzemek megújítására 5,5 milliárd forintot folyósítottak.
- Zöldségművelés és ipari zöldségművelés intézkedésekre együttesen a kertészeti ágazat támogatásának egyötöde, 6,7 milliárd forint érkezett.
- A kifizetések 9,2 százaléka a működési alapok támogatása (TÉSZ/BÉSZ), 8,6 százaléka az iskolagyümölcs-program keretében került felhasználásra.
- A szőlészeti és borászati ágazat gazdálkodói 1,7 milliárd forint támogatásban részesültek.
- Az extenzív és az intenzív gyümölcsstermesztés az ágazat támogatási összegének 4,1 százalékát tette ki (1,3 milliárd forint).

19. ábra: **A kertészeti támogatások csaknem felét a VP forrásaiból fordíthatták beruházásokra a termelők 2023 első negyedévében**

Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

- A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2012. január 1-je óta két pilléren nyugszik, amely 2018-ban kiegészült a harmadik pillérről jelentő országos jégkármelegítő rendszerrel, majd 2021-től a IV. pillérről, a krízisbiztosítással, ami a növénytermesztők mellett már az állattenyésztők számára is támogatást nyújt az időjárási károkon túl az egyéb kockázatokból eredő jövedelemcsökkenés mérséklésére is.
- A nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2022. évi rendkívüli időjárás okozta károk kompenzálására jelentős összegű kárenyhítést, 50,6 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a jogosult termelők számára, amely csak állami kiegészítő forrás

bevonásával vált lehetővé (1. táblázat). A gazdálkodók a 2022-es kárenyhítési évben az aszály következtében szenvedték el a legsúlyosabb károkat. Emiatt több mint 51 ezer termelői kárbejelentés érkezett 1,5 millió hektárra, ebből a kérelmek elbírálása után több mint 22 ezer termelő kapott kárenyhítést mintegy 571 ezer hektár károsodott területre. A jogosan igényelt 63,3 milliárd forintból 20 százalékos visszaosztás után kapták meg a károsult tagok az 50,6 milliárd forintot.

- A kockázatkezelési rendszer második pillérét, a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatást 2016-tól a Vidékfejlesztési Program keretében hirdették meg. Nemzeti forrásból 2,4 milliárd forintot, uniós forrásból 11,8 milliárd forintot folyósítottak 2023 első fél évében a biztosítottaknak.
- Szintén a VP terhére 1,8 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók a tavaszi fagykár megelőzését szolgáló beruházásokra, és további 36,6 millió forintot kaptak éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházásokra.

1. táblázat: **Jelentős összegű agrárkárenyhítést folyósítottak a károsult termelőknek 2023 első fél évében**

millió HUF

Intézkedés	Uniós forrásból	Nemzeti forrásból	Összesen
Nemzeti agrárkárenyhítés	–	50 581,7	50 581,7
VP – Biztosítási díjtámogatás keretében nyújtott támogatás	11 835,1	2 367,7	14 202,8
VP – Tavaszi fagykár megelőzésére szolgáló beruházások támogatása	1 477,4	305,4	1 782,8
VP – Időjárási kockázatok megelőzése keretében nyújtott támogatás	31,1	5,5	36,6
Összesen	13 343,6	53 260,3	66 603,8

Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Élelmiszeripar támogatása

- Az élelmiszeripari vállalkozások 28,1 milliárd forint támogatásban részesültek a Vidékfejlesztési Program forrásaiból. A kifizetések 87,2 százaléka nemzeti, 12,8 százaléka uniós költségvetésből teljesült (2. táblázat).
- A kifizetések több mint fele, 17,4 milliárd forint az élelmiszer-feldolgozó üzemek komplex fejlesztését szolgálta nemzeti forrásból. Mezőgazdasági termékek értéknövelésére 3,0 milliárd forintot, élelmiszeripari üzemek fejlesztésére 1,4 milliárd forintot biztosítottak az ágazat szereplőinek.
- A borászati ágazat 5,1 milliárd forintot fordíthatott az üzemek fejlesztésére, termékfejlesztésre, a hatékonyság fokozására, ebből 3,6 milliárd forint jutott a borászati tevékenységhez kapcsolódó komplex, akár stratégiai jelentőségű fejlesztések végrehajtására.
- A takarmány-előállító üzemek a fejlesztésükre irányuló beruházásokhoz 942,4 millió forint támogatásban részesültek, a feldolgozó üzemek energiahatékonyságának javítására 302,3 millió forint jutott.

2. táblázat: **Az élelmiszeripar fejlesztéseit a VP mintegy 17 milliárd forinttal támogatta 2023 első félévében**

millió HUF

Intézkedés	Uniós forrásból	Nemzeti forrásból	Összesen
VP-M04.2.1 – Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése 2021 – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	0,0	17 351,8	17 351,8
VP-M04.2.2 – Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése 2021 – Borászati üzemek	0,0	3 620,4	3 620,4
VP-M04.2.1 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	1 377,3	278,1	1 655,4
VP-M04.2.1 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése	1 052,6	297,7	1 350,3
VP-M04.2.1 – Élelmiszeripari üzemek fejlesztése 2021 – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	0,0	1 407,1	1 407,1
VP-M04.2.1 – Takarmány-előállító üzemek fejlesztése 2021	0,0	942,4	942,4
VP-M04.2.2 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése – Borászati üzemek	559,4	108,1	667,6
VP-M04.2.2 – Borászat	388,9	70,2	459,1
VP-M04.2.2 – Élelmiszeripari üzemek fejlesztése 2021 – Borászati üzemek	0,0	319,1	319,1
VP-M04.2.3 – Energiahatékonyság javítása – Feldolgozó üzemek	226,7	75,6	302,2
Összesen	3 605,0	24 470,4	28 075,4

Megjegyzés: Az élelmiszeripari támogatások között csak a VP és a nemzeti agrártámogatások keretében folyósított támogatások szerepelnek.
 Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

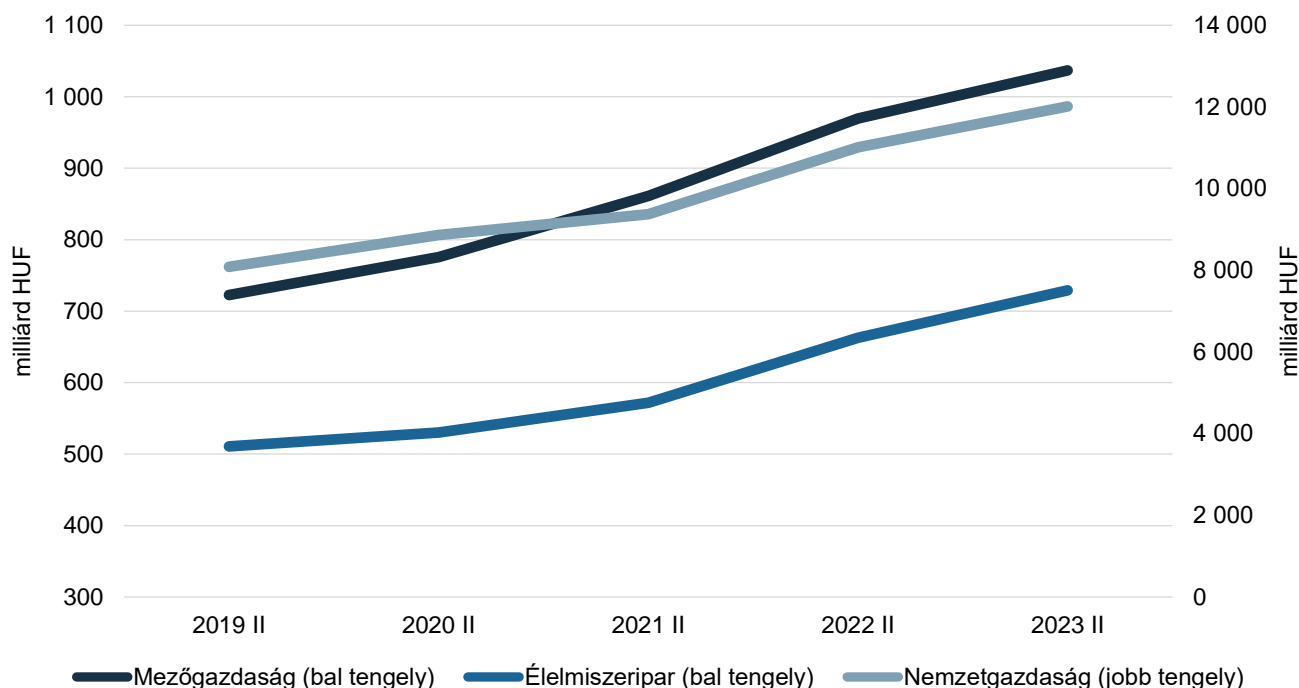
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

- A gazdasági növekedés a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Gyorstájékoztatója alapján 2023 II. negyedévében 2,4 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A bruttó hazai termék volumene Magyarországon a nyers adatok szerint 2,4 százalékkal, a szezonálisan és naptárhatással kiigazított, illetve kiegyensúlyozott adatok szerint 2,3 százalékkal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. A gazdasági teljesítmény csökkenéséhez a szolgáltatások 1,5, az ipar 1,0, az építőipar 0,3, a termékadók és támogatások egyenlege pedig 1,2 százalékponttal járult hozzá. A csökkenést 1,7 százalékponttal fékezte a mezőgazdaság jó teljesítménye. A szolgáltatásokon belül leginkább a humánegészségügyi, szociális ellátás mérsékelte (0,4 százalékponttal) a GDP csökkenését. (KSH¹, 2023).
- A beruházások volumene az előző év azonos időszakához viszonyítva 13,5 százalékkal csökkent, az előző negyedévhez képest – szezonálisan kiigazítva – 4,1 százalékkal mérséklődött. A beruházások általános visszaeséséhez a legtöbb nemzetgazdasági ág hozzájárult. A beruházási teljesítményérték mindössze a feldolgozóiparban, illetve néhány, összességében kisebb súlyú területen emelkedett. A külföldi érdekeltségű vállalkozások visszafogottabb beruházási teljesítménye mellett az állami tulajdonú vállalatok is mérsékeltek fejlesztéseiket, ez utóbbiaknál meghatározóan az uniós forrásból megvalósuló projektek kisebb tárgyidőszaki ráfordításai okozták a beruházások csökkenését. Tizenkilenc nemzetgazdasági ágból tizenötben csökkent a beruházási teljesítményérték. A nemzetgazdasági beruházások mintegy harmadát jelentő, a legnagyobb súlyt képviselő feldolgozóipar fejlesztései a tárgynegyedévben nőttek (+7,7 százalék). Ugyanakkor a teljesítményérték több mint felét képviselő építési beruházások 24 százalékkal csökkentek. A járműgyártás beruházási volumene rendkívül dinamikusán nőtt. Az ingatlanügyletek beruházási teljesítménye 21 százalékkal esett vissza az előző év azonos időszakához képest, a szállítás, raktározás beruházási volumene jelentősen csökkent (–29 százalékkal), elsősorban az állami infrastrukturális fejlesztések mérséklődése következtében. A mezőgazdaság beruházási teljesítménye 14 százalékkal esett vissza, amiben szerepet játszott az is, hogy a gazdálkodók egyaránt csökkentették az építési és az importgép és -járművel kapcsolatos fejlesztési ráfordításukat. Az energiaipar nemzetgazdasági ág fejlesztései reálértéken mintegy 1,5 százalékkal csökkentek, de ugyanakkor a folyóáras adatokban enyhe növekedés mutatkozott szinte minden nagyobb szolgáltató esetében (KSH², 2023).
- A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 9,1 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszaki értéket, ezáltal a hitelek állománya 12 013,2 milliárd forintra emelkedett 2023 második negyedévének végére (20. ábra).
- A hitelállományon belül a forintalapú hitelek értéke 5,1 százalékkal 6951,4 milliárd forintra bővült, miközben arányuk 2,2 százalékponttal 57,9 százalékra mérséklődött. A devizaalapú hitelek értéke 15,2 százalékkal 5061,7 milliárd forintra nőtt.

¹ KSH: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/gdp2306>. Letöltés: 2023. szeptember 28.

² KSH: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/ber2306>. Letöltés: 2023. szeptember 28.

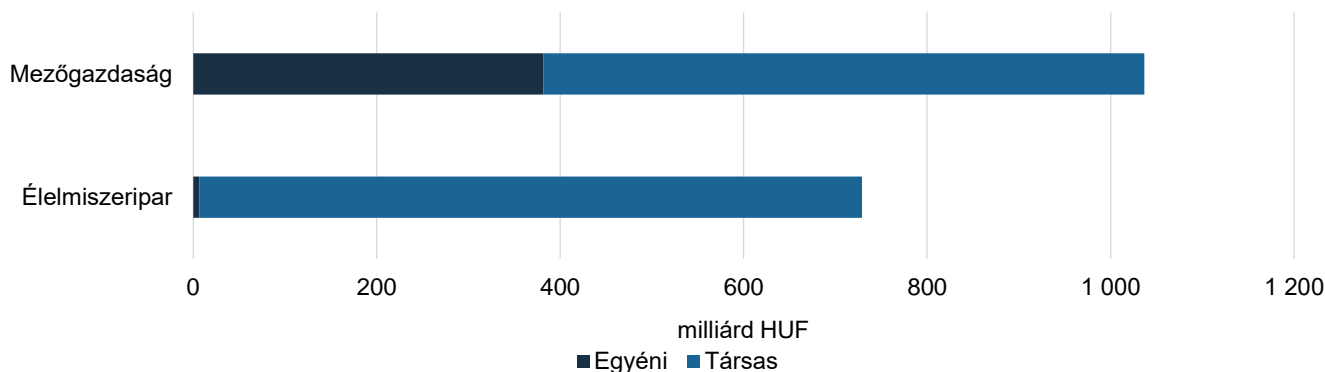
20. ábra: **A mezőgazdaság hitelállománya hasonló ütemben növekedett, mint az élelmiszeriparé 2023 második negyedében**

Forrás: MNB- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Nemzetgazdasági szinten továbbra is az éven túli hitelek képezték a hitelek több mint háromnegyedét. A teljes hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 14,0 százalékkal 2759,1 milliárd forintra emelkedett, miközben a hosszú lejáratúaké 7,7 százalékkal 9254,1 milliárd forintra nőtt.
- Az Agrárminisztérium adatai alapján az agrárágazatok hitelállománya az előző év azonos időszakához viszonyítva hasonló ütemben (az élelmiszeripar esetében 10,0 százalékkal, a mezőgazdaság esetében 6,7 százalékkal) növekedett. Az élelmiszeripar hitelállományának 65,9 milliárd forintos gyarapodása értékben is hasonló volt a mezőgazdaságéhoz (+65,1 milliárd forint). Mindezek eredményeképpen a mezőgazdaság hitelállománya 1036,9 milliárd forintra, az élelmiszeriparé pedig 729,1 milliárd forintra emelkedett 2023 második negyedévének végére. Az agrárágazatok együttes hitelállományának aránya a nemzetgazdasági értékhez képest 14,7 százalék volt.
- A mezőgazdaság hitelállományának több mint felét a társas vállalkozások tudhatták magukénak, ami 655,1 milliárd forintot jelentett. Az egyéni gazdaságok 36,8 százalékos részesedése 381,8 milliárd forintnak felelt meg.
- Az élelmiszeripari vállalkozások hitelállományának szinte teljes egésze (722,5 milliárd forint) a társas vállalkozásokat finanszírozta. Az egyéni vállalkozások 6,6 milliárd forintos hitelállománya a társasokéhoz képest elenyésző volt (21. ábra).

21. ábra: **A mezőgazdaság hitelállományának nagyobb részét, az élelmiszeriparénak pedig a túlnyomó többségét a társas vállalkozások adták 2023 második negyedévében**

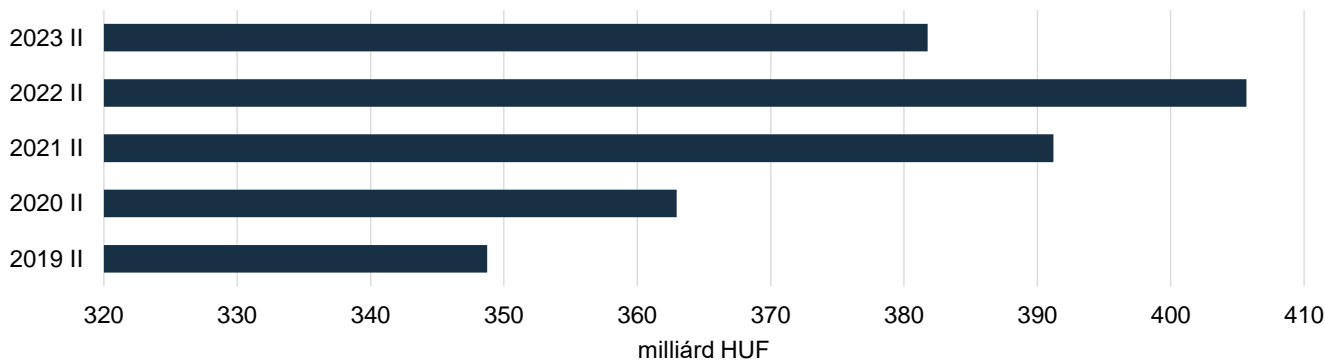

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az egyéni gazdaságok hitelállománya a mezőgazdaságban

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományát az előző év azonos időszakához képest 5,9 százalékos csökkenés jellemezte. Hitelállományuk 381,8 milliárd forintra mérséklődött 2023 II. negyedévére (22. ábra).

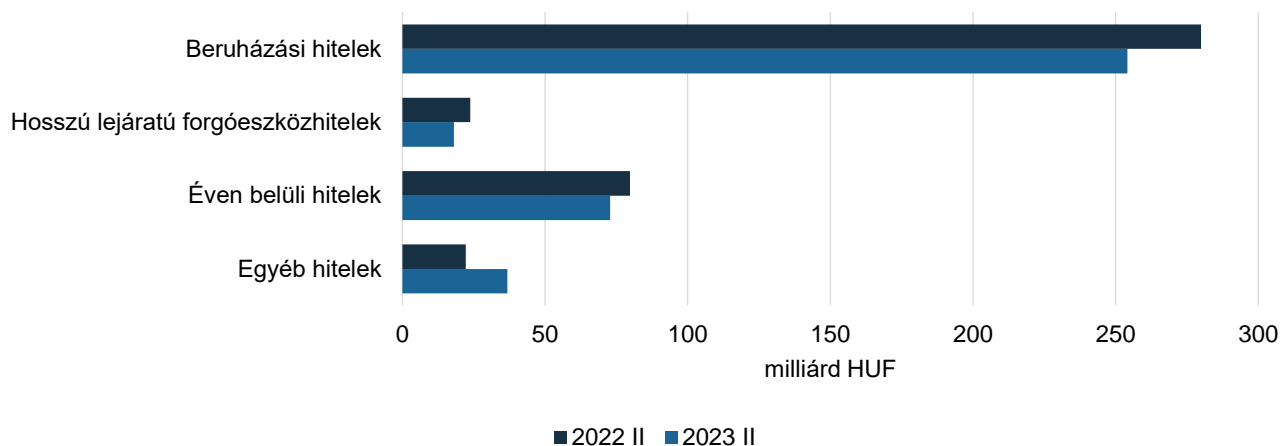
22. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya csökkent 2023 második negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéni gazdaságok részesedése a mezőgazdaság teljes hitelállományából 5,0 százalékponttal csökkent: 41,8 százalékról 36,8 százalékra esett vissza. A csökkenő részesedés hátterében az is áll, hogy a társas vállalkozások hitelállománya az egyéni gazdaságokéhoz képest nőtt, 15,7 százalékkal bővült.
- A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelei közül a beruházási hitelek voltak továbbra is túlsúlyban, bár állományuk 9,2 százalékkal 254,1 milliárd forintra mérséklődött, ami az előző év második negyedévéhez viszonyítva 25,8 milliárd forinttal kevesebb összeget jelentett, de értékben még így is a teljes hitelállomány közel 70 százalékát tette ki (23. ábra).

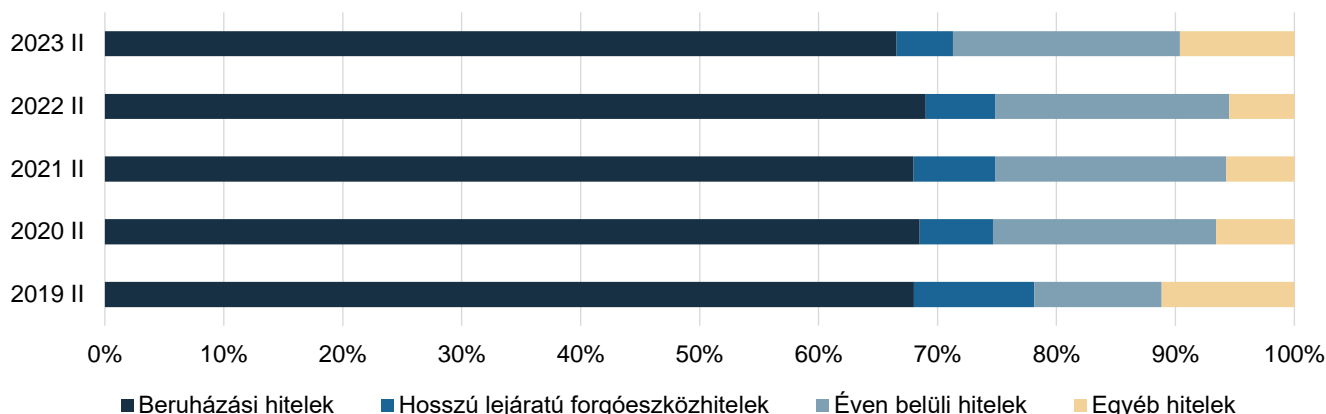
23. ábra: **A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok beruházási hitelállománya mérséklődött 2023 második negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

- Az éven belüli hitelállomány 8,7 százalékkal, 79,7 milliárd forintról 72,8 milliárd forintra mérséklődött, ami értékben (–6,9 milliárd forint) és százalékban is elmaradt a beruházási hitelek állománycsökkenésétől, ugyanakkor a visszaesés mindkét területen magasabb volt, mint a mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya egészének mérséklődése.
- A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 24,2 százalékkal csökkentek, 23,8 milliárd forintról 18,1 milliárd forintra. Az egyéb hitelek állománya azonban 65,7 százalékkal emelkedett, 22,2 milliárd forintról 36,8 milliárd forintra bővült.
- A korábbi tendenciának megfelelően a devizahitelek aránya továbbra is elenyésző volt a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományában.
- A hosszú lejáratú hitelek (beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel) aránya 74,9 százalékról 71,3 százalékra módosult a mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományában az előző év azonos időszakához képest. A beruházási hitelek részesedése 2,4 százalékponttal csökkent, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel aránya 1,1 százalékponttal mérséklődött. Az éven túli hitelek legnagyobb részét (93,4 százalékát) továbbra is a beruházási hitelek képezték 2023 II. negyedében.
- A vizsgált éveket tekintve megállapítható, hogy a beruházási hitelek súlya 2019-től kis ingadozással a 70,0 százalékos szint közelében mozgott, és folyamatos állománynövekedés volt megfigyelhető, kivéve a legutóbbi éves időszakot, amikor 25,8 milliárd forinttal kevesebbet vettek igénybe belőle az egyéni gazdaságok. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel terén az állomány és az arány is folyamatosan mérséklődött, 2023 II. negyedének végére 18,1 milliárd forintot ért el (4,7 százalék). Az éven belüli hitelállomány értéke és részesedése a vizsgált években emelkedett, kivéve a legutóbbi éves időszakot (az előző év azonos időszakához képest), amikor 6,9 milliárd forintos csökkenés volt tapasztalható, ezáltal 2023 II. negyedének végére az éven belüli hitelállomány súlya 19,1 százalékra mérséklődött. Ugyanakkor, míg a hosszú lejáratú forgóeszközhitel részaránya 2019-ben még 10,1 százalékot képviselt, 2023 azonos időszakában már csupán 4,7 százalékot tett ki, szemben az éven belüli hitelek változásával, amelynél a 2019-es 10,7 százalékos részarány 2023 második negyedére 19,1 százalékra emelkedett (24. ábra).

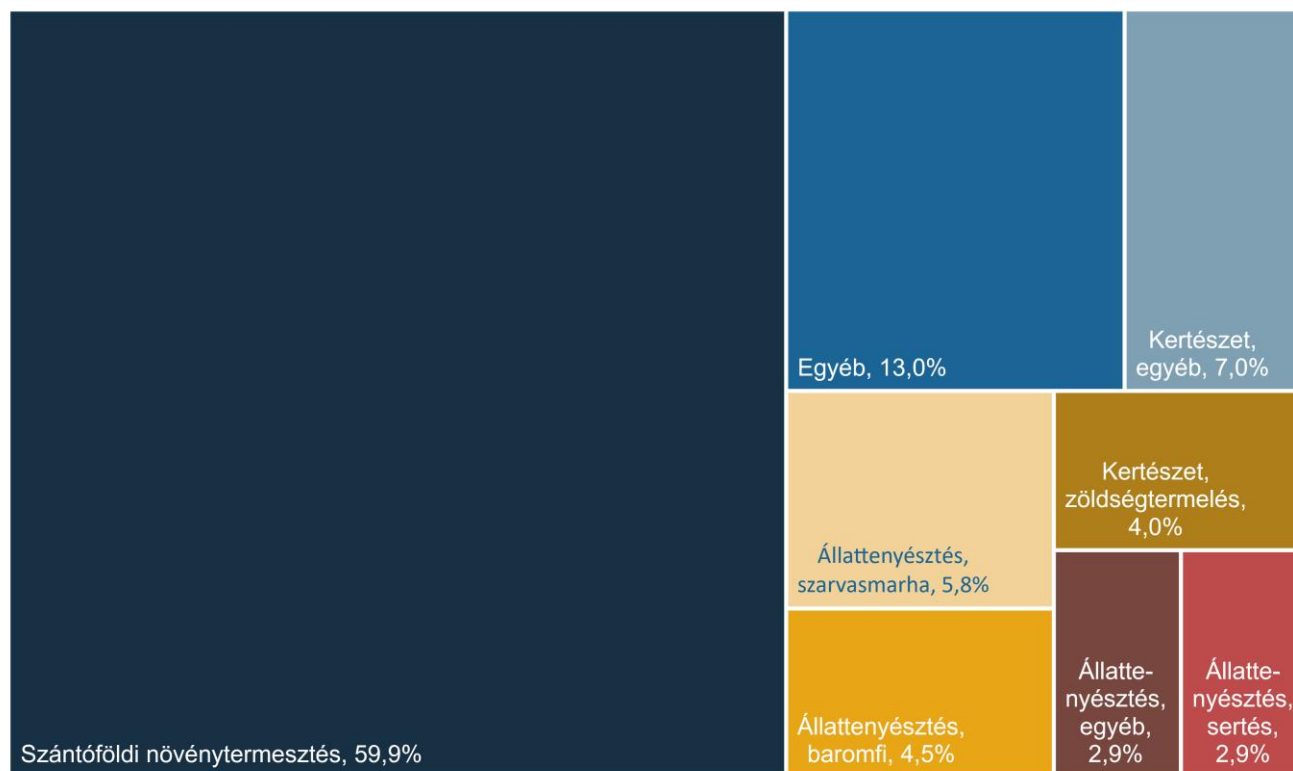
24. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállományában a beruházási hitelek részesedése kismértékben visszaesett 2023 második negyedévében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságokon belül a szántóföldi növénytermesztőkhöz köthető a hitelállomány legnagyobb része, 59,9 százaléka. Az állattartással és -tenyésztéssel foglalkozók a hitelállomány további 16,1 százalékát, a kertészeti ágazat pedig 11,0 százalékát adta 2023. június 30-án (25. ábra).

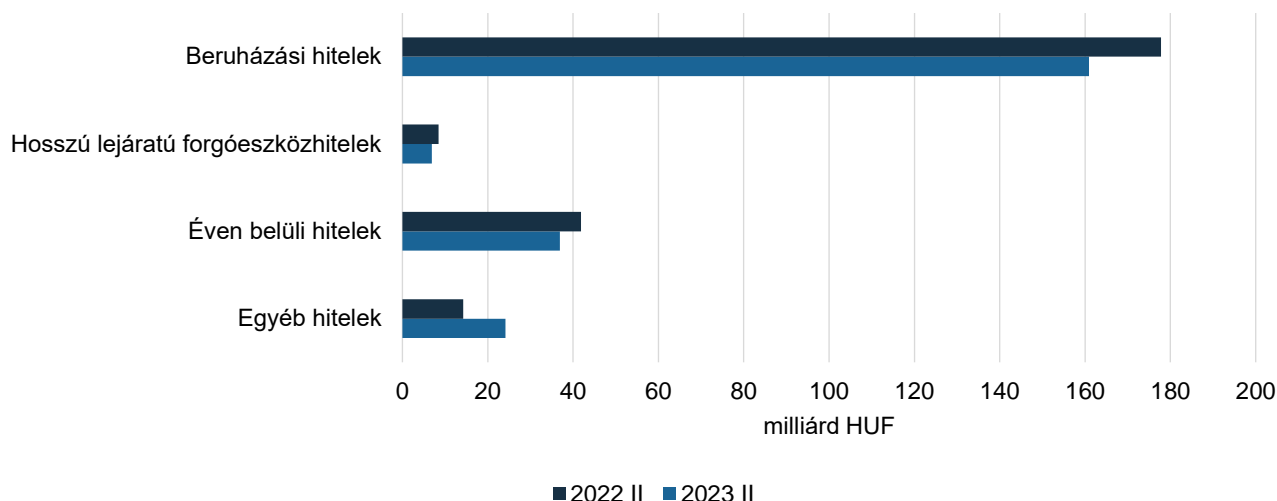
25. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hiteleinek közel 60 százaléka a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta 2023. június 30-án**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó egyéni gazdaságok hitelállománya 228,8 milliárd forint volt 2023 második negyedévében, ami 13,6 milliárd forinttal volt kevesebb az egy évvel korábbi azonos időszak értékénél. A csökkenés két fő oka az egyéni szántóföldi gazdálkodók beruházási hiteleinek 16,9 milliárd forintos és az éven belüli hitelek 5,0 milliárd forintos visszaesése volt. Ezzel szemben az egyéb hitelek 9,9 milliárd forinttal növekedtek az előző év azonos negyedévéhez viszonyítva (26. ábra).

26. ábra: **A szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok beruházási és éven belüli hitelei csökkentek 2023 második negyedévében**

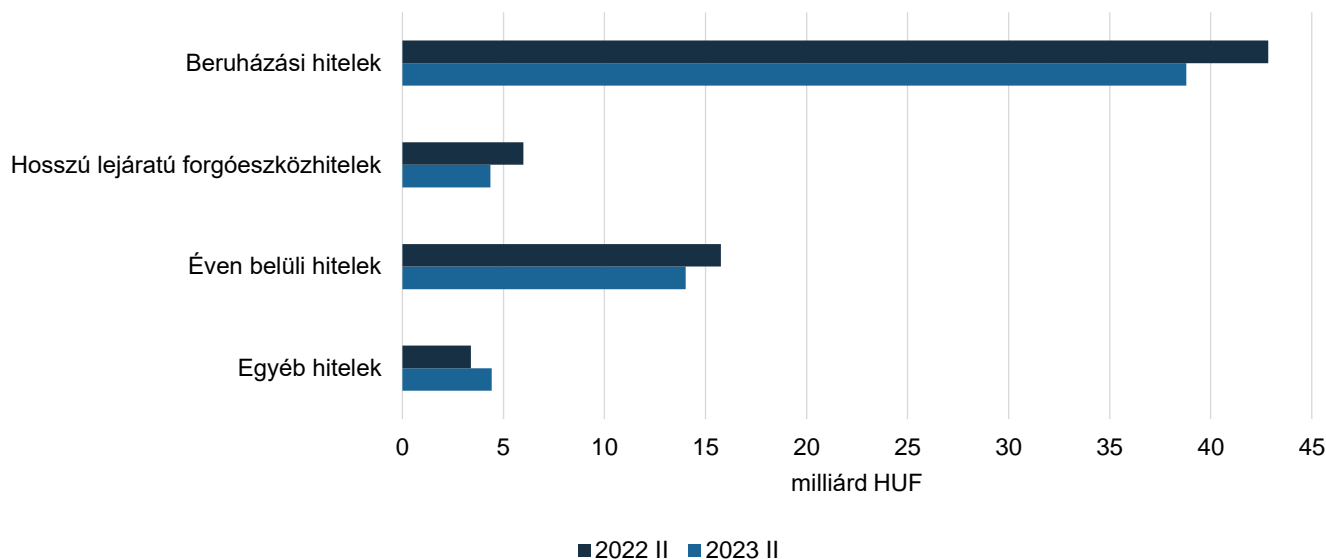

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztés rövid lejáratú hiteleinek állománya szintén mérséklődött, 5,0 milliárd forinttal. A belső összetételt tekintve a forint folyószámlahitelek értéke 1,9 milliárd forinttal, az egyéb éven belüli hitelek értéke 3,1 milliárd forinttal csökkent.
- Az állattenyésztés hitelállománya (61,6 milliárd forint) 9,4 százalékkal (6,4 milliárd forinttal) maradt el az elmúlt év azonos időszakának szintjétől. Az ágazaton belül a legnagyobb visszaesés a baromfi szakágazatban volt, 2,4 milliárd forintos értékben. Ezt követte a szarvasmarha szakágazat, amelynek hitelállománya 1,8 milliárd forinttal volt kevesebb, mint az előző év azonos időszakában. A sertés szakágazatban a hitelállomány 0,9 milliárd forinttal csökkent.
- Az állattenyésztési hitelállomány csökkenésének legnagyobb részét a beruházási hitelek 4,0 milliárd forintos visszaesése okozta. Az éven belüli hitelek 1,7 milliárd forinttal, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek 1,6 milliárd forinttal mérséklődtek. Az egyéb hitelek állománya kismértékben nőtt. Az éven belüli hitelekben belül a forint folyószámlahitelek 0,6 milliárd forinttal csökkentek, az egyéb éven belüli forinthitelek 1,1 milliárd forinttal estek vissza (27. ábra).

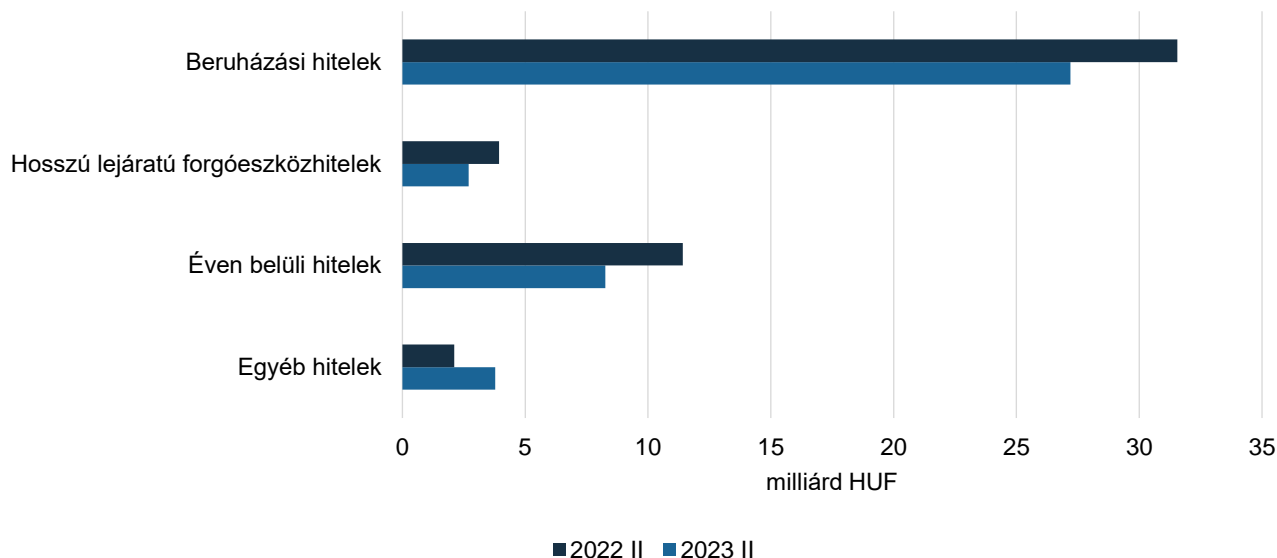
27. ábra: **Az állattartó egyéni gazdaságok hiteleinek nagy része csökkent 2023 második negyedévében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kertészet hitelállománya 14,4 százalékkal és értékben összesen 7,1 milliárd forinttal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Azon belül is a beruházási és az éven belüli hitelek estek vissza leginkább (4,4 és 3,1 milliárd forinttal). Az állomány értéke az beruházási hitelek esetében 31,6 milliárd forintról 27,2 milliárd forintra módosult, az éven belüli hiteleknél 11,4 milliárd forintról 8,3 milliárd forintra csökkent (28. ábra).

28. ábra: **A kertészetben tevékenykedő egyéni gazdaságoknál a hitelek nagy része csökkent 2023 második negyedévében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Kisebbséértékben mérséklődött az ágazaton belül a hosszú lejáratú forgóeszközhitelállomány (-1,2 milliárd forinttal) az egy évvel korábbi azonos időszakhoz képest. Továbbra is a beruházási hitelek képezték a hitelállomány meghatározó részét, bár értékük csökkent, arányuk kismértékben nőtt 64,4 százalékról 64,9 százalékra.
- A zöldségtermeléssel foglalkozók az ágazat hitelállományából 15,4 milliárd forintot tudhattak magukénak, és ez az érték 3,5 milliárd forintos visszaesést mutatott az előző év azonos időszakához képest.
- Az egyéb szakágazatok vállalkozásai által felvett hitelállomány 6,9 százalékkal 49,4 milliárd forintra bővült az egy évvel korábbi negyedévhez képest.
- Az egyéni gazdaságok hitelállományának legnagyobb része (több mint 70 százaléka) 2021 végéig az egyéni vállalkozókhöz tartozott. Ez az arány azonban 2022 első negyedévében megváltozott. 2023 második negyedévében továbbra is az egyéni gazdaságok hitelállományának csupán 46,0 százalékát képviselték az egyéni vállalkozók, a fennmaradó kissé nagyobb, 54,0 százalékos részt immár az őstermelők hitelállományára képezte. A változás egyik legfőbb oka a családi gazdaságokról szóló 2020. évi CXXIII. törvény hatályba lépése volt.
- Az egyéni gazdaságok hitelállományának 5,9 százalékos csökkenésével egyidejűleg változott az újonnan felvett hitelek értéke is. A szegmens összesen 29,7 milliárd forint új hitelt vett fel 2023 II. negyedévében, 6,4 milliárd forinttal volt kevesebbet, mint egy évvel korábban (3. táblázat).

3. táblázat: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok új hiteleinek több mint 50 százaléka a szántóföldi növénytermesztő ágazatba érkezett 2023 második negyedévében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	16,4	5,5	0,9	7,4	0,1	2,5
Állattenyésztés	4,7	0,5	0,7	2,8	0,5	0,2
ebből						
baromfi	2,0	0,1	0,2	1,2	0,4	0,1
sertés	0,4	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0
szarvasmarha	1,5	0,2	0,3	0,9	0,0	0,1
Kertészet	3,2	0,3	0,4	1,7	0,4	0,5
ebből						
zöldségtermelés	1,3	0,2	0,1	0,8	0,2	0,0
Egyéb	5,4	1,8	0,5	2,8	0,1	0,2
Összesen	29,7	8,1	2,4	14,6	1,1	3,4

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- Az új hitelek legnagyobb része (55,4 százalék) a szántóföldi növénytermesztők tevékenységét finanszírozta. Az állattenyésztők részesedése 15,7 százalék volt. Az új hitelek 6,7 százaléka a baromfi-, 5,0 százaléka a szarvasmarha-ágazatba került, további 1,2 százalékát pedig a sertésenyésztők tudhatták magukénak.
- Hitelcél tekintve a beruházási hitelek összegében történt a legnagyobb változás: az új hitelkihelyezések értéke 5,9 milliárd forinttal volt kevesebb 2023 második negyedévében, mint egy évvel korábban. Ezt követte a folyószámlahitelek mérséklődése

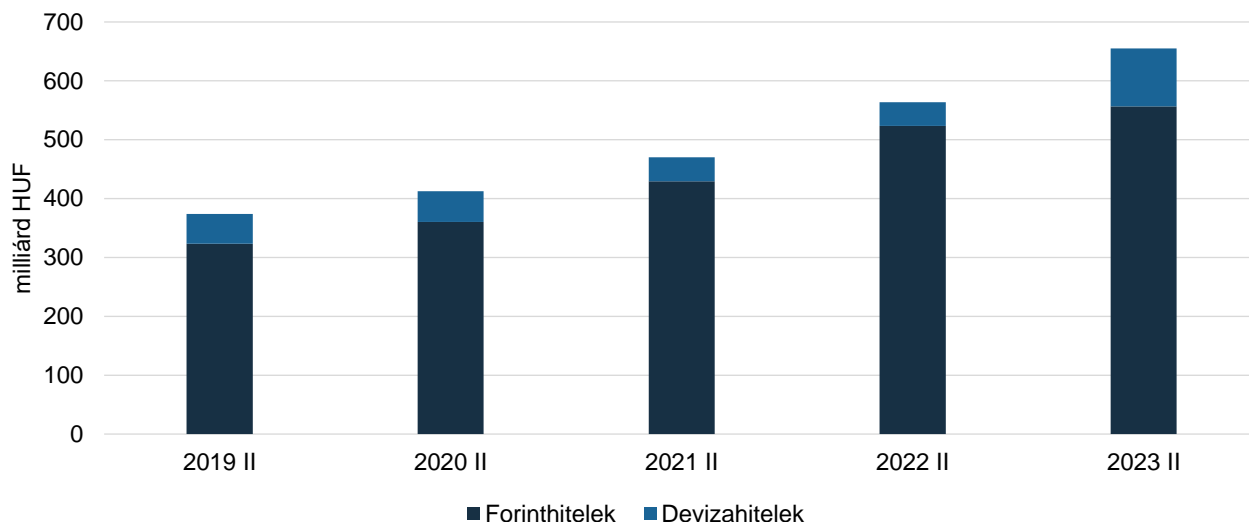
3,3 milliárd forinttal, és a hosszú lejáratú hitelek csökkenése 0,1 milliárd forinttal. Mindhárom esetben a szántóföldi növénytermesztőkhöz tartozott a visszaesés döntő többsége (sorrendben: $-3,9$, $-2,2$ és $-0,1$ milliárd forinttal). Az állattenyésztésen belül az új beruházási hitelek és a folyószámlahitelek mérséklődtek ($-1,4$ és $-0,8$ milliárd forinttal). Az egyéb hitelek és az egyéb éven belüli új hitelek nőttek (előbbi $+2,5$ milliárd forinttal, utóbbi $+0,4$ milliárd forinttal). Az egyéb hitelek esetében a szántóföldi növénytermesztés 1,8 milliárd forinttal, míg a kertészet 0,4 milliárd forinttal növelte az új hitelállományt. Az egyéb éven belüli hiteleknél mind az állattenyésztés, mind a kertészet hitelállománya 0,3 milliárd forinttal emelkedett.

- A szántóföldi növénytermesztők újonnan felvett hitelei 4,5 milliárd forinttal csökkentek az előző év azonos időszaki értékéhez képest. A beruházási hitelek 3,9 milliárd forinttal, a folyószámlahitelek 2,2 milliárd forinttal mérséklődtek, az egyéb éven belüli hitelek és a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek alig változtak ($-0,2$ és $-0,1$ milliárd forinttal). Az egyéb hitelek 1,8 milliárd forinttal nőttek.
- Az újonnan felvett hitelek összege az állattenyésztésen belül 1,7 milliárd forinttal 4,7 milliárd forintra csökkent. Az új beruházási hitelek 1,4 milliárd forinttal, a folyószámlahitelek 0,8 milliárd forinttal visszaestek, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek nem változtak, míg az egyéb éven belüli hitelek és az egyéb hitelek emelkedtek ($+0,3$ és $+0,2$ milliárd forinttal). Csak a baromfi szakágazat új hitelei emelkedtek (0,3 milliárd forinttal), az egyéb éven belüli és a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek növekedése következtében ($+0,4$ milliárd forint és $+0,1$ milliárd forint). A szarvasmarha szakágazat 1,2 milliárd forinttal, a sertés szakágazat 0,7 milliárd forinttal kevesebb hitelt vett igénybe, mint egy évvel korábban.
- A kertészetben tevékenykedők által újonnan felvett hitelek értéke 0,7 milliárd forinttal volt kevesebb (3,2 milliárd forint) 2023 II. negyedévében, mint egy évvel korábban. A csökkenés a beruházási és a folyószámlahiteleknek (mindkét esetben $-0,7$ milliárd forint) volt tulajdonítható, míg az egyéb éven belüli és az egyéb hitelek bővültek ($+0,3$ és $+0,4$ milliárd forinttal).

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya

- Folytatódott a mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományának 2019-től megfigyelhető dinamikus növekedése. Az állomány értéke 2023 második negyedévének végére 655,1 milliárd forintra gyarapodott, az előző év azonos időszaki értékét 15,7 százalékkal haladta meg (29. ábra).
- Hitelállományukban továbbra is a forinthitelek domináltak, bár részesedésük kismértékben (7,9 százalékponttal) csökkent, így 2023 második negyedévében az arányuk 84,9 százalékot ért el.

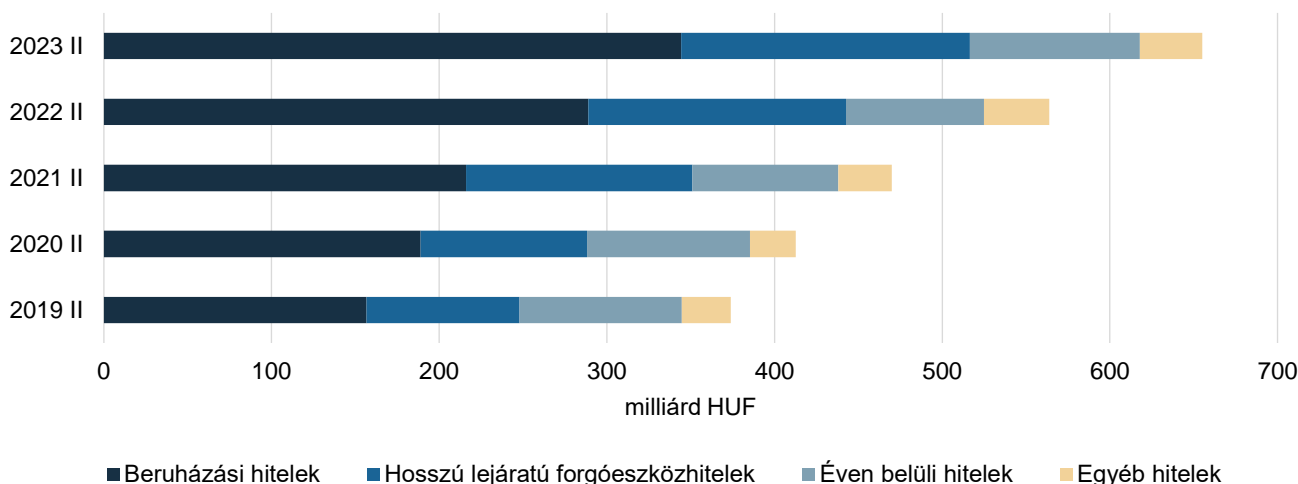
29. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelei több mint 15 százalékkal növekedtek 2023 második negyedében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A hitelállományon belül az éven túli hitelállomány bővülése volt kiemelkedő, a hitelösszeg 16,7 százalékkal 516,6 milliárd forintra gyarapodott 2023 második negyedében. Az éven túli hitelek közül a beruházási hitelek 19,2 százalékkal 344,4 milliárd forintra, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 12,0 százalékkal 172,2 milliárd forintra emelkedtek (30. ábra).

30. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások éven túli hitelei növekedtek 2023 második negyedében**

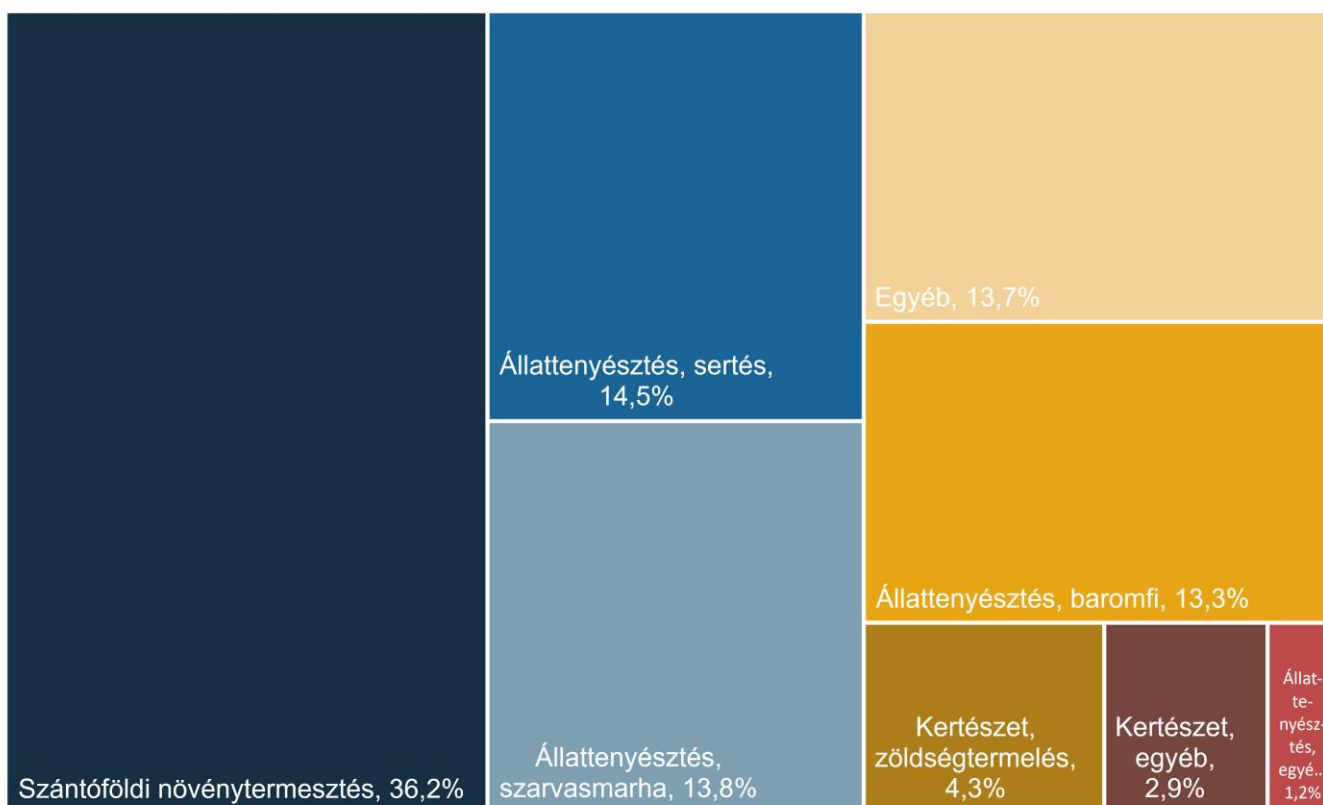
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az éven túli hitelek aránya a teljes hitelállományon belül 78,9 százalék volt, a beruházási hitelek részesedése 52,6 százalékot tett ki.
- Az éven belüli hitelállomány 2019-től 2022-ig folyamatosan csökkent, 96,8 milliárd forint-ról 82,1 milliárd forintra, majd 2023 második negyedévének végére 101,3 milliárd forintot ért el, ami 23,4 százalékos növekedésnek felel meg az előző év azonos időszakához

képest. A rövid lejáratú hitelek részesedése a mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományából 0,9 százalékponttal nőtt, 2023 második negyedévének végére arányuk 15,5 százalékot ért el.

- A mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományának jelentős része, 42,8 százaléka az állattenyésztéssel foglalkozó társas vállalkozásokhoz, 36,2 százaléka pedig a szántóföldi növénytermesztőkhöz került. Az állattartók körében a sertéstartók részesedése volt a legmagasabb, 14,5 százalék. Ezt követte a szarvasmarhatartók, majd a baromfitartók részesedése, előbbi 13,8, utóbbi 13,3 százalékot ért el. A kertészeti ágazat kisebb, 7,2 százalékos részesedéssel bírt, azon belül a zöldségtermelés 4,3 százalékos arányt képviselt a teljes hitelállományhoz képest. Az egyéb ágazatokban tevékenykedők részesedése 13,7 százalékot tett ki (31. ábra).

31. ábra: **Az állattenyésztők részesedtek legnagyobb mértékben a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományából 2023. június 30-án**

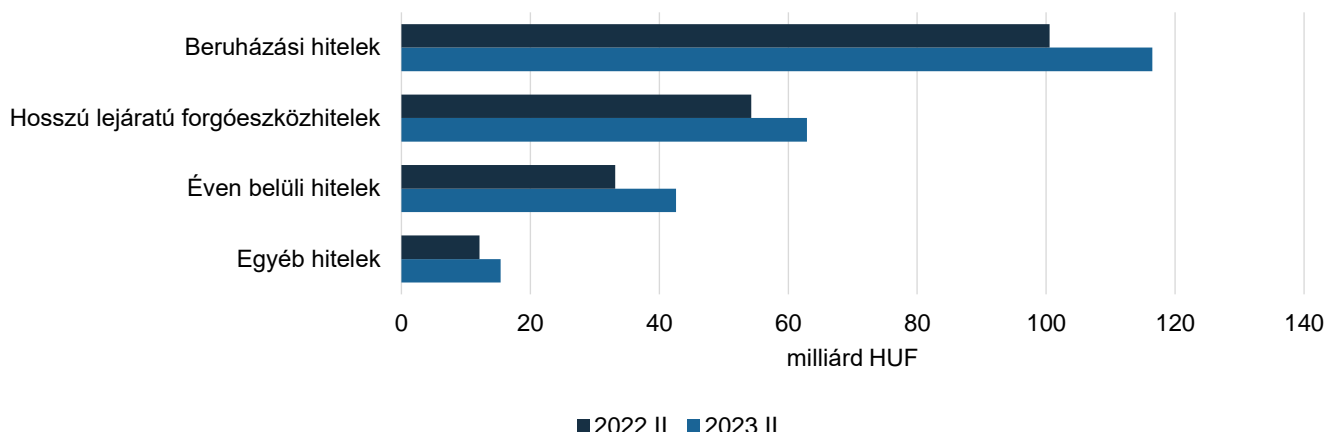

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó társas gazdaságok hitelállománya 237,3 milliárd forintra bővült, ami 37,3 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos negyedévi értékét. Az éven túli hitelcélok tekintetében továbbra is növekedés volt megfigyelhető az ágazatban. A beruházási hitelek 15,9 milliárd forinttal, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek azonban ennél kisebb mértékben, 8,7 milliárd forinttal gyarapodtak. A rövid lejáratú hitelek is emelkedtek, 9,4 milliárd forinttal, míg az egyéb hitelek állománya szerényebb mértékben, 3,3 milliárd forinttal nőtt az előző év azonos negyedévi értékéhez képest (32. ábra).

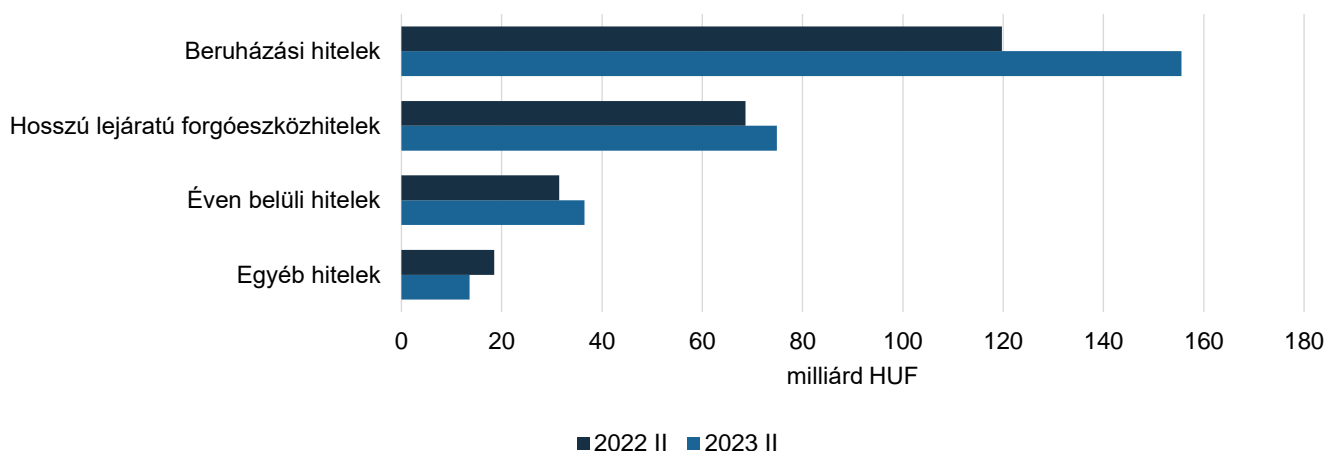
32. ábra: **A szántóföldi növénytermesztő társas vállalkozások éven túli hitelei növekedtek leginkább 2023 második negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az előző év azonos időszakához képest az állattenyésztésben tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 17,7 százalékkal 280,5 milliárd forintra bővült.
- Az állattenyésztésen belül a szarvasmarha szakágazatban volt a legnagyobb hitelállomány-növekedés 17,9 milliárd forinttal, ezt követte a baromfi szakágazat 12,4 milliárd forinttal, majd a sertés szakágazat 10,2 milliárd forinttal.
- Az állattenyésztés hitelállományában továbbra is az éven túli hitelállomány gyarapodása volt számottevő. Azon belül is a beruházási hitelek növekedtek kiemelkedően, 29,9 százalékkal (35,8 milliárd forinttal) 155,5 milliárd forintra emelkedett az állomány értéke. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 9,1 százalékkal (6,3 milliárd forinttal) bővültek, 74,9 milliárd forintra. Az éven belüli hitelek állománya ugyancsak felülmúlta az előző év második negyedét, 16,1 százalékkal (5,1 milliárd forinttal). Az egyéb hitelek azonban 26,6 százalékkal (4,9 milliárd forinttal) mérséklődtek (33. ábra).

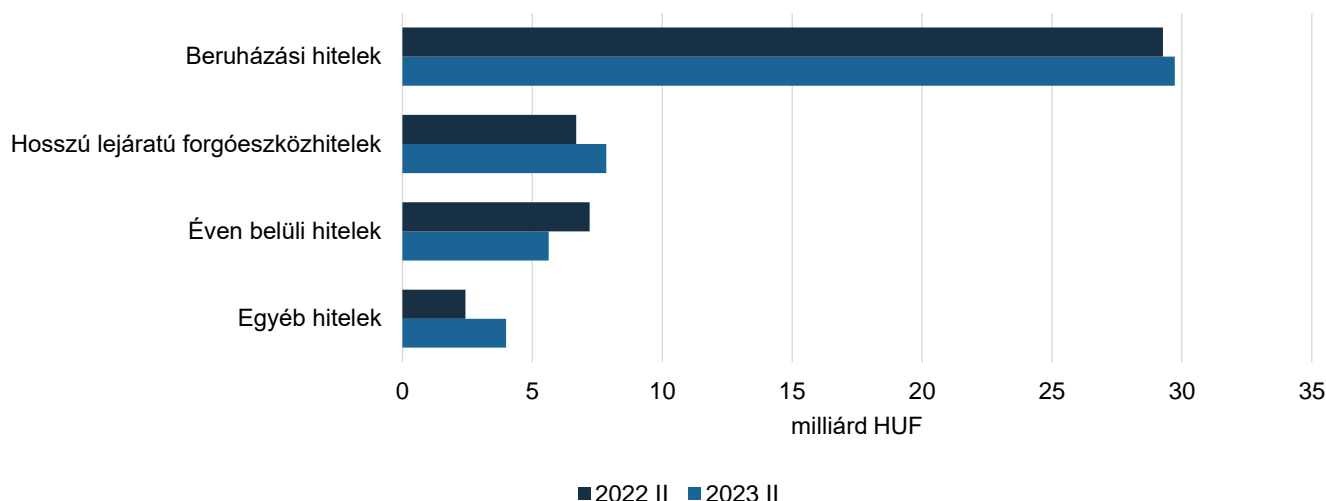
33. ábra: **Az állattenyésztő társas vállalkozások beruházási hitelei közel 30 százalékkal bővültek 2023 második negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kertészetben tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 3,5 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva, ezáltal az állomány értéke 47,2 milliárd forintra nőtt. A növekedést elsősorban az egyéb hitelek 1,6 milliárd forintos és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 1,2 milliárd forintos bővülése okozta. Az ágazat társas vállalkozásaihoz rendelt hitelállomány 47,2 milliárd forintos értékével továbbra is a legkisebbnek számított az ágazatok között (34. ábra).

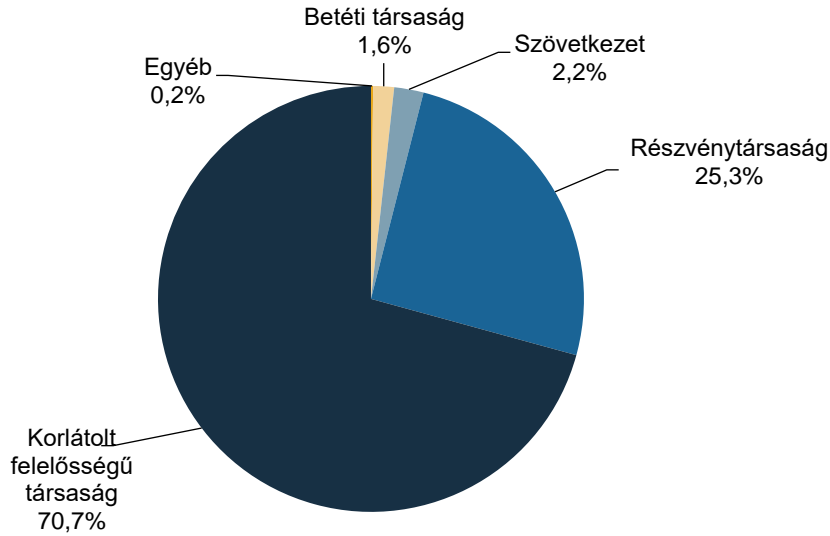
34. ábra: **A kertészetben tevékenykedő társas vállalkozások beruházási hitelei alig változtak 2023 második negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve elmondható, hogy a fennálló hitelállomány túlnyomó többsége, 70,7 százaléka továbbra is korlátolt felelősségű társaságokhoz, valamint 25,3 százaléka részvénytársaságokhoz került 2023 második negyedében. A szövetkezetek részesedése a korábbi évi 2,2 százaléknak megfelelő szinten maradt a vizsgált időszakban. Ugyanekkor 2,0 százalék alá csökkent a betéti társaságok és a közkereseti társaságok által felvett hitelek együttes aránya (35. ábra).

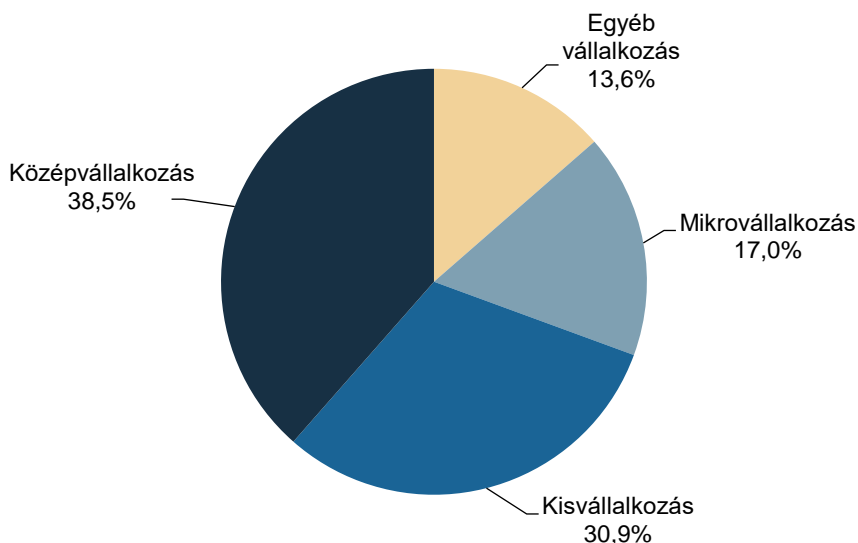
35. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hiteleinek több mint 70 százaléka a korlátolt felelősségű társaságokat finanszírozta 2023 második negyedében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának 86,4 százaléka (566,1 milliárd forint) mikro-, kis- és középvállalkozásokhoz tartozott 2023 második negyedévének végén, ami 2,1 százalékponttal maradt el az előző évi szinttől. A középvállalkozások hitelállományból való részesedése 38,5 százalékot tett ki, miközben a kisvállalkozásoké 30,9 százalékos, a mikrovállalkozásoké pedig 17,0 százalékos arányt képviselt. Az egyéb vállalkozások (beleértve a nagyvállalkozásokat) hiteleinek összege a társas vállalkozások hitelállományának 13,6 százalékát adta 2023 második negyedében (36. ábra).

36. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hiteleinek több mint egyharmadát a középvállalkozások tudhatták magukénak 2023 második negyedében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdaságban a társas vállalkozások által felvett új hitelek összege jelentősen emelkedett az előző év azonos időszakához képest, hiszen összesen 28,1 milliárd forinttal több, 81,0 milliárd forint hitelt vettek fel 2023 második negyedévében (4. táblázat).

4. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások új hiteleinek legnagyobb része a szántóföldi növénytermesztési és az állattenyésztési ágazatba érkezett 2023 második negyedévében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	30,5	6,5	14,4	6,3	0,6	2,8
Állattenyésztés	35,2	8,7	14,5	4,1	7,0	0,9
ebből						
baromfi	17,7	4,1	7,4	1,2	4,8	0,3
sertés	6,5	2,1	2,8	1,3	0,3	0,0
szarvasmarha	10,4	2,2	4,2	1,5	1,9	0,6
Kertészet	4,1	1,7	1,2	0,6	0,3	0,3
ebből						
zöldségtermelés	2,3	0,9	1,1	0,1	0,0	0,2
Egyéb	11,2	3,1	5,1	1,6	1,0	0,5
Összesen	81,0	20,0	35,1	12,6	8,9	4,5

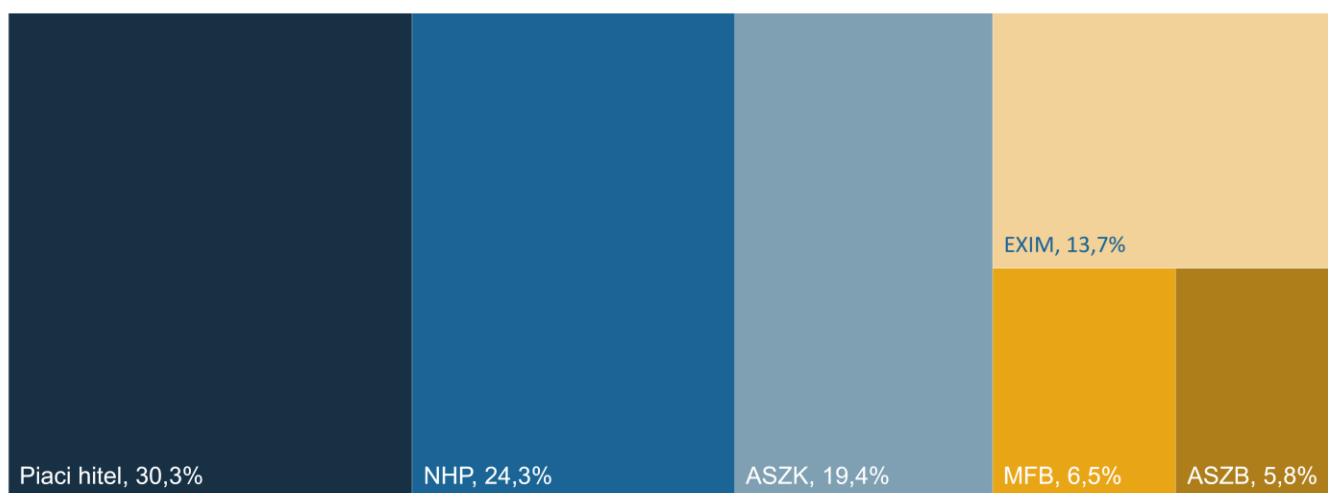
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- A hitelösszegeből az állattenyésztők részesedése 43,5 százalék volt, szemben az egy évvel ezelőtti 39,1 százalékos aránnyal. Azon belül a mezőgazdasági új hitelek 21,9 százaléka a baromfi szakágazatba került, további 12,8 százalékát a szarvasmarha és 8,0 százalékát a sertés szakágazat tudhatta magáénak. A hitelösszeg 37,6 százaléka a növénytermesztőket finanszírozta.
- A szántóföldi növénytermesztés új hitelfelvétele 8,5 milliárd forinttal nőtt az egy évvel korábbi értékhez viszonyítva. Különösen a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek bővültek, 8,2 milliárd forinttal. Az egyéb hitelek, a beruházási hitelek és folyószámlahitelek szintén emelkedtek, rendre 0,9 milliárd, 0,6 milliárd és 0,5 milliárd forinttal. Az egyéb éven belüli hitelek csökkentek, 1,7 milliárd forinttal.
- Az állattenyésztési alágazatban 14,5 milliárd forintos növekedés volt tapasztalható, melyet a baromfi szakágazat hiteleinek 11,9 milliárd forintos és a szarvasmarha szakágazat hiteleinek 4,5 milliárd forintos növekedése idézett elő, ugyanakkor a sertés szakágazat hitelei 1,8 milliárd forinttal csökkentek. Az állattenyésztési ágazat új hiteleinek belső szerkezetét tekintve szintén a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek bővülése dominált (+10,2 milliárd forint), de emelkedett az egyéb éven belüli hitelek (+2,6 milliárd forint) és a beruházási hitelek (+2,4 milliárd forint) értéke is. A többi hiteltípus esetén csökkenés következett be, az egyéb hitelek 0,5 milliárd forinttal, a folyószámlahitelek 0,2 milliárd forinttal estek vissza az előző év azonos időszakához képest.
- A kertészetben tevékenykedők által újonnan felvett hitelállomány minimálisan (–0,2 milliárd forinttal) változott az egy évvel korábbi negyedévhez viszonyítva.

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok és társas vállalkozások hitelállományában a kedvezményes hitelek voltak túlsúlyban: a piaci hitelek aránya 30,3 százalékot tett ki 2023 második negyedévében³ (37. ábra).

37. ábra: **A mezőgazdasági ágazatban tevékenykedők hitelállományának közel 70 százalékát a kedvezményes hitelek adták 2023 második negyedévében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ- és Eximbank-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Kiemelkedő volt a támogatott hitelkonstrukciók közül a növekedési hitelprogramok (NHP) és az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) folyószámlahitel és fennálló állománya, előbbi a mezőgazdaság hitelállományának 24,3, utóbbi 19,4 százalékát adta 2023. június 30-án. Az Eximbank által finanszírozott hitelek részesedése a mezőgazdaságban 13,7 százalékos arányt képviselt, az MFB-hitelprogramokhoz köthető hitelállomány részesedése a mezőgazdaságban pedig 6,5 százalékot jelentett. Ezen kívül az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel (ASZB) 5,8 százalékos részesedéssel bírt.

Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel

- A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, amely 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára.
- Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel – ami lényegében mezőgazdasági célú, szabad felhasználású folyószámlahitel – a mikro-, kis- és középvállalkozások, az östermelők, valamint az östermelők családi gazdaságai átmeneti likviditási problémáinak áthidalásához, váratlan kiadásaik fedezéséhez járul hozzá. Az ASZK keretében az igénybevételi szabályok változásától (14/2020. (IV. 10.) AM rendelet), azaz 2020. május 15-től az agrárgazdaságban tevékenykedők megnövekedett hitelkeretösszeget, 200 millió forintot vehettek igénybe, ez érvényes 2023-ban is. A fiatal mezőgazdasági termelő esetén adható hitel maximuma 25 millió forint. A hitelkeret futamideje 1, 2 vagy

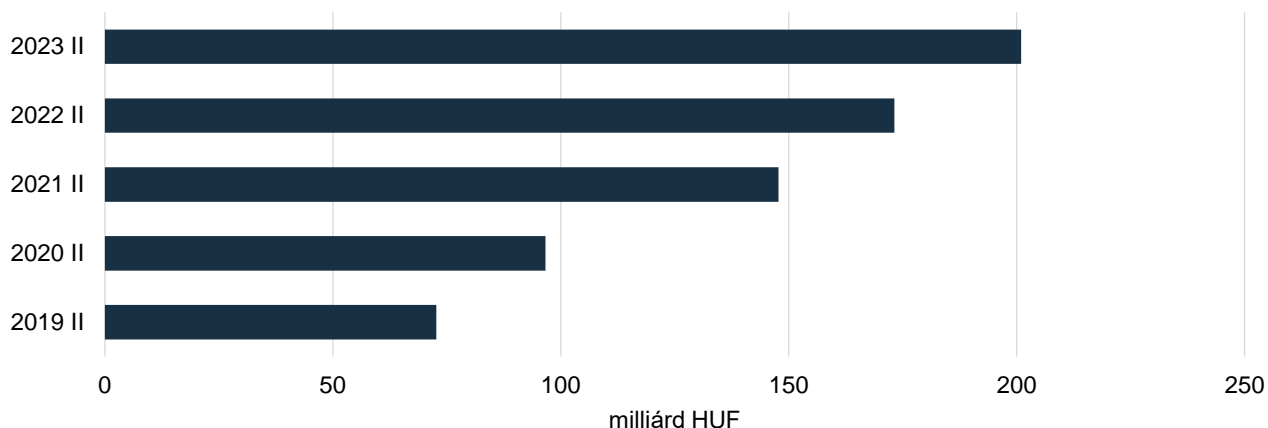
³ A piaci hitelek aránya módszertani változások miatt nem összehasonlítható az előző év azonos időszaki adataival.

3 év. A hitel fő biztosítéka az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) készfizető kezességvállalása. A hitelkeret további előnye, hogy 50 millió forint alatt tárgyi biztosíték nélkül is gyors és egyszerűsített hitelbírálat mellett igényelhető.

- A KAVOSZ Zrt. az agrárvállalkozások számára beruházási hitelcélok megvalósításához, illetve hozzá kapcsolódó forgóeszköz-beszerzéshez az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel GO! konstrukcióval nyújtott segítséget, melyet 2022. május 20-ig lehetett igényelni, majd ezt az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel MAX+ váltotta fel, ami az agrárvállalkozások számára beruházási és ahhoz kapcsolódó forgóeszköz-beszerzési célra használható fel. A hitel elősegíti az agrárvállalkozások fejlesztési elképzeléseinek megvalósítását, így különösen a meglévő kapacitások bővítését, új kapacitások kiépítését, valamint az energiahatékonyság javítását és a technológiaváltást segítő „zöld” fejlesztések finanszírozását. A hitel segítségével megvalósítható lehetséges hitelcélok például: immateriális javak beszerzése, ingatlan építése, vásárlása – beleértve a termőföldvásárlást –, fejlesztése, ültetvény telepítése, új vagy használt gép, berendezés, feltételeknek megfelelő kis- és nagyhaszon gépjárművek (vontatmányaik) beszerzése, egyéb tárgyi eszköz beszerzése, fejlesztése tenyészállat beszerzése, tulajdonrész (üzletrész) vásárlása, energiahatékonyabb gépek, berendezések, technológiák vásárlása, cseréje, megújuló energiaforrások alkalmazására irányuló fejlesztések finanszírozása. A konstrukció keretében akár 500 millió forint hitelösszeg is igényelhető, legfeljebb 10 éves futamidőre, az állami kamattámogatásnak köszönhetően fix 5 százalék/év nettó ügyleti kamattal. A kezelésköltség-támogatásnak köszönhetően a vállalkozás által a hitel futamideje alatt fizetendő nettó kezelési költség fix 0 százalék/év. A hitelfelvételhez a vállalkozásnak a beruházás költségeinek legalább 10 százalékát elérő saját erővel kell rendelkeznie. A hitel fő biztosítéka az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány készfizető kezességvállalása és dologi biztosíték, valamint adott esetekben a feltételeknek megfelelő magánszemély készfizető kezességvállalása⁴.
- Az ASZB hitelkonstrukció keretében a mezőgazdaságban tevékenykedők fennálló állománya 60,5 milliárd forint volt 2023. június 30-án.
- Az előző évek tendenciájának megfelelően 2023 második negyedévében tovább nőtt a mezőgazdasági vállalkozások ASZK-folyószámlahitel keretein belül benyújtott hiteligénye, és a növekedés üteme hasonló volt, mint az előző év azonos időszakában. A szerződések száma 14,3 százalékkal 35 251 darabra, a leszerződött összeg 23,3 százalékkal 514,5 milliárd forintra emelkedett 2022 második negyedévéhez képest.
- Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret fennálló állománya 16,1 százalékkal növekedett, és 2023 második negyedévének végére elérte a 201,0 milliárd forintot (38. ábra).

⁴ Forrás: <https://www.kavosz.hu/hitelek/agrar-szechenyi-beruhazasi-hitel-max-plusz/#dokumentumok>. Letöltés: 2023. június 28.

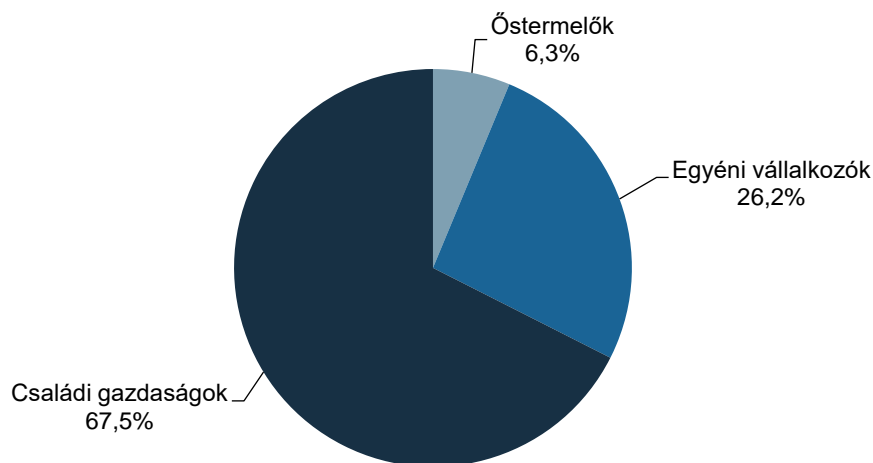
38. ábra: **A mezőgazdaság Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret fennálló állománya több mint 15 százalékkal növekedett 2023 második negyedében**

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéni gazdaságokhoz volt köthető a mezőgazdasági ASZK-folyószámlahitel fennálló állományából 131,7 milliárd forint, a társas vállalkozások a fennálló hitelállományból 69,3 milliárd forintot tudhattak magukénak 2023. június 30-án.
- A mezőgazdasági tevékenységet végző egyéni gazdaságok hitelállományának kétharmada a családi gazdaságokhoz, 26,2 százaléka az egyéni vállalkozókhöz, 6,3 százaléka pedig az őstermelőkhöz került (39. ábra).

39. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok Agrár Széchenyi Kártya fennálló folyószámlahitelének több mint kétharmada a családi gazdaságokhoz tartozott 2023 második negyedében**

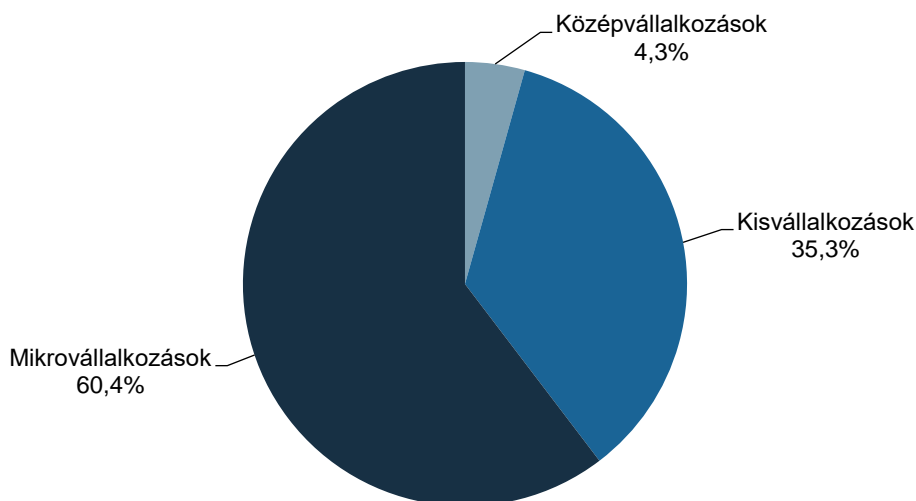

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A társas vállalkozások közül a legnagyobb fennálló hitelállománnyal továbbra is a mikrovállalkozások rendelkeztek, részesedésük 60,4 százalékot tett ki, miközben a kisvállalkozások a hitelállomány egyharmadát tudhatták magukénak. A középvállalkozások részesedése mindössze 4,3 százalék volt 2023 második negyedében (40. ábra).

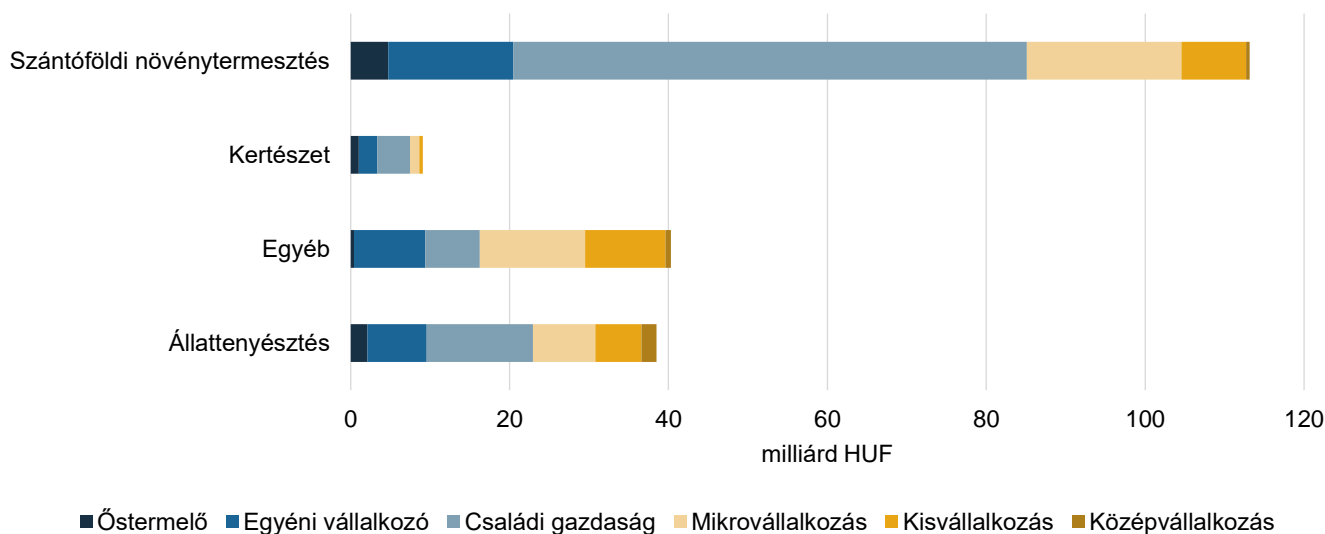
40. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitelének több mint 60 százalékát a mikrovállalkozások tudhatták magukénak 2023. június 30-án**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások ASZK fennálló folyószámlahitel-állománya nagymértékben csökkent, 172,8 milliárd forintról 113,2 milliárd forintra, melynek fő oka a családi gazdaságok hiteleinek 39,5 milliárdos, valamint az egyéni vállalkozók hiteleinek 10,8 milliárd forintos visszaesése (41. ábra).

41. ábra: **Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel fennálló állományának több mint 50 százaléka a szántóföldi növénytermesztő családi gazdaságokhoz tartozott 2023. június 30-án**

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: növényi szaporítóanyag termesztése; vegyes gazdálkodás; növénytermesztési szolgáltatás; állattenyésztési szolgáltatás; betakarítást követő szolgáltatás; vetési célú magfeldolgozás; vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; fakitermelés; vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; erdészeti szolgáltatás.
 Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztők közül a fenti csökkenés ellenére is kiemelkedő a családi gazdaságok fennálló hitelállománya, 64,7 milliárd forint, amely 37,9 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbi értéknél.

Növekedési Hitelprogram

- A Magyar Nemzeti Bank (MNB) által a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak tompítása, a hitelpiaci zavarok elkerülése érdekében 2020. április 20-án elindított NHP Hajrá! konstrukció 2021. szeptember 30-án lezárult⁵, ezáltal 2022-ben és 2023-ban a vállalkozásoknak már nem volt lehetőségük hitelfelvételre a szóban forgó kedvezményes konstrukció keretében, viszont az éves hitelállomány mértékében nagy szerepe van többek között azért is, mert az említett hitelprogram keretösszege a 2021. év nyári hónapjaiban kimerült ugyan, azonban a szerződések fokozatos és folyamatos lehívása a program lezárulta után is támogatta a kkv-hitelpiacot.⁶
- A szóban forgó intézkedéseken túl a jegybank törlesztési moratóriumot hirdetett a Növekedési Hitelprogram keretében folyósított hiteleknel is, és lehetővé tette a bankok számára az NHP-s hitelek átstrukturálását, valamint a visszafizetés ütemezésének átalakítását.⁷
- A fizetési moratórium időszakát 2022-ben is meghosszabbították, azonban a moratóriumban lévők köre jelentősen szűkült (a vállalkozások közül azok élhettek továbbra is a hiteltörlesztési moratóriummal, amelyek árbevétele legalább 25 százalékkal esett vissza az előző évhez képest). Az egyre nagyobb számban kilépő ügyfelek miatt 2022. augusztusra már csak a vállalati hitelek mindössze 1 százaléka vett részt a célzott fizetési moratóriumban, így az összesen csak 60 ezer vállalkozást érintett. A Kormány ezen okokból kifolyólag 2022. december 31-ig tartotta indokoltnak a moratórium fenntartását, azonban jogszabályban rögzítette, hogy a moratórium kivezetése ellenére az ügyfelek által fizetendő havi törlesztőrészlet 2023 januárjától nem emelkedhet a moratóriumban való részvétel során felhalmozódó kamatok és díjak miatt, valamint a tartozás visszafizetése a futamidő meghosszabbításával valósulhat meg.⁸ A Magyar Közlönyben 2022. augusztus 8. napján megjelent hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről szóló 292/2022. (VIII. 8.) Korm. rendelet⁹, valamint a hiteltörlesztési moratórium igénybeviteléhez alkalmazandó kérelemről szóló 23/2022. (VIII. 8.) AM rendelet¹⁰ lehetővé tette a hitelezőhöz benyújtott – az AM rendeletnek megfelelő – kérelem alapján 2022. szeptember 1. napjától 2023. december 31. napjáig fizetési moratórium igénybevitelét a 2022. augusztus 31. napján fennálló hitel- vagy kölcsönszerződés alapján folyósított kölcsönre, ha a) az adós növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások (TEÁOR: 01 és ÖVTJ: 01), erdőgazdálkodás (TEÁOR: 02 és ÖVTJ: 02), halászat, halgazdálkodás (TEÁOR: 03 és ÖVTJ: 03) szakágazatból származó 2021. évi – az eladott áruk beszerzési értéke nélkül számított – nettó árbevétele eléri a 2021. évi nettó árbevételének 50 százalékát, vagy b) a hitel/kölcsön célja megfelel az a) pont szerinti valamely szakágazatnak.¹¹

⁵ Forrás: <https://www.mnb.hu/nhphajra>. Letöltés: 2023. szeptember 28.

⁶ Forrás: MNB Hitelezési felmérés szeptember 30. <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/hitelezesi-folyamatok/hitelezesi-folyamatok-2021-szeptember>. Letöltés: 2023. szeptember 28.

⁷ Forrás: MNB Gazdasági – pénzügyi válaszlépések az új koronavírusra. <https://www.mnb.hu/koronavirus#vallalati>. Letöltés: 2023. szeptember 28.

⁸ Forrás: <https://kormany.hu/hirek/2023-ban-megszunik-a-fizetesi-moratorium>. Letöltés: 2023. szeptember 28.

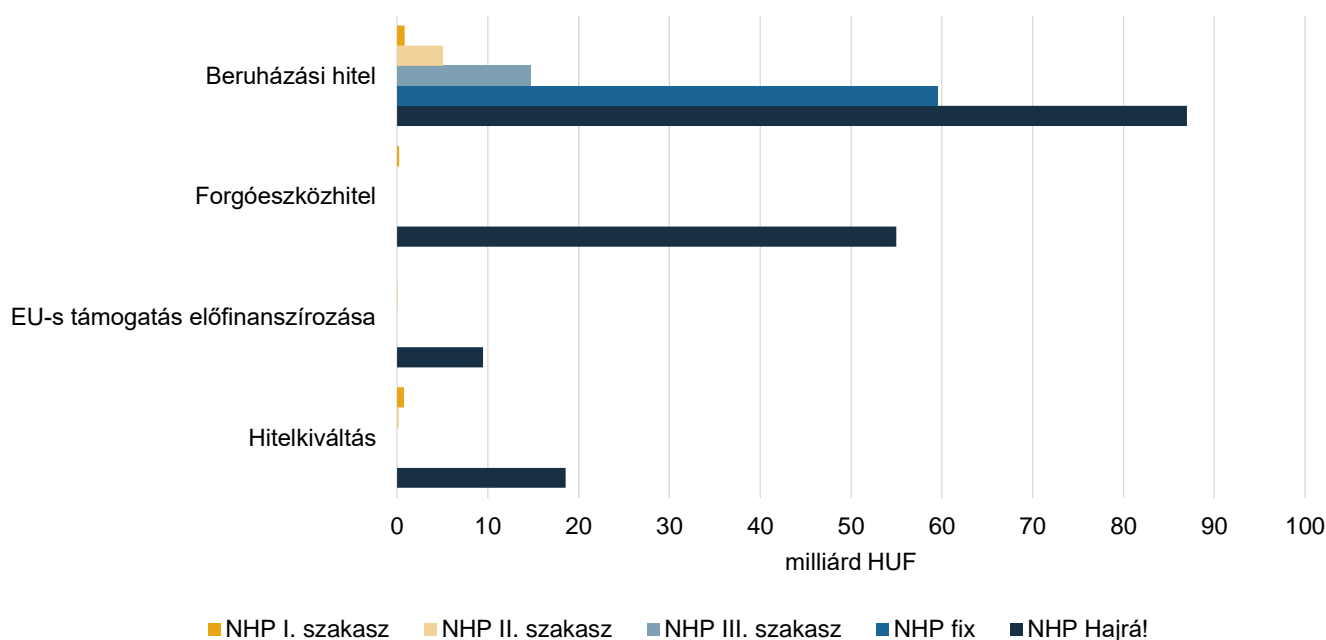
⁹ Forrás: 292/2022. (VIII. 8.) Korm. rendelet a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről

¹⁰ Forrás: 23/2022. (VIII. 8.) AM rendelet a hiteltörlesztési moratórium igénybeviteléhez alkalmazandó kérelemről

¹¹ Forrás: <https://www.mfb.hu/kozlemenyek/tajekoztato20220810-n1321>. Letöltés: 2023. szeptember 28.

- Az NHP I–III. szakaszához kapcsolódóan a mezőgazdaság fennálló hitelállománya 21,9 milliárd forintot tett ki 2023 második negyedévének végén, amelynek zöme, 94,1 százaléka beruházási hitelnek minősült (42. ábra).
- Az NHP fix konstrukció esetében a hitelállományt teljes egészében beruházási céllal folyósították. A hitelprogram fennálló állománya 59,6 milliárd forintot tett ki 2023. június 30-án.
- A mezőgazdasági vállalkozások NHP Hajrá! konstrukció keretében fennálló hitelállománya 170,0 milliárd forint volt 2023 második negyedévének végén. Az NHP Hajrá! hitelprogram keretében elsősorban éven túli hiteleket folyósítottak, a szóban forgó hitelállomány 83,5 százaléka hosszú lejáratú hitelnek minősült. A beruházási hitelek aránya 51,2 százalék volt 2023 második negyedévében.

42. ábra: **A Növekedési Hitelprogram Hajrá! konstrukció fennálló állománya mintegy 170 milliárd forint volt 2023 második negyedévében**

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat. Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az NHP keretében a garanciaszervezetek által biztosított, a mezőgazdaságba kihelyezett hitelállomány 35,8 milliárd forint volt 2023. június 30-án, ami 82,2 százalékát tette ki az egy évvel korábbi értéknek. Az NHP Hajrá! konstrukcióhoz kapcsolódóan 31,9 milliárd forintot folyósítottak (5. táblázat).

5. táblázat: **A Növekedési Hitelprogram garantált hitelállományának alakulása a mezőgazdaságban 2019 és 2023 második negyedéve között**

milliárd HUF

Időszak		Mezőgazdaság			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2019	I	11,2	0,7		–
	II	10,3	0,7	0,8	–
	III	9,8	0,6	1,7	–
	IV	8,8	0,5	8,2	–
2020	I	8,4	0,5	11,0	–
	II	8,1	0,5	13,8	1,0
	III	7,9	0,5	–	8,0
	IV	6,6	0,5	–	19,5
2021	I	6,7	0,4	–	28,8
	II	6,6	0,4	–	38,5
	III	6,4	0,4	–	43,0
	IV	5,8	0,4	–	42,0
2022	I	5,2	0,3	–	40,6
	II	4,9	0,3	–	38,3
	III	4,6	0,3	–	36,3
	IV	4,3	0,2	–	34,4
2023	I	4,0	0,2		33,0
	II	3,7	0,1		31,9

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és Garancia-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

MFB-hitelprogramok

- Az MFB Csoport által a gazdaság újraindítására összehangolt hitel-, tőke- és garancia-program formájában 2020-ban biztosított 1500 milliárd forintból 2022-ben is igényelhetők forrást a vállalkozások az MFB Versenyképességi Hitelprogram keretében.¹²
- Az MFB Zrt. és az Agrárminisztérium által indított hitelprogramok – MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 – igénybevételét 2022-ben szintén meghosszabbították, ezáltal továbbra is kedvezőbb feltételekkel igényelhetők forrást a kedvezményezettek. A hitelprogramokhoz kapcsolódóan a termelők maximum 60 százalékos, de legfeljebb évi 4,0 százalékpontos mértékű kamattámogatásban részesülhettek. Ez alól a sertésnyésztési célú MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020 keretében fizetett hitelszerződések képeztek kivételt, amelyek esetében a támogatás mértéke még kedvezőbbnek bizonyult: minden megkezdett egész állategység után, állategységenként legfeljebb ötszázezer forint összegű hitelhez 100 százalékos kamattámogatást nyújtottak a hitel teljes futamidejére, de a 100 százalékos kamattámogatáson felüli hitelösszeg esetében a forgóeszköz-hitelprogramokra érvényes kamattámogatási mérték volt az irányadó. A hitelszerződés megkötésére 2022. december 31-ig volt lehetőségük az agrárvállalkozásoknak.¹³
- Az MFB Agrár Hitelprogram keretében további 100 milliárd forintos keretösszeg állt rendelkezésre azon hazai agrárvállalkozások, valamint erdészettel vagy erdészettel is

¹² Forrás: <https://www.mfb.hu/>¹³ Forrás: <https://www.mfb.hu/>

foglalkozó vállalkozások számára, melyek sikeresen pályáztak Vidékfejlesztési Programoknál és érvényes támogatási okirattal rendelkeznek. Az MFB Zrt. nemcsak a támogatást finanszírozta elő, hanem a teljes projekt megvalósításához, valamint a kapcsolódó egyéb finanszírozási igényekhez is hitelt nyújtott, ezáltal elősegítve a támogatott beruházás megvalósulását és üzembe helyezését. A hitelkérelmek benyújtására 2022. december 30-ig volt lehetőség. A program keretében utoljára 2025. március 30-ig lehet kölcsönszerződés alapján a hitelfelvevő számára kifizetést teljesíteni.

- A mezőgazdasági ágazatba kihelyezett kedvezményes MFB-hitelek fennálló állománya 67,6 milliárd forintot tett ki 2023. június 30-án, ami 3,4 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban (6. táblázat).

6. táblázat: **Az MFB-hitelek közel 70 százaléka a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta 2023. június 30-ig**

milliárd HUF

Megnevezés	Szántóföldi növénytermesztés	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok			0,0		0,0
Társas vállalkozások	44,1	6,8	8,9	5,6	65,4
ebből					
mikrovállalkozás	39,0	6,8	6,9	3,1	55,9
kisvállalkozás	1,4	0,0	0,7	2,3	4,4
középvállalkozás	3,7		1,1	0,0	4,9
Nem besorolható	0,1		0,4	1,7	2,1
Összesen	44,2	6,8	9,3	7,3	67,6

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdaság kedvezményes MFB-hitelállományából továbbra is a szántóföldi növénytermesztők részesedése volt kiemelkedő, 65,4 százalék, azon belül is a mikrovállalkozások tudhatták magukénak a hitelösszeg zömét, 88,2 százalékát. A kedvezményes hitelállományból az állattenyésztési ágazat 13,8 százalékkal, a kertészeti ágazat 10,1 százalékkal részesedett.

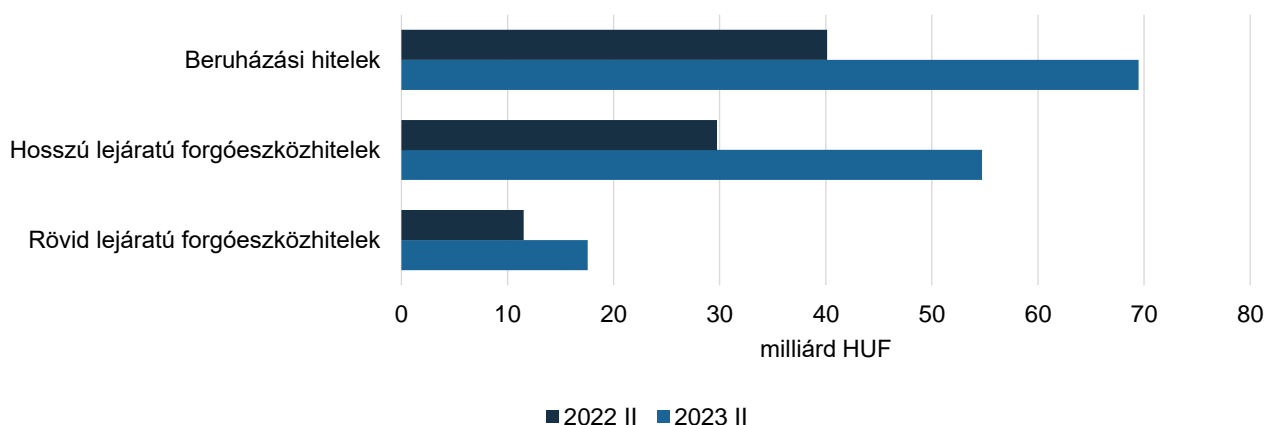
EXIM-konstrukciók

- A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltasson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben, illetve megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig. Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az export-utófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez.
- További lehetőségként indult el a Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram 700 milliárd forintos keretösszeggel 2023. február 1-jén. A hitelprogram nem kifejezetten az agráriumot célozza, így az agrárvállalkozások esetében csekély részesedésre számítanak.

A Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogrammal kiegészülve a Magyar Fejlesztési Bank és az Eximbank hitel- és tőkeprogramjai, valamint az SZKP MAX hitelprogramjai 2023-ban mintegy 3000 milliárd forintnyi, azaz a GDP 4 százalékának megfelelő finanszírozási forrást biztosítanak majd a vállalatok számára.¹⁴

- Az Eximbank által a mezőgazdasági ágazat részére nyújtott exportösztönző hitelek összege több mint 70 százalékkal nőtt, ezáltal az állomány 81,4 milliárd forintról 141,8 milliárd forintra emelkedett egy év alatt (43. ábra).
- A növekedés a beruházási hiteleknél volt a legnagyobb mértékű, az állomány 40,1 milliárd forintról 69,5 milliárd forintra bővült 2023 második negyedévére.
- A hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya is dinamikusan emelkedett, összege 83,9 százalékkal (29,8 milliárd forintról 54,7 milliárd forintra) nőtt az előző év azonos időszakához képest. A rövid lejáratú forgóeszközhitel 6,0 milliárd forinttal bővült.

43. ábra: **Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya több mint 70 százalékkal nőtt a mezőgazdaságban 2023 második negyedévében**

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

- A poszt-Covid gazdasági fellendülés, az orosz–ukrán háború és 2022-ben a csapadék-szegény időjárás, valamint a nyári hónapokra kialakuló súlyos aszály miatt a gabona-, olajosnövény-, takarmány-, energia- és műtrágyapiacokon világszerte kialakult extrém áremelkedés hatásainak és negatív következményeinek tompítása érdekében a vállalkozások likviditásának fenntartása, versenyképességük erősítése, ennél fogva a beruházások megvalósításában való segítségnyújtás fontos feladattá vált. A hitelfelvétel lehetőségének fenntartását továbbra is kiemelten segíti a kezességvállalás biztosítása, valamint a kamat és kezességi díjtámogatás. Mindezek következtében tovább erősödött a kezességvállalás szerepe.
- Az Európai Bizottság által 2020 májusában elfogadott Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány Krízis Agrárgarancia Programja 2022. június végén zárult, azonban 2022. július 1-től Magyarországon elsőként a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az élelmiszer kis- és nagykereskedelem, illetve az agráriumhoz kötődő vállalkozások, östermelők számára elérhetővé vált egy új, kedvezményes kezességvállalás, amely 2022. év végéig az

¹⁴ Forrás: <https://exim.hu/termekeink/baross-gabor-ujraiparositasi-program>. Letöltés: 2023. szeptember 28.

AVHGA Krízis Agrárgarancia Programjának II. szakasza keretében volt igényelhető. Az új jogcím a Covid–19 kapcsán bevezetett átmeneti támogatási jogcím helyébe lépett, amelynek fő kezdeményezettjei szintén a vidéki és agrárvállalkozások voltak. A koronavírus-járvány ideje alatt az AVHGA 783 milliárd új és meghosszabbított hitelt garantált. Az ezen a jogcímen nyújtott agrárkezesesség díja mindössze a hitelösszeg 0,25 százaléka volt, amely lehetővé tette, hogy a bankok kockázatainak 90 százalékát átvállalja az Alapítvány.¹⁵

- A meglévő kezességi termékek mellett az alapítvány megkezdte újabb, a közeljövő feladatait figyelembe vevő és a következő európai uniós finanszírozási időszak megvalósítását segítő termékeinek kidolgozását. Az AVHGA egyfelől célul tűzte ki a 4256 milliárd forintos agrárfejlesztési támogatási csomag banki finanszírozásának minél gyorsabb és hatékonyabb megvalósításának segítését, másfelől részt vett a közös agrárpolitika (KAP) 2021–2022-es átmeneti időszakában a Vidékfejlesztési Programban (VP) meghirdetésre kerülő pályázati konstrukciók finanszírozásában is. Mindezek mellett az alapítvány a hiteltörlesztési moratórium lejártá után is fizetési gondokkal küzdő vállalkozások adósságrendezésében ugyancsak segítséget nyújt.¹⁶
- A Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a Kormány 1170/2020. (IV. 21.) Korm. határozata alapján a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. által kidolgozott Garantiqa Krízis Garanciaprogramot felváltotta a Garantiqa Krízis 2 Garanciaprogram, amely az orosz–ukrán konfliktus következtében kialakuló vállalati fizetési nehézségek és likviditási problémák kezelésére, a vállalati működőképesség visszaállítása érdekében kidolgozott eszköz. A készfizető kezességvállalási kérelem benyújtására a kkv-nak minősülő vállalkozások folyószámla-, forgóeszköz- és beruházási hitelszerződéséhez kapcsolódóan kerülhet sor. A szóban forgó garanciaprogramban kizárólag új hitelhez vállalható kezesség. A hitel összegét maximalizálták. Az adós által felvett támogatott hitelek együttes összege nem haladhatja meg az adós által az utolsó három lezárt pénzügyi évben elért átlagos éves nettó árbevételének 15 százalékát, vagy a készfizető kezességvállalási kérelem alapját képező hitelszerződés létrejöttével érintett hónapot megelőző 12 hónap energiaköltségének 50 százalékát. Tőketartozásra vállalható kezesség a fennálló hitelösszeg 80 százalékáig, amelyhez 85 százalékos állami viszontgarancia kapcsolódik. A vállalkozásoknak a kezességvállalási szerződés megkötésére 2022. december 31-ig volt lehetőségük.¹⁷
- Kifejezetten beruházási hitelekhez kapcsolódó kezességvállalási konstrukcióval segít a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. az orosz–ukrán konfliktussal összefüggésben kialakult válság által érintett hazai vállalkozásoknak. A kedvező feltételek mellett kínált Garantiqa Krízis Garanciaprogram Investment 2 Hitelgaranciához állami díjtámogatás is kapcsolódik. Az Európai Bizottság október 31-i közleményében 2023 végéig meghosszabbította a „Rendkívüli Krízis Közleményt”, ennek alapján a Garantiqa is meghosszabbította az Investment 2 Hitelgarancia termék igénybevételének lehetőségét 2023. december 31-ig.
- A mezőgazdaság garantált hitelállományában az elmúlt öt évben dinamikus emelkedés volt megfigyelhető, ami 2023 második negyedévében tovább folytatódott: a garantált hitelek összege 10,7 százalékkal, 42,1 milliárd forinttal haladta meg az előző évit, ezáltal 434,5 milliárd forintra nőtt.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok részesedése tovább csökkent, az egy évvel ezelőtti 54,7 százalékról 52,4 százalékra mérséklődött. Ennek hátterében az áll, hogy a társas vállalkozások garantált hitelállományának növekedési üteme az egyéni gazdaságokét meghaladta, előbbi 16,3, utóbbi 6,1 százalék volt. A növekedés értékben is különbözött, a társas gazdaságok 29,0 milliárd forinttal, az

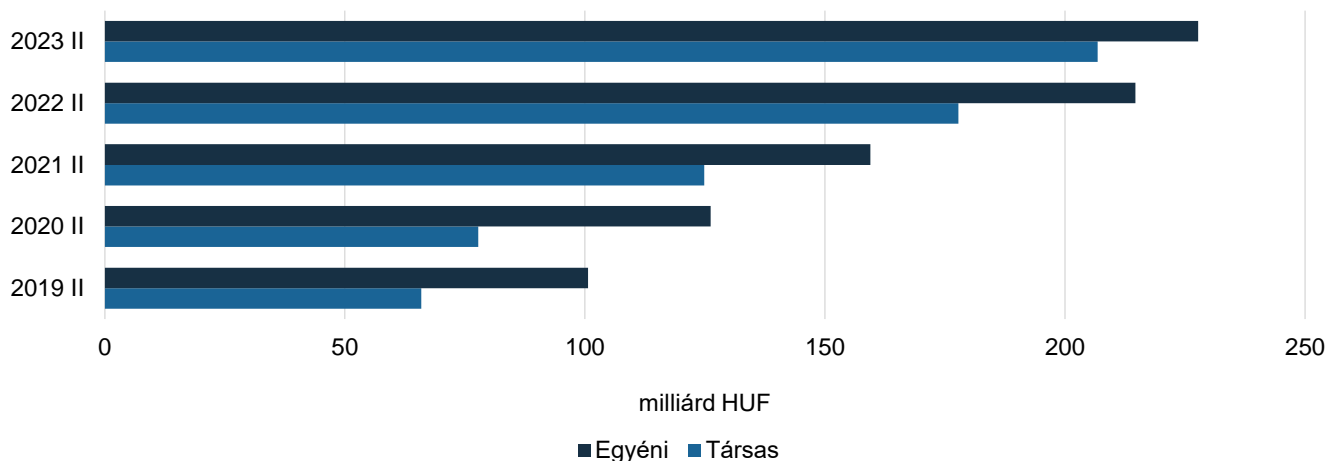
¹⁵ Forrás: <https://avhga.hu/ujabb-eszkoz-teszi-konnyebbe-az-elelmiszeragazat-hitelhez-jutasat/>, Letöltés: 2023. szeptember 28.

¹⁶ Forrás: <https://avhga.hu/a-gazdasag-ujrainditasa-az-avhga-szerepvallalásával>, Letöltés: 2023. szeptember 28.

¹⁷ Forrás: <https://garantiqa.hu/krizis-garanciaprogram>, Letöltés: 2023. szeptember 28.

egyéni 13,0 milliárd forinttal gyarapították garantált hitelállományukat 2023 második negyedévében (44. ábra).

44. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások garantált hiteleinek növekedési üteme meghaladta az egyéni gazdaságokét 2023 második negyedévében**

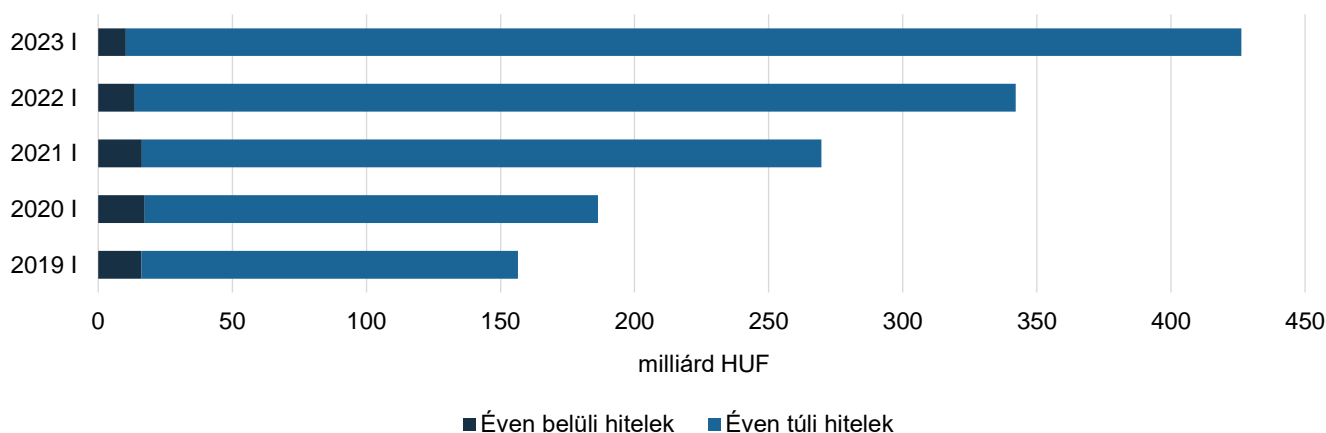

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 75,1–76,9 százalék volt 2023 második negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdasági vállalkozások hosszú távú finanszírozási igénye tovább erősödött: az éven túli hitelek állománya 11,1 százalékkal 421,1 milliárd forintra nőtt. Azon belül is a hosszú lejáratú forgóeszközhitelök összege bővült nagyobb mértékben, 12,2 százalékkal (29,05 milliárd forinttal) 267,0 milliárd forintra, miközben a beruházási hitelek kisebb mértékben, 9,1 százalékkal (12,9 milliárd forinttal) 154,2 milliárd forintra emelkedtek.
- Az éven belüli garantált hitelek értéke az előző évi értékhez képest 0,9 százalékkal (0,1 milliárd forinttal) nőtt (45. ábra).

45. ábra: **A mezőgazdaságban az éven túli garantált hitelek aránya tovább nőtt 2023 második negyedévében**

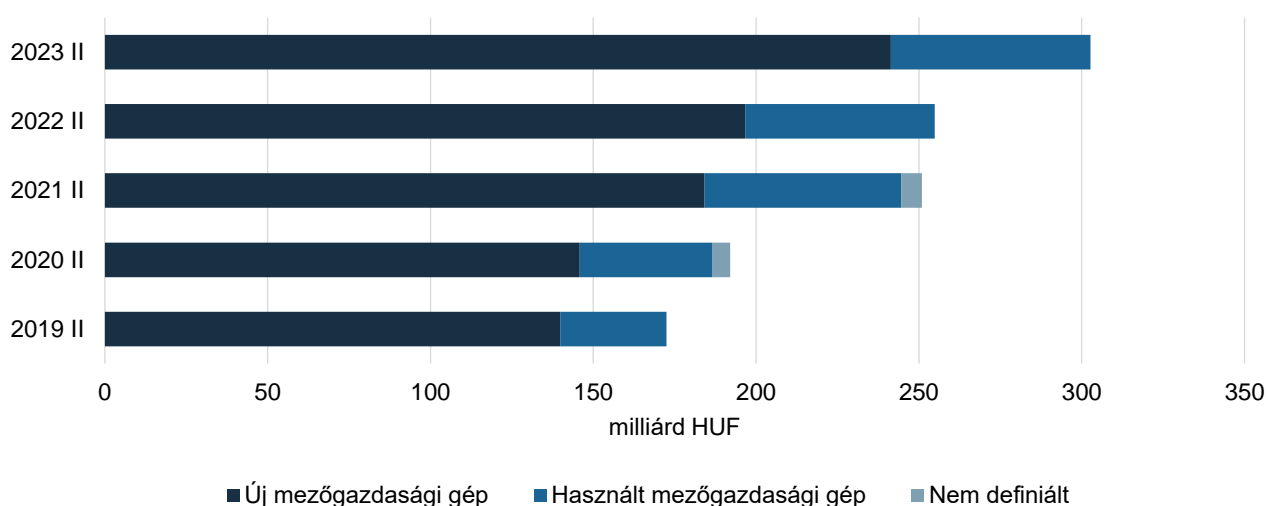
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 75,1–76,9 százalék volt 2023 második negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

- A lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévősége az elmúlt öt évben fokozatosan bővült, 2023 második negyedévének végére elérte a 302,8 milliárd forintot. Ez az összeg 47,9 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának értékét.
- Nagyobb növekedés az új mezőgazdasági gépek lízingelt állományában volt megfigyelhető, amely 22,8 százalékkal nőtt egy év alatt és ez értékben 44,8 milliárd forintot jelentett. A használt gépeknél csupán 3,0 milliárd forintos állománybővülés következett be.
- A mezőgazdasági gépek körében továbbra is az új gépek részesedése volt kiemelkedő, és arányuk egy év alatt kismértékben (2,6 százalékponttal), 79,7 százalékra emelkedett (46. ábra).

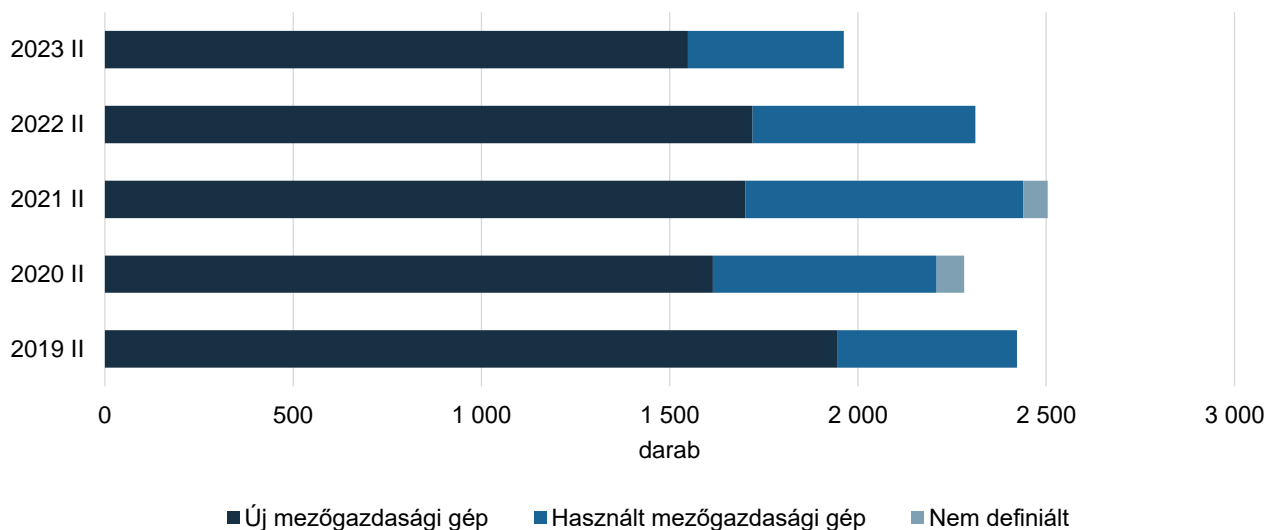
46. ábra: **Az új mezőgazdasági gépek és a használt gépek állománya is növekedett 2023 második negyedévében**

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A tőkekintlévőségekkel ellentétben a lízingszerződések száma 15,1 százalékkal csökkent az előző év azonos időszaki értékéhez képest, ezáltal 1962 darabra mérséklődött 2023 második negyedévének végére. Az új mezőgazdasági gépre vonatkozó szerződések számában is csökkenés volt tapasztalható, 10,0 százalékkal esett vissza az állomány, összesen 1548 szerződést kötöttek a vizsgált időszak végére. A használt mezőgazdasági gépeknél még nagyobb visszaesés jelentkezett, mert ezekre 30,1 százalékkal kevesebbet, összesen 414 szerződést kötöttek.
- Az új gépekre kötött lízingszerződések aránya a korábbi évi 74,4 százalékról 78,9 százalékra emelkedett, miközben a használt gépeké 25,6 százalékról 21,1 százalékra csökkent (47. ábra).

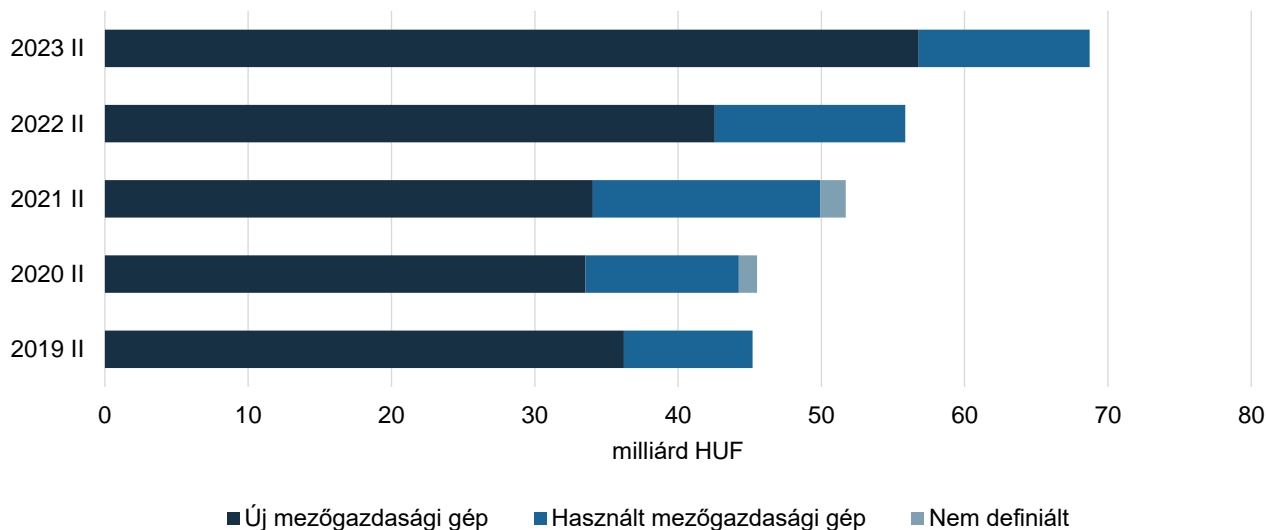
47. ábra: **A lízingcégek új gépekre kötött mezőgazdasági szerződéseinek aránya nőtt 2023 második negyedében**

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az előző év azonos időszakához képest a lízingcégek által finanszírozott összeg 48,9 százalékkal emelkedett, értékben 55,9 milliárd forintról 68,7 milliárd forintra nőtt. Az új gépek esetében a bővülés 33,4 százalékos volt, 14,2 milliárd forintra növekedtek a kihelyezések, a használt mezőgazdasági gépek esetében pedig 10,3 százalékos mérséklődés jelentkezett, 13,3 milliárd forintról 11,9 milliárd forintra csökkentek (48. ábra).

48. ábra: **A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései növekedtek 2023 második negyedében**

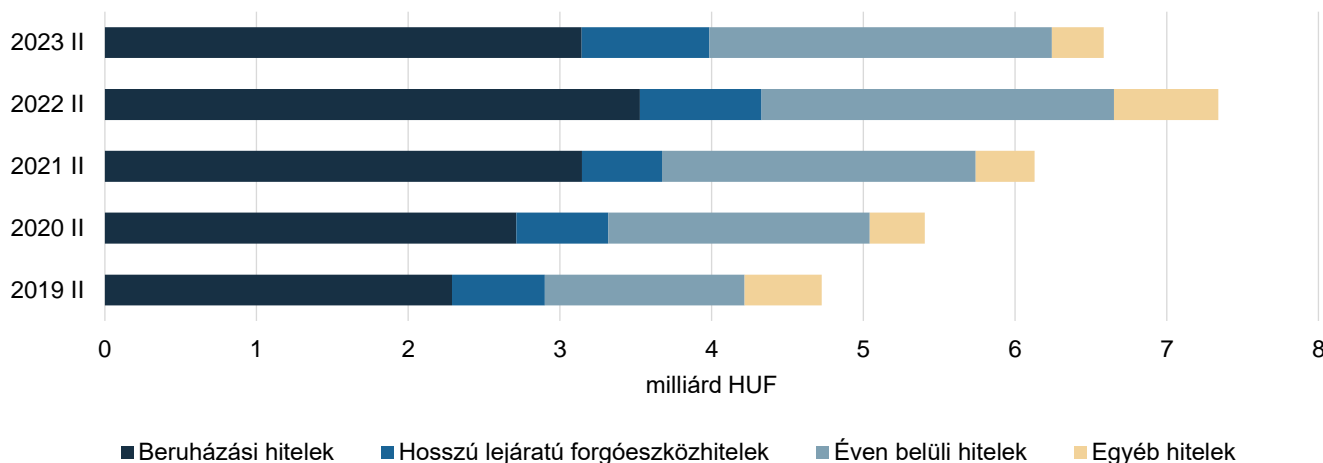

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállománya

- Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak 6,6 milliárd forintos hitelállománya 10,3 százalékkal, 0,8 milliárd forinttal volt kevesebb az előző év azonos időszakos értékénél. A csökkenés a beruházási hiteleknél és az egyéb hiteleknél jelentkezett.
- A piaci hitelek részesedése 41,1 százalékról 33,3 százalékra mérséklődött, ezáltal a kedvezményes hitelek nagyobb arányt képviseltek az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállományában az egy évvel korábbi azonos negyedév értékéhez képest.
- A beruházási hitelek részesedése (az állomány csökkenése mellett) szintén mérséklődött 0,4 százalékponttal, így 47,7 százalékra csökkent. A hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek aránya 1,9 százalékponttal 12,8 százalékra emelkedett, az egyéb hitelek aránya 4,2 százalékponttal 5,2 százalékra esett vissza az ágazatban. A rövid lejáratú hitelek arányánál növekedés jelentkezett, 2,6 százalékponttal 34,3 százalékra bővült a részesedés (49. ábra).
- Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások újonnan felvett hiteleinek értéke 0,6 milliárd forintot tett ki 2023 második negyedévének végén. Ez az összeg 0,9 milliárd forinttal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. A hitelek túlnyomó többségét, összesen 71,6 százalékát folyószámlahitel, további 18,6 százalékát hosszú lejáratú forgóeszköz-hitel formájában folyósították.

49. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelei a beruházási és az egyéb hitelek mérséklődése miatt csökkentek 2023 második negyedévében**

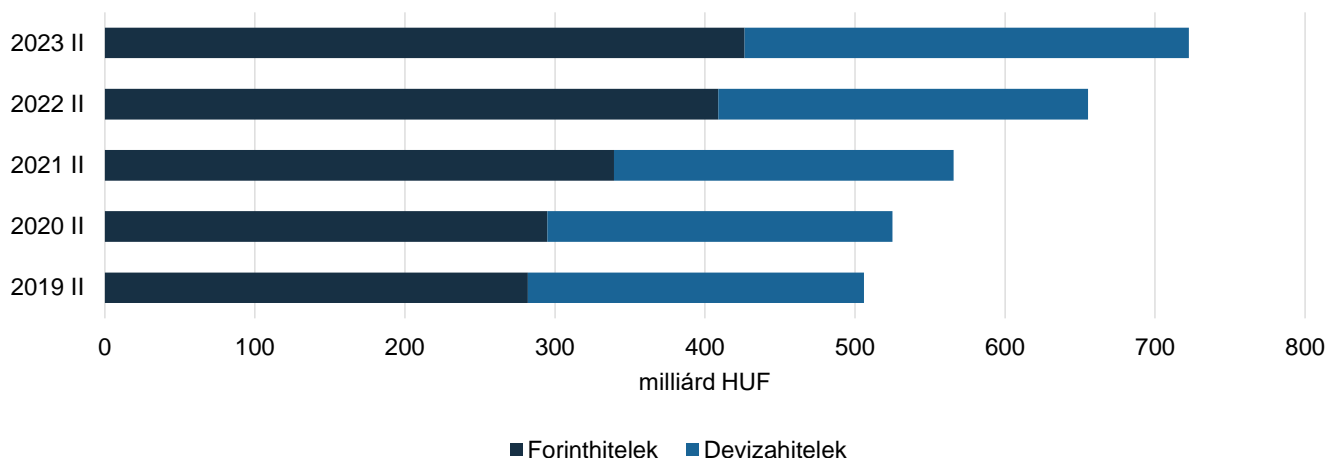

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya az elmúlt öt évben fokozatosan növekedett, 2023 második negyedévének végére pedig elérte a 722,5 milliárd forintot, ami az előző év azonos időszakához képest 10,2 százalékos növekedésnek felelt meg (50. ábra).

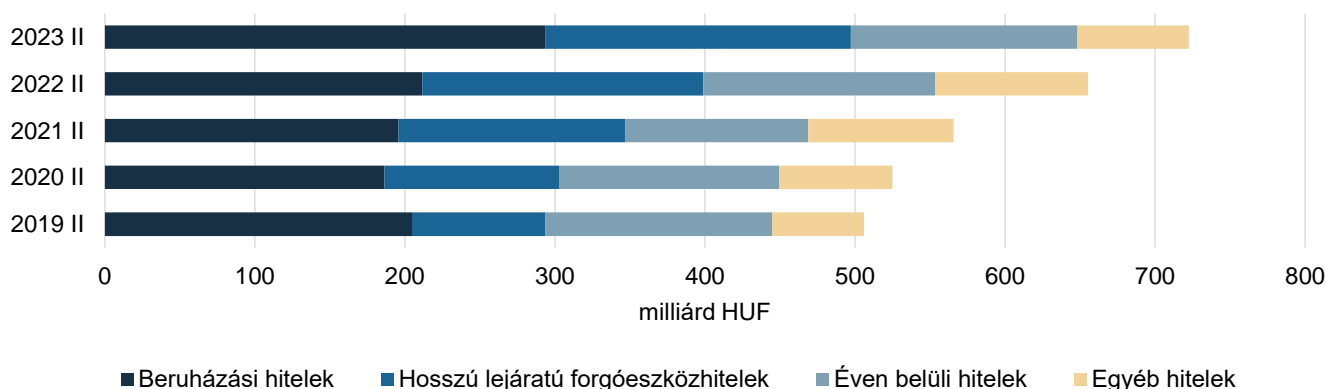
50. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelei tovább emelkedtek 2023 második negyedében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeriparban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományán belül ebben a negyedévben mind a forinthitelek, mind a devizahitelek növekedése megfigyelhető volt, előbbi 4,3 százalékkal, míg utóbbi 20,1 százalékkal emelkedett. A forinthitelek állománya 17,5 milliárd forinttal haladta meg a vizsgált időszakban az egy évvel korábbi értéket, míg a devizahiteleknél 49,6 milliárd forintos bővülés következett be. Mindezek eredményeképpen a devizahitelek hitelállományból való részesedése 3,4 százalékponttal emelkedett.
- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának növekedése leginkább a beruházási hiteleknél volt erőteljes, 38,6 százalékos (81,8 milliárd forintos) emelkedéssel. Ezt követte a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 8,9 százalékos (16,6 milliárd forintos) bővülése, amely ezáltal 203,8 milliárd forintot ért el. Ebben a negyedévben az éven belüli és az egyéb hitelek csökkentek, előbbi 2,2, utóbbi 27,3 százalékkal (51. ábra).
- Mindezek eredményeképpen a hosszú lejáratú hitelek részesedése 2023 második negyedében a teljes hitelállományból 8,0 százalékponttal 68,8 százalékra emelkedett.

51. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományában a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel növekedése volt számottevő 2023 második negyedében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának legnagyobb részét, 26,8 százalékát az egyéb élelmiszeripar szakágazatban tevékenykedők tudhatták magukénak. Ezt követte 13,7 százalékos részaránnyal az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, valamint egyaránt 8,4 százalékkal a baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás és az olaj gyártása szakágazatok. Kiemelhető még a malomipari termék gyártása 8,0 százalékkal és a húsfeldolgozás, tartósítás 6,9 százalékkal.
- Az Agrárminisztérium adatgyűjtésében a 2020. évtől külön soron szereplő szőlőbor termelése szakágazat az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállományában 5,1 százalékos részesedéssel bírt a második negyedév végén, és ez az előző év ugyan-ezen időszakában 5,0 százalékos arányt ért el.
- Az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállománya 67,1 milliárd forinttal bővült. Ezen belül a legnagyobb mértékben az olaj gyártása szakágazat hitelállománya emelkedett 15,0 milliárd forinttal, ezt követte az egyéb élelmiszeripar 11,7 milliárdos, az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás 11,3 milliárdos növekedéssel, valamint a baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás 10,7 milliárdos növekedéssel. A malomipari termék gyártása szakágazat hitelállománya 8,1 milliárd forinttal bővült, míg a tejtermék gyártása, valamint a tésztafélék gyártása szakágazat hitelei 6,5 milliárd forinttal nőttek.
- A hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása szakágazat hitelállománya jelentősen csökkent, 17,2 milliárd forinttal esett vissza. A szakágazaton belül a beruházási és az egyéb éven belüli hitelek mérséklődtek (–12,1 és –3,8 milliárd forinttal) (7. táblázat).

7. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint 40 százalékát a beruházási hitelek adták 2023 második negyedévében**

milliárd HUF

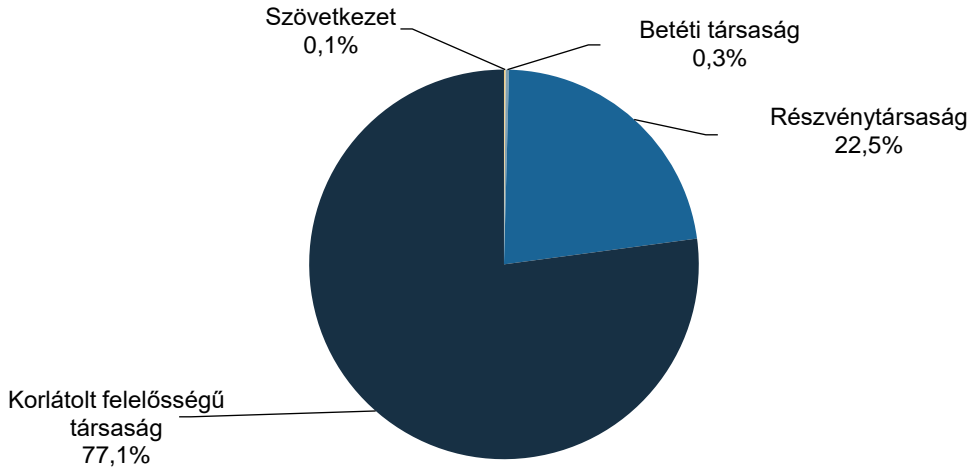
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	49,5	25,6	12,9	4,6	5,3	1,1
Baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás	60,5	19,3	25,9	8,9	0,7	5,7
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	12,0	1,8	9,1	0,3	0,6	0,2
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	2,5	0,9	1,2	0,3	0,1	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	99,1	28,5	37,0	8,6	14,6	10,4
Olaj gyártása	60,7	28,4	6,2	4,6	10,8	10,7
Tejtermék gyártása	34,9	12,1	11,5	4,0	5,5	1,8
Malomipari termék gyártása	57,8	19,0	26,5	4,9	5,1	2,3
Kenyér, friss pékáru gyártása	37,4	25,3	4,8	3,5	3,6	0,2
Tésztafélék gyártása	22,8	5,8	7,5	0,7	4,1	4,6
Tartósított lisztésáru gyártása	8,3	4,7	1,9	1,2	0,4	0,0
Haszonállat-eledel gyártása	39,9	22,4	9,8	3,5	2,9	1,3
Hobbiállat-eledel gyártása	5,9	1,8	1,5	0,3	1,5	0,9
Szőlőbor termelése	37,2	16,0	10,4	3,8	4,6	2,3
Egyéb élelmiszeripar	193,9	81,8	37,4	9,7	32,3	32,7
Összesen	722,5	293,4	203,8	58,8	92,3	74,2

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a korlátolt felelősségű társaságok és a részvénytársaságok fennálló hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük együttesen 99,6 százalék volt 2023. június 30-án. Legkisebb hitelállománnyal a közkereseti társaságok, a szövetkezetek, valamint a betéti társaságok rendelkeztek (52. ábra).

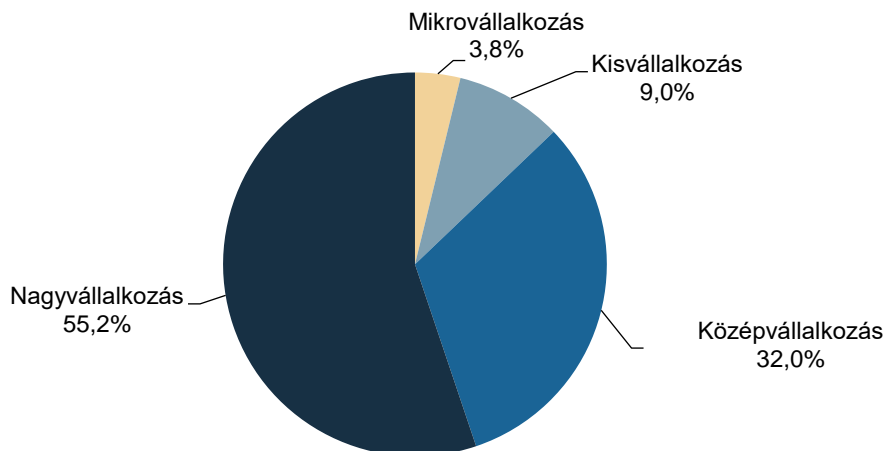
52. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint háromnegyedét a korlátolt felelősségű társaságok tudhatták magukénak 2023 második negyedévében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának több mint felét a nagyvállalkozások adták, a mikro-, kis- és középvállalkozások hiteleinek aránya a teljes állományból 44,8 százalékot képviselt, ami 324,0 milliárd forintnak felelt meg.
- A teljes hitelállomány 32,0 százalékát adták a középvállalkozások, emellett a kisvállalkozások részesedése 9,0 százalékot, a mikrovállalkozásoké pedig 3,8 százalékot tett ki 2023 második negyedévében (53. ábra).

53. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint fele a nagyvállalkozásokat finanszírozta 2023 második negyedévében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások 2023 második negyedévében 133,3 milliárd forintnyi új hitelt vettek fel, ami 35,4 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbi értéket. A legnagyobb mértékű növekedés a hosszú lejáratú forgóeszközhitelknél történt 53,2 milliárd forinttal, ezt követte a beruházási hitelek emelkedése 29,0 milliárd forinttal, valamint az egyéb éven belüli hitelek bővülése 25,6 milliárd forinttal. Az egyéb hitelek és a folyószámlahitelek is nőttek, előbbi 13,5 milliárd, utóbbi 12,1 milliárd forinttal. Az új hitelösszeg legnagyobb része (39,9 százalék) – a megelőző időszakokkal ellentétben – 2023 második negyedévében a hosszú lejáratú forgóeszközhitel volt, emellett a beruházási hitelek képviseltek még nagyobb hányadot (21,8 százalékot), az egyéb éven belüli hitelek együttesen közel egyötödét képviselték az új hitelállománynak (8. táblázat).
- Az új hitelek legnagyobb része, 17,0 százaléka az egyéb élelmiszer gyártása szakágazatba került, döntően hosszú lejáratú forgóeszközhitel és egyéb éven belüli hitelek formájában. Szintén jelentős volt az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás részesedése 16,3 százalékkal, valamint a malomipari termék gyártása 13,0 százalékkal. A legkiemelkedőbb növekedés a malomipari termék gyártása területen volt megfigyelhető: az új hitelek értéke 15,2 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos negyedévi értékét. Ezen belül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 8,9 milliárd forinttal, a beruházási hitelek 5,1 milliárd forinttal emelkedtek. Az olaj gyártása ágazat új hitelei is jelentősen bővültek: 10,6 milliárd forinttal, elsősorban az egyéb hitelek 10,7 milliárd forintos bővülésének köszönhetően.

8. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások új hiteleinek zöme hosszú lejáratú forgóeszközhitel és beruházási hitel volt 2023 második negyedévében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	12,4	1,5	3,1	1,1	6,6	0,0
Baromfihús-feldolgozás, -tartósítás	11,5	0,5	8,1	0,4	0,4	2,1
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	3,9	0,0	3,4	0,1	0,4	0,0
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	21,7	7,6	6,3	3,4	4,5	0,0
Olaj gyártása	13,2	0,2	2,1	0,0	0,2	10,7
Tejtermék gyártása	7,8	0,4	5,5	0,0	2,0	0,0
Malomipari termék gyártása	17,3	5,5	9,5	1,9	0,0	0,3
Kenyér, friss pékáru gyártása	2,0	0,5	0,5	0,9	0,1	0,0
Tésztafélék gyártása	4,7	0,0	4,2	0,1	0,4	0,0
Tartósított lisztesáru gyártása	1,2	0,1	0,6	0,1	0,4	0,0
Haszonállat-eledel gyártása	8,4	4,5	2,2	0,6	1,0	0,1
Hobbiállat-eledel gyártása	1,3	0,0	0,0	0,1	1,2	0,0
Szőlőbor termelése	5,1	1,1	2,4	1,1	0,5	0,1
Egyéb élelmiszeripar	22,7	7,1	5,4	2,3	8,0	0,1
Összesen	133,3	29,0	53,2	12,1	25,6	13,5

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

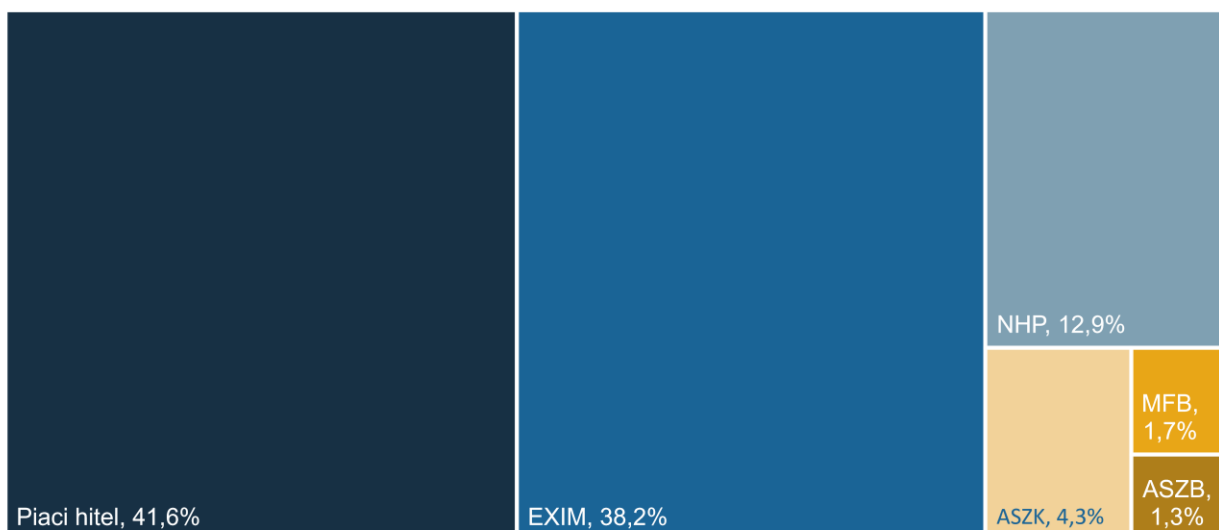
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szakágazatok közül leginkább az egyéb élelmiszer gyártása szakágazatban tevékenykedő vállalkozások hitelei csökkentek, 15,1 milliárd forinttal kisebb hitelösszeget vettek fel 2022 második negyedévéhez képest. E szakágazaton belül a beruházási hitelek és az egyéb hitelek visszaesése volt meghatározó (előbbi –10,3 milliárd, utóbbi –10,9 milliárd forint). Mérséklődés volt tapasztalható még a hobbiállat-eledelel gyártása, az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, valamint a gyümölcs-, zöldséglé gyártása területeken, de egyik sem érte el a –1,0 milliárd forintos értéket. Több szakágazatnál nem történt jelentős változás, az új hitelek az előző év azonos időszakához képest alig módosultak (–1,0 milliárd forint és 2,0 milliárd forint közé esett a különbség hét szakágazat 2022. és a 2023. második negyedévi értékei esetében).

Kedvezményes finanszírozás az élelmiszeriparban

- Az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások hitelállományának 41,6 százaléka piaci hitel volt 2023 második negyedévében¹⁸ (54. ábra).
- Kiemelkedő volt az ágazatban a támogatott hitelkonstrukciók közül az Eximbank által finanszírozott hitelek fennálló állománya, amely a hitelösszeg 38,2 százalékát adta 2023. június 30-án. Az NHP-hitelek állománya a szegmens hitelállományának 12,9 százalékát képezte. Az élelmiszeriparban kevésbé volt számottevő az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel és az MFB által nyújtott kedvezményes hitelek állománya, előbbi az ágazat hitelösszegéből mindössze 4,3 százalékos, utóbbi 1,7 százalékos részesedéssel bírt. Az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel fennálló állománya a teljes hitelállomány 1,3 százalékát tette ki.

54. ábra: **Az élelmiszeripari hitelek közel 60 százaléka kedvezményes hitel volt 2023. június 30-án**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

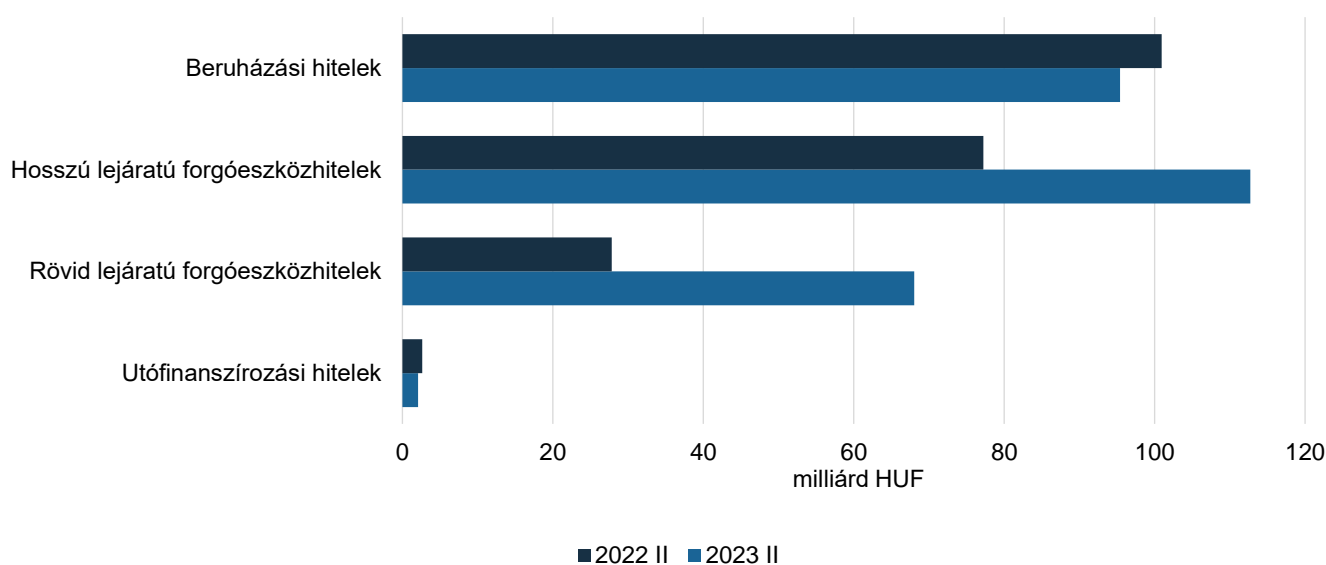
Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ-, AVHGA-adatok és Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

¹⁸ A piaci hitelek aránya módszertani változások miatt nem összehasonlítható az előző év azonos időszaki adataival.

EXIM-konstrukciók

- Az Eximbank által az élelmiszeripar részére nyújtott exportösztönző hitelek összege 33,4 százalékkal nőtt, 208,6 milliárd forintról 278,2 milliárd forintra bővült az egy évvel korábbi azonos negyedévhez viszonyítva (55. ábra). A változáshoz a rövid és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel járult hozzá legnagyobb mértékben: előbbi állománya 144,6 százalékkal (+40,2 milliárd forinttal), utóbbi állománya 46,0 százalékkal (+35,5 milliárd forinttal) emelkedett egy év alatt. A beruházási hitelek 5,5 százalékkal (–5,6 milliárd forinttal) mérséklődtek.

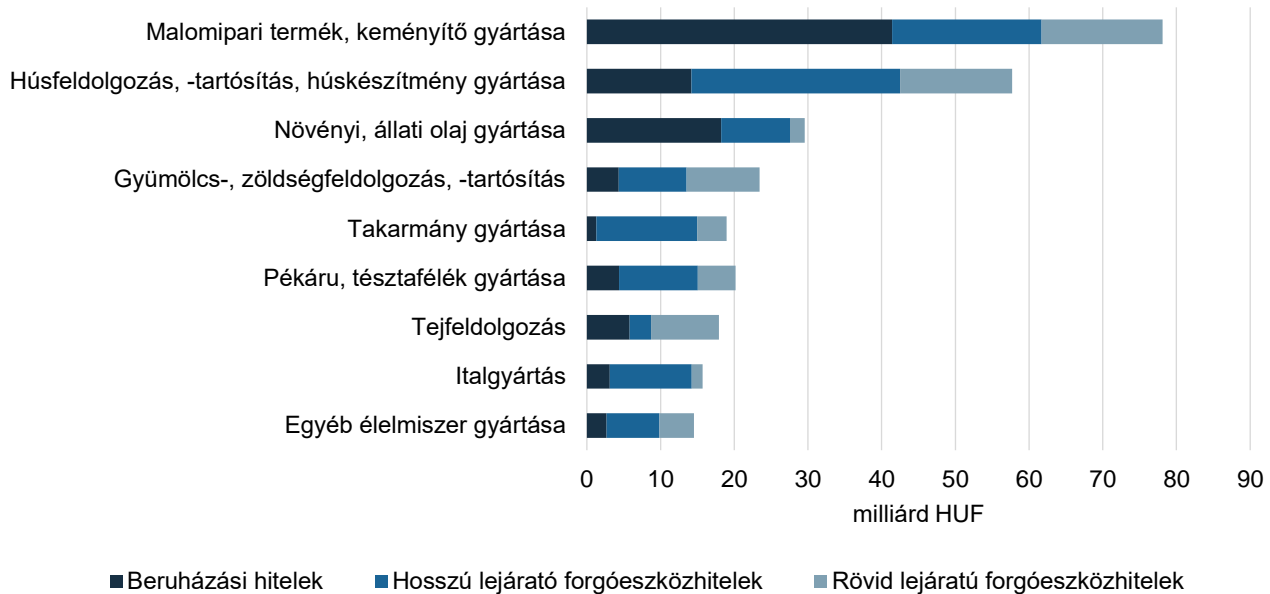
55. ábra: **Az Eximbank élelmiszeripari hitelei közül a rövid és hosszú lejáratú forgóeszközhitel növekedtek leginkább 2023 második negyedévében**

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek mintegy felét, 48,8 százalékát továbbra is a malomipari termék, keményítő gyártása, valamint a húsfeldolgozással foglalkozó alágazatok tudhatták magukénak. Ez az arány az előző év azonos időszakában 1,9 százalékponttal volt magasabb. A szegmensek közül a malomipari termék, keményítő gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitel 28,1 százalékát adta, a húsfeldolgozással foglalkozó alágazatok pedig összesen a hitelállomány 20,7 százalékát képviselték. A többi al- és szakágazat hiteleinek értéke együttesen 142,4 milliárd forint volt a vizsgált időszakban (56. ábra).

56. ábra: **Az Eximbank élelmiszeripari hiteleit főként a malomipar és a húsfeldolgozás szereplői vették igénybe 2023 második negyedévében is**

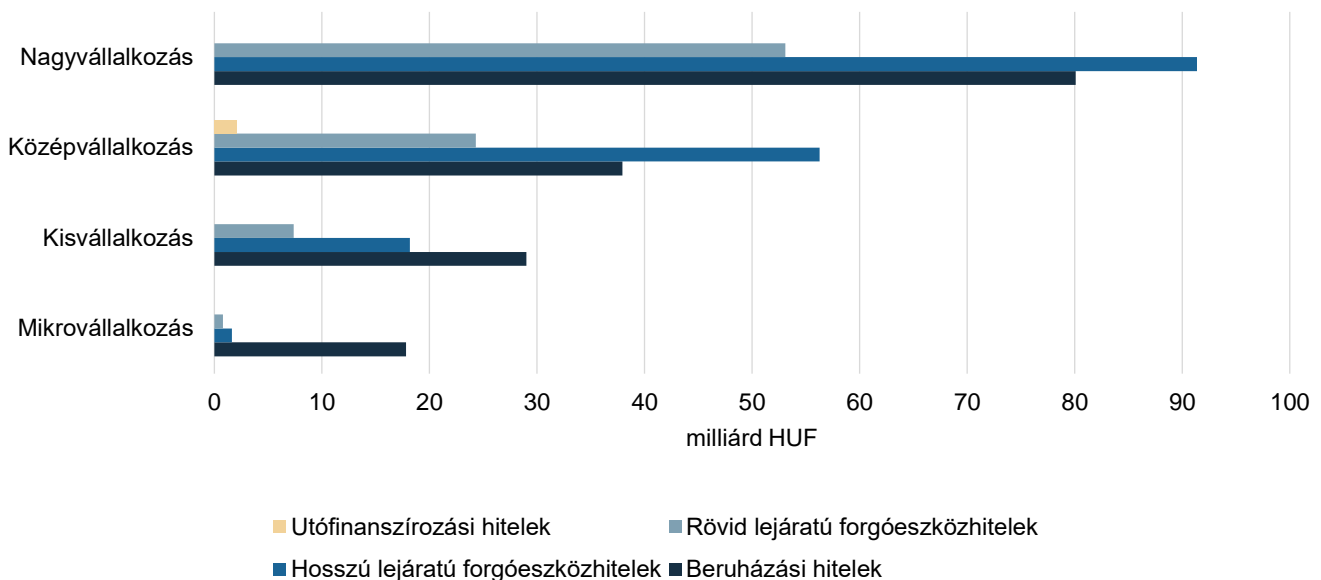

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az EXIM exportösztönző hiteleinek túlnyomó többségét (82,2 százalékát) továbbra is a nagy- és középvállalkozások vették igénybe, ami együttesen 345,2 milliárd forintot jelentett (57. ábra).

57. ábra: **Az Eximbank exportösztönző hiteleit főként a nagyvállalkozások vették igénybe beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel formájában 2023 második negyedévében**

Megjegyzés: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdasági ágazat hitelállományát is tartalmazza.

Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

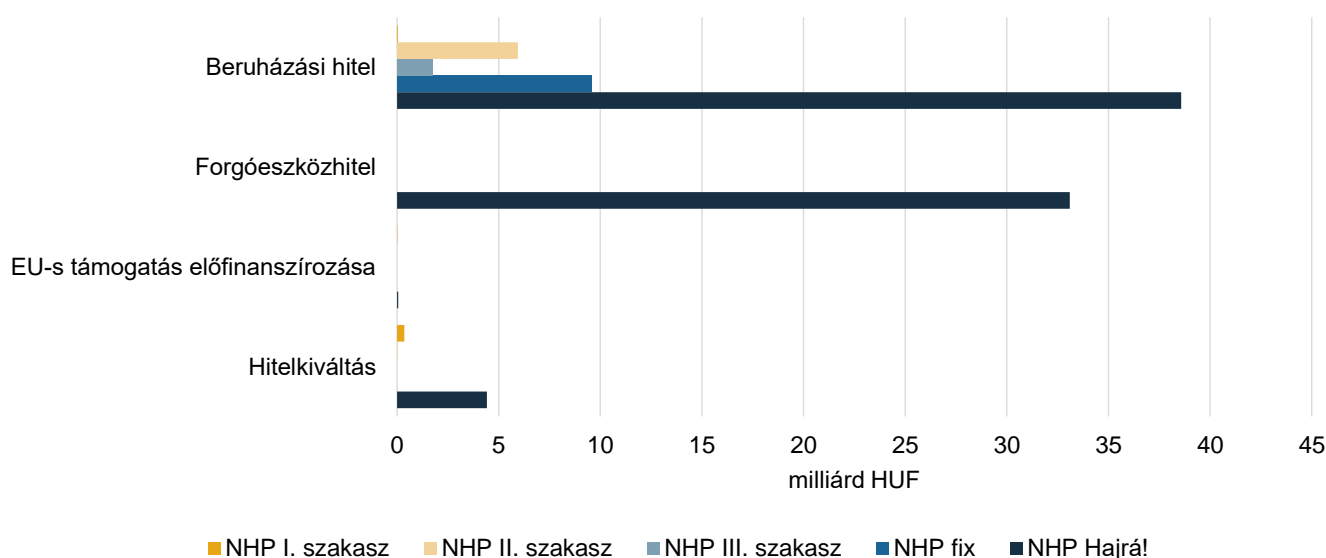
Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Lejárati idő szerint hasonló struktúra volt megfigyelhető a nagy- és középvállalkozások hitelállományában, mint az előző év azonos időszakában, a két csoport belső szerkezetében nem volt jelentős változás. A hosszú lejáratú (éven túli) hitelek továbbra is 75 százalék feletti részarányt képviseltek mindkét esetben. A nagyvállalkozások exportösztönző hitelein belül a beruházási hitelek és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel is nőtt (előbbi +7,8 milliárd forinttal, utóbbi +23,3 milliárd forinttal), ezáltal összegük és arányuk (előbbi esetben 80,1 milliárd forint, 35,7 százalék, utóbbi esetben 91,4 milliárd forint, 40,7 százalék) továbbra is meghatározó maradt. Ugyanakkor a nagyvállalkozások esetében a rövid lejáratú forgóeszközhitel is nőtt (+35,9 milliárd forinttal), így arányuk 23,6 százalékra emelkedett. A középvállalkozások esetében a hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya bővült a legnagyobb mértékben (+27,0 milliárd forinttal), és így a hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke és aránya (56,3 milliárd forint, 46,4 százalék) kiemelkedő vált 2023 második negyedében.
- Az éven túli hitelek domináltak a mikro- és kisvállalkozásoknál is, ezen belül is a beruházási hitelek aránya volt magas. A mikrovállalkozások esetében a hosszú lejáratú hitelek aránya 96,0 százalékot, a kisvállalkozások esetében 86,5 százalékot tett ki a hitelállomány egészéből.

Növekedési Hitelprogram

- Az élelmiszeripar fennálló hitelállománya az NHP-konstrukciókhoz kapcsolódóan 93,9 milliárd forint volt 2023 második negyedében, és ez 27,0 százalékos csökkenést jelentett az egy évvel korábbi helyzethez képest. A hitelállomány 81,1 százalékát, 76,1 milliárd forintot az NHP Hajrá! keretében folyósították, javarészt (50,7 százalékban) beruházási hitel formájában. Ezen kívül jelentős volt még a forgóeszközhitel részese- dése, 43,5 százalékban (58. ábra).

58. ábra: **A Növekedési Hitelprogram Hajrá! élelmiszeripari hitelei elsősorban beruházásokat finanszíroztak 2023 második negyedében**

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat. Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az NHP keretében a garanciaszervezetek által biztosított, az élelmiszeriparba kihelyezett hitelállomány 26,4 százalékkal volt kevesebb az előző év azonos időszakánál, ezáltal 7,0 milliárd forintot tett ki 2023. június 30-án. Az állomány 86,2 százalékát az NHP Hajrá!-hoz kapcsolódóan folyósították az ágazatban tevékenykedők számára (9. táblázat).

9. táblázat: **A Növekedési Hitelprogram garantált hitelállományának alakulása az élelmiszeriparban 2019 és 2023 második negyedévének vége között**

milliárd HUF

Időszak	Élelmiszeripar				
	I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!	
2019	I	5,0	0,3	–	–
	II	4,8	0,2	0,3	–
	III	4,4	0,1	0,5	–
	IV	4,4	0,1	1,1	–
2020	I	3,9	0,1	1,6	–
	II	3,8	0,1	2,0	–
	III	3,8	0,4	–	1,1
	IV	2,0	0,4	–	3,9
2021	I	1,5	0,3	–	6,0
	II	1,5	0,4	–	7,8
	III	1,5	0,3	–	8,8
	IV	1,3	0,3	–	8,5
2022	I	1,3	0,3	–	8,7
	II	0,3	0,0	–	8,1
	III	1,0	0,3	–	8,3
	IV	1,0	0,4	–	8,0
2023	I	0,9	0,3	–	7,6
	II	0,7	0,2	–	6,1

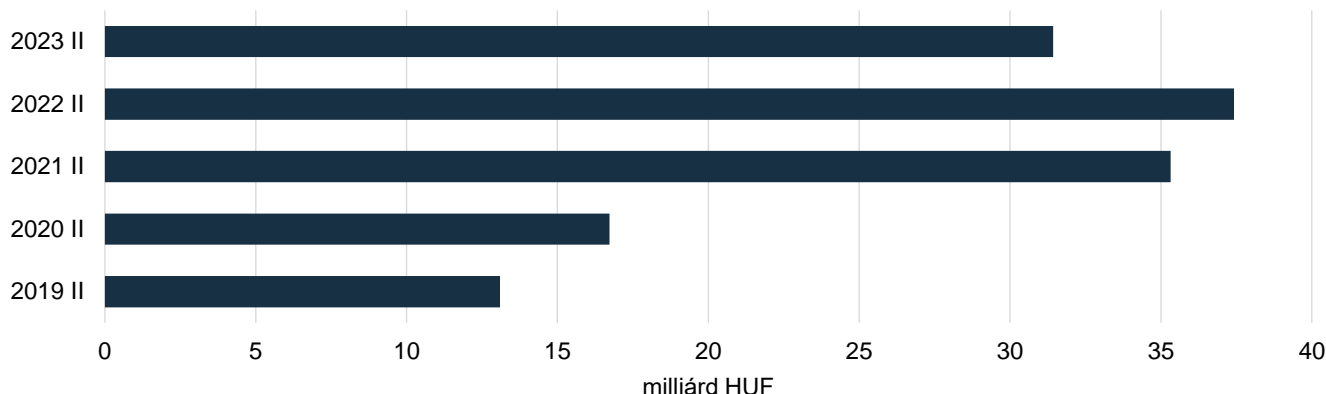
Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel

- Egy év alatt az élelmiszeripari vállalkozások ASZK-folyószámlahitel fennálló állománya 16,0 százalékkal mérséklődött, így a korábbi időszakokban megszokott dinamikus növekedés először lelassult, majd csökkenni kezdett: az ágazatban tevékenykedő vállalkozások fennálló állománya 37,4 milliárd forintról 31,4 milliárd forintra változott 2023 második negyedévének végére (59. ábra).

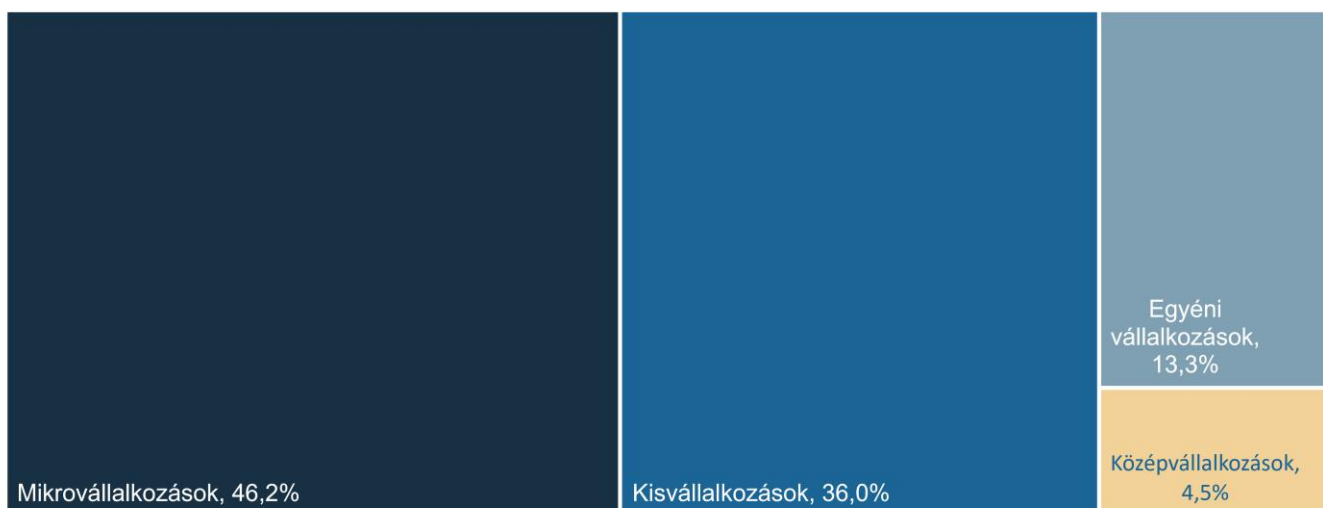
59. ábra: **Az élelmiszeripar Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeretének korábbi növekedése csökkenésbe váltott 2023 második negyedében**

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar ASZK-folyószámlahitel fennálló állományának zöme a társas vállalkozásokhoz köthető, a 31,4 milliárd forintos hitelállományból 27,3 milliárd forintot tudhattak magukénak 2023. június 30-án. Azon belül is a mikrovállalkozások rendelkeztek a legnagyobb hitelállománnyal, részesedésük 46,2 százalékot, miközben a kisvállalkozásoké 36,0 százalékot tett ki. A középvállalkozások részesedése 4,5 százalék, az egyéni vállalkozásoké ennél nagyobb, 13,3 százalék volt 2023 második negyedében (60. ábra).

60. ábra: **Az élelmiszeripar Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret fennálló állományának közel felét mikrovállalkozások igényelték 2023. június 30-ig**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel mellett az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel keretében is kedvezményes hitelhez juthattak az élelmiszeripari vállalkozások. Az ágazat fennálló állománya a szóban forgó hitelkonstrukció keretében 9,8 milliárd forint volt 2023. június 30-án.

MFB-hitelprogramok

- Az élelmiszeripari ágazatba kihelyezett kedvezményes MFB-hitelek fennálló állománya 2023. június 30-án 12,2 milliárd forintot tett ki, amely összeg 0,8 milliárd forinttal volt több az előző év azonos időszakának értékénél (10. táblázat). A hitelösszeget szinte teljes egészében a társas vállalkozások igényelték, amelyek körében a mikrovállalkozások bírtak a legnagyobb részesedéssel (66,6 százalék), arányuk 9,7 százalékponttal mérséklődött egy év alatt.

10. táblázat: **Az MFB élelmiszeripari hitelei elsősorban a mikrovállalkozásokat finanszírozták 2023 második negyedében is**

milliárd HUF

Megnevezés	Hitelek értéke
Egyéni gazdaságok	–
Társas vállalkozások	11,1
ebből	
mikrovállalkozás	7,4
kisvállalkozás	0,4
középvállalkozás	1,9
nagyvállalkozás	1,5
Összesen	12,2

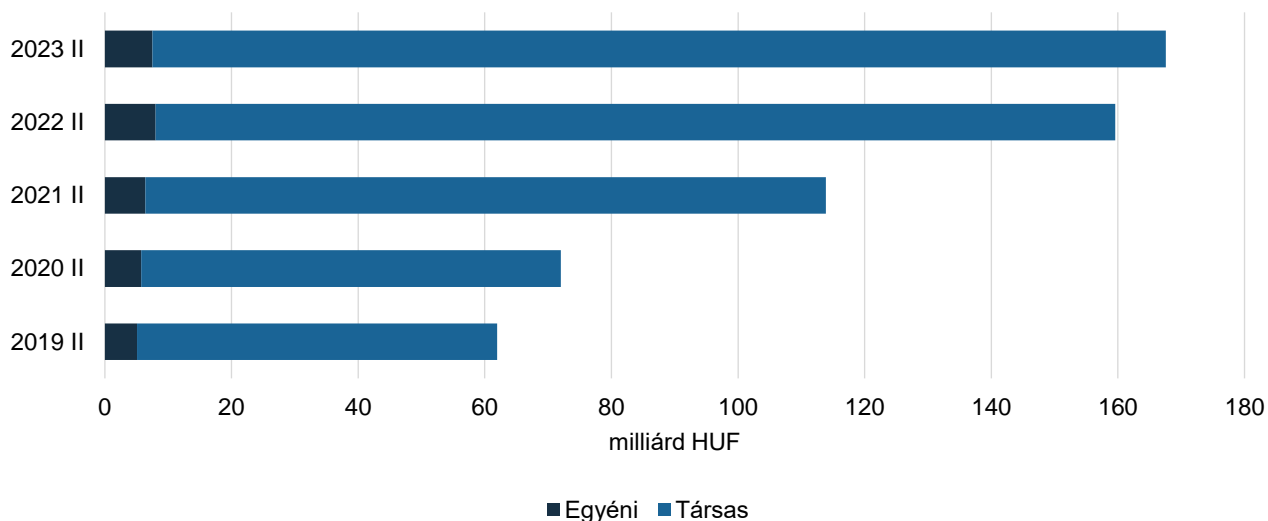
Megjegyzés: Az adatok a 2023. június 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban

- A mezőgazdasághoz hasonlóan az élelmiszeripar garantált hitelállományában is dinamikus emelkedés volt megfigyelhető az elmúlt öt évben. A bővülés 2023 második negyedében tovább folytatódott: a garantált hitelek összege 5,0 százalékkal 167,6 milliárd forintra nőtt az egy évvel korábbi negyedévhez képest (61. ábra).
- A változás üteme az egyéni és társas vállalkozásoknál különböző volt, előbbinél 6,5 százalékos csökkenés, utóbbinál 5,6 százalékos növekedés következett be, ez értékben 0,5 milliárd forintos mérséklődésnek, illetve 8,5 milliárd forintos bővülésnek felelt meg. Mindezek eredményeképpen az egyéni gazdaságok garantált hiteleinek értéke 7,5 milliárd forintra változott, a társas vállalkozásoké pedig 160,1 milliárd forintra emelkedett egy év alatt.

61. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások garantált hitelállománya tovább bővült 2023 második negyedévében**

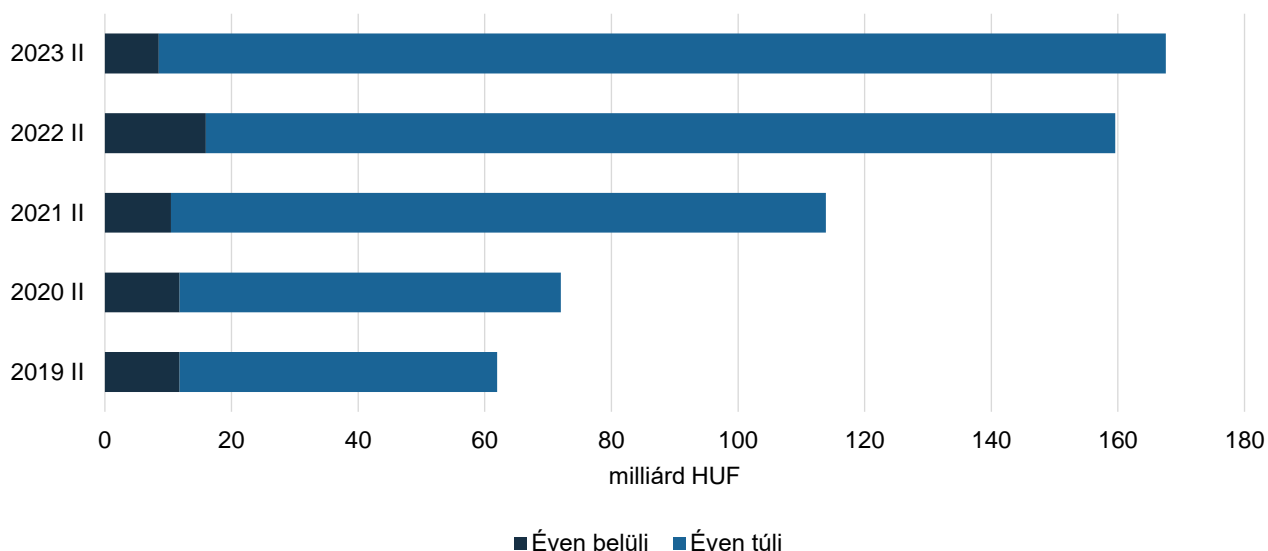

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 75,1–76,9 százalék volt 2023 második negyedévének végén.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa-adatok és az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari vállalkozások garantált hitelállományában az éven belüli és éven túli hitelek eltérő mértékben és irányban változtak. Az éven belüli hitelek állománya 46,7 százalékkal 8,5 milliárd forintra mérséklődött. Az éven túli garantált hitelek értéke 10,8 százalékkal, 159,1 milliárd forintra bővült a vizsgált időszakban (62. ábra).

62. ábra: **Az élelmiszeripar garantált hiteleinek növekedése az éven túli hiteleknél jelentkezett 2023 második negyedévének végén**

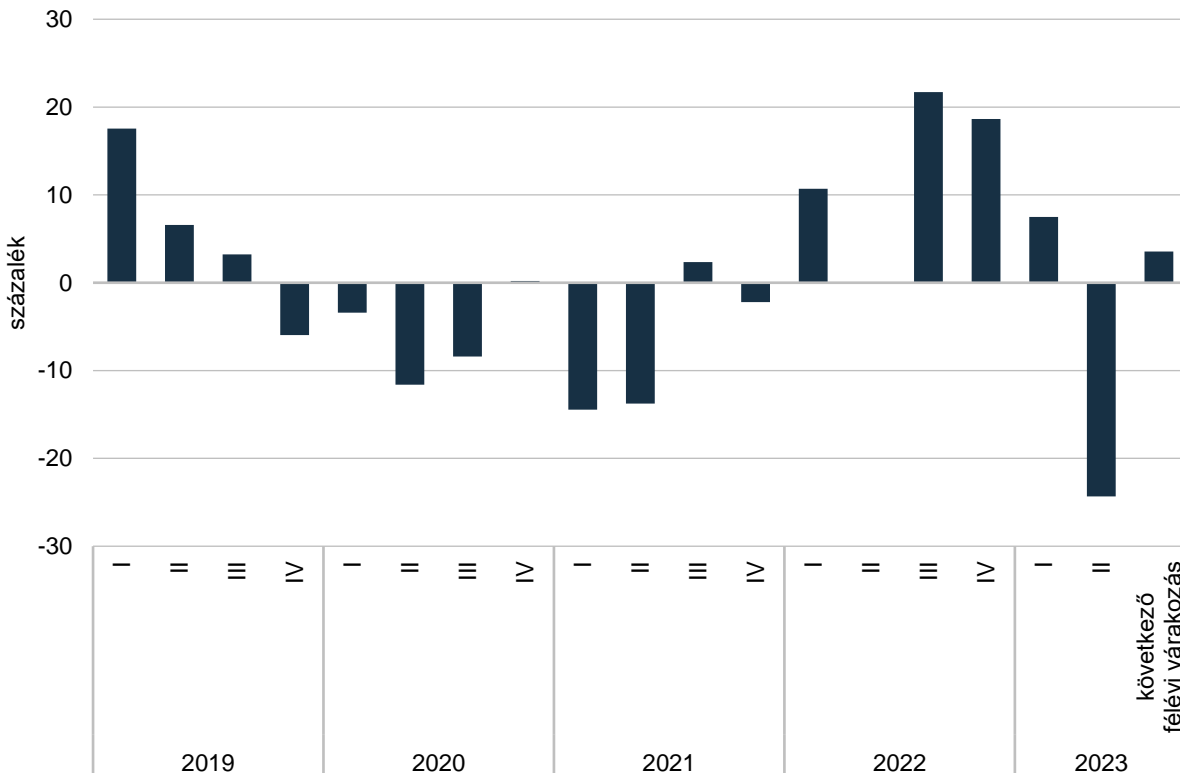
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 75,1–76,9 százalék volt 2023 második negyedévének végén.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa-adatok és az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Hitelezési felmérés

- A hitelek keresleti és kínálati tényezőire vonatkozó felmérést a FED (Federal Reserve Board) indította el. Az MNB a FED felmérése alapján készíti el saját hitelezési felmérését, amely valamivel bővebb, mint a FED kérdőíve. A hitelezési felmérés során alkalmazott kérdőív kérdései ötfokozatú skálát alkalmaznak és kvalitatív módon fejezik ki a felmérésben részt vevő intézmények által megtett lépéseket, illetve tervezett vagy várt változásokat a hitelezési hajlandóságra, hitelkeresletre, hitelezési sztenderdekre/feltételekre, kockázati paraméterekre és a különböző szektorok kockázati megítélésére vonatkozóan. A felmérésben a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező bankok vesznek részt szegmensektől függően 85–95 százalékos piaci részesedéssel.
- A változást a romlást és javulást jelző bankok piaci részesedéssel súlyozott arányának különbsége mutatja. Ha a mutató értéke negatív, akkor a bankszektor képviselői javulást, ha pozitív, akkor pedig romlást várnak az adott ágazat hitelezési folyamataiban.
- A legfrissebb felmérésben szereplő visszatekintő kérdések 2023 második negyedévére (2022 második negyedévéhez képest), az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakra vonatkoznak (2023 második negyedévéhez képest).
- A portfólió változása 2023 második negyedévében –24,3-es értéket vett fel, azaz a bankszektor képviselői kedvező folyamatokat tapasztaltak a mezőgazdasági ágazat hitelezési eljárásaiban (63. ábra).
- A legfrissebb felmérés szerint a bankok jelentős javulást prognosztizálnak a mezőgazdasági hitelportfóliók minőségét illetően: a pénzügyintézetek csupán nettó 3,6 százaléka szerint fog negatívan változni a hitelportfóliók minősége az elkövetkező fél évben.

63. ábra: **A mezőgazdasági portfólió minőségének változása**

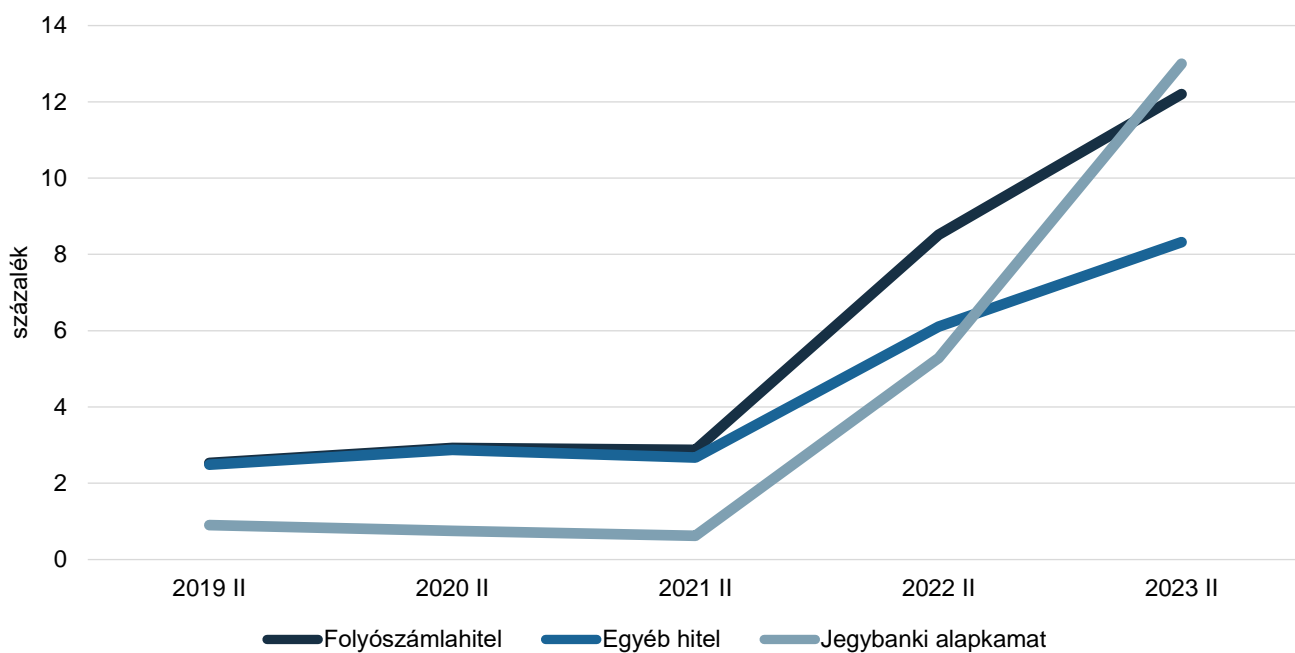
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

Jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatai

- A jegybanki alapkamat 2016 óta 0,90 százalékponton stagnált, amit az árstabilitás fenntartása és a gazdasági növekedés helyreállításának támogatása érdekében a Monetáris Tanács 2020 júniusában 0,75 százalékra mérsékelte, majd 2020 júliusában további 15 bázispontos csökkentéssel 0,60 százalékban állapította meg. Nem módosított ezen az értéken 2021 első negyedévében sem, azonban 2021. júliustól a Monetáris Tanács minden hónapban emelte a jegybanki alapkamatot, főként a növekvő inflációhoz igazítva.
- A 2022. február végén kirobbant orosz–ukrán háború alapvetően megváltoztatta a világgazdasági kilátásokat. A földrajzi közelség és az érintett felekkel folytatott külkereskedelem nagyobb súlya miatt a várható hatások Európában és különösen a kelet-közép-európai régióban erőteljesebbek voltak. Az infláció számos országban – több évtizedes csúcspontok elérése – tovább emelkedett. A háború a nyersanyag- és az energiaárak emelkedésén keresztül további inflációnövelő hatásokat okozott, amit az ellátási nehézségek újbóli erősödése is súlyosbított. Az inflációs kockázatok fokozódása a monetáris kondíciók további szigorítását indokolta. A Monetáris Tanács ezért a monetáris kondíciók általános, folytatódó szigorítását és az alapkamat-emelési ciklus korábinál nagyobb lépéssel történő folytatását tartotta szükségesnek.¹⁹ Ebből következően a jegybanki alapkamat 2022 első negyedévében 4,4 százalékra emelkedett, majd 2022 második negyedévében 5,3 százalékra nőtt, és ezt követően 2022 harmadik negyedévében elérte a 10,5 százalékot. Végül a negyedik negyedévben az MNB – többek között – a rendkívüli aszályhelyzet, az energiapiaci árröbbség és a hatósági energiaár-szabályozás változása miatt megemelkedő infláció kezelésére 13,0 százalékra emelte az alapkamatszintet.²⁰
- Az elmúlt ötéves időszakban az egyéb hitelek átlagos évesített kamatlába 2021 második negyedévének végéig alig változott, 2,5 százalékról kis ingadozással 2,7 százalékra módosult. A folyószámlahitelek kamata kissé nagyobb mértékben változott ugyanebben az időszakban, 2,5 százalékról 2,9 százalékra emelkedett. Mindkét hiteltípusnál ugrásszerű változás következett be az utóbbi két évben. Az egyéb hitelek kamata – igazodva a jegybanki alapkamat nagymértékű növekedéséhez – először 6,1 százalékra, majd ezt követően 8,3 százalékra nőtt, míg a folyószámlahitelek kamata még ennél is nagyobb mértékben, először 8,5 százalékra, majd 12,2 százalékra emelkedett az előző év azonos időszakához képest (64. ábra).

¹⁹ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2022. március 22-i üléséről. <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2021/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2022-marcius-22-i-uleseroi>

²⁰ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2022. szeptember 27-i üléséről. <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2022/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2022-szeptember-27-i-uleseroi>

64. ábra: **Tovább emelkedtek a kamatlábak 2023 második negyedében**

Megjegyzés: A jegybanki alapkamat értéke negyedéves időszakokkal súlyozott átlag.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

